

Prognos över yrkeshögskoleutbildningen

Ammattikorkeakoulutuksen ennakointi

Utbildar yrkeshögskolorna tillräckligt med
yrkesfolk för arbetsmarknaden?

Valmistuuko ammattikorkeakouluista riittävä määrä
ammattilaisia työmarkkinoille?

Slutrapport/ Loppuraportti

Pekka Kauppinen

Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto

Pämbild: Vasa stadsbibliotek-landskapsbibliotek och Wärtsilä, Vasa
Österbottens förbunds bildarkiv/ Göran Strömfors

Översättning från finska: Annica Törmä

Ombrytning: Elisabeth Huikarinen

Kansikuva: Vaasan kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto ja Wärtsilä, Vaasa
Pohjanmaan liiton kuva-arkisto/ Göran Strömfors

Ruotsinnos: Annica Törmä

Taitto: Elisabeth Huikarinen

Nr 42 S/ Nro 42 F
ISBN 951-592-069-8
ISSN 1238-0822

Ykkös-Offset Oy
Vasa/ Vaasa 2004

Innehållsförteckning/ Sisällys:

1. Inledning/ Johdanto	5
1.1. Yrkeshögskoleväsendets utveckling/ Ammattikorkeakoululaitoksen kehitys	5
1.2. Yrkeshögskoleutbildningen i Österbotten/ Ammattikorkeakoulutus Pohjanmaalla	7
2. Prognostiseringsmetoder/ Ennakoinnin menetelmät	10
3. Prognosen mål och avgränsning/ Ennakoinnin tavoite ja rajoittuminen	13
4. Yrkeshögskoleutbildningens utbud på arbetsmarknaden/ Ammattikorkeakoulutuksen tarjonta työmarkkinoille	13
4.1. Yrkeshögskolorna i de österbottniska landskapen och deras utbildningsutbud/ Pohjanmaan maakuntien ammattikorkeakoulut ja niiden koulutustarjonta	13
4.2. Antalet sökande till yrkeshögskolorna och hur många som inlett sina studier/ Ammattikorkeakoulujen hakijamäärät ja aloittaneiden määrät	16
4.3. Antal utexaminerade och avbrutna studier/ Ammattikorkeakouluista valmistuneet sekä opintonsa keskeyttäneet	20
4.4. Hur de utexaminerade har placerat sig/ Valmistuneiden sijoittuminen	23
4.5. Utvecklingen av andelen 19-21-åringar/ 19-21-vuotiaiden määrän kehitys	27
4.6. Examensinriktad vuxenutbildning/ Tutkintoon johtava aikuiskoulutus	29
4.7. YH-påbyggnadsutbildning/AMK-jatkotutkintokoulutus	30
5. Prognos över arbetslivets efterfrågan på yrkeshögskoleutbildning/ Työelämän ennakoitu kysyntä ammattikorkeakoulutuksesta.....	31
5.1. Allmänt/ Yleistä.....	31
5.2. Hur yrkeshögskolorna rekryterar studerande och hur de utexaminerade placerar sig/ Ammattikorkeakoulujen opiskelijarekrytointi ja valmistuneiden sijoittuminen	35
5.2.1. Yrkeshögskolornas riksomfattande utbildningsuppgift/ Ammattikorkeakoulujen valtakunnallinen koulutustehtävä	35
5.2.2. Undervisningsministeriets utbildningspolitiska mål/ Opetusministeriön koulutuspoliittiset tavoitteet	36
5.3. Hur antalet studerande räcker till för arbetslivets utbildningsbehov i landskapen samt landskapens sammanlagda nybörjarbehov inom yrkeshögskoleutbildningen i förhållande till nybörjarbehovet i hela landet/ Opiskelijoiden riittävyys maakuntien oman työelämän koulutustarpeisiin ja maakuntien yhteisen ammattikorkeakoulutuksen aloittajatarpeen suhde koko maan aloittajatarpeeseen.....	39
5.3.1. Naturbruk/ Luonnonvara-ala	39
5.3.2. Teknik och kommunikation/ Tekniikka ja liikenne	41
5.3.3. Handel och administration/ Hallinto ja kauppa	43
5.3.4. Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen/ Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	45
5.3.5. Hälsovård och det sociala området/ Sosiaali- ja terveystieteet	46
5.3.6. Kultur/ Kulttuuri	48
5.3.7. Det humanistiska och pedagogiska utbildningsområdet/ Humanistinen ja opetusala	49
5.3.8. Naturvetenskap/ Luonnontieteet	49
6. Sammanfattning/ Yhteenveto	50
7. Slutsatser/Johtopäätöksiä	54

Källförteckning/ Lähdeluettelo

Bilagor/ Liitteet

1. INLEDNING

1.1. Yrkeshögskoleväsendets utveckling

Yrkeshögskolorna och universiteten bildar tillsammans högskoleväsendet. Yrkeshögskolesystemet fick sin början i och med att man ville rikta ökningen inom den högre utbildningen till nya yrkeshögskolor i stället för till de traditionella universiteten. Systemet har byggts upp under en reformperiod som har pågått hela 1990-talet. Skolorna har bildats genom att delar av de läroanstalter som tidigare förmedlade utbildning på institutnivå och yrkesutbildning på högre nivå har fått sin utbildning höjd till högskolenivå och sedan förenats till yrkeshögskolor med undervisning inom många branscher.

Yrkeshögskolereformen inleddes som ett försök i början av 1990-talet. Försöket grundade sig på lagen om försök med utbildning på ungdomsstadiet och med yrkeshögskolor (391/1991). Utgångspunkterna för försöket och reformen var goda eftersom man inom alla branscher systematiskt hade utvecklat den högre yrkesutbildningen på 1970- och 1980-talen. Målet var att höja nivån och kvaliteten på utbildningen och på det viset göra den till en del av högskolesystemet. Genom reformen strävade man också efter att göra utbildningen mer internationellt jämförbar och att också i övrigt öka det internationella samarbetet.

Genom att parallellt med de traditionella studentexamen skapa en mer praktiskt yrkesinriktad högskoleexamen ville man erbjuda ungdomar ett alternativ på högskolenivå. Avsikten med reformen var också att stärka den regionala utvecklingen och samarbetet mellan yrkeshögskolorna och små och medelstora företag samt med producenter av välfärdstjänster. Genom att skapa starka enheter med undervisning inom många branscher strävade man också efter att få till stånd nya utbildningsprogram som betjänar det förändrade arbetslivets behov. Under försöksperioden med yrkeshögskolereformen gavs yrkeshögskolorna möjlighet att utveckla sin verksamhet. Lagen om försöket gällde till slutet av år 1999.

År 1999 antogs lagen om yrkeshögskolestudier (255/1995). Med stöd av denna lag beviljade statsrådet

1. JOHDANTO

1.1. Ammattikorkeakoululaitoksen kehitys

Ammattikorkeakoulut ja yliopistot muodostavat yhdessä korkeakoululaitoksen. Ammattikorkeakoulujärjestelmän syntymisen taustalla on se, että korkeasteen koulutuksen kasvu haluttiin suunnata perinteisten yliopistojen asemesta uusiin ammattikorkeakouluihin. Järjestelmä on rakennettu koko 1990-luvun kestäneen uudistusvaiheen aikana. Koulut on muodostettu osista aikaisemmin opistoasteen ja ammatillisen korkea-asteen koulutusta antaneita oppilaitoksia nostamalla niiden koulutus korkeakoulutasoiseksi sekä kohottamalla ja sulauttamalla nämä yhteen monialaisiksi ammattikorkeakouluiksi.

Ammattikorkeakoulu-uudistus käynnistettiin keikeluna 1990-luvun alussa. Kokeilu perustui nuorisasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kekeiluista annettuun lakiin (391/1991). Lähtökohdat kekeilulle ja uudistukselle olivat hyvät, sillä 1970 - ja 1980 -luvulla oli kaikilla aloilla kehitetty järjestelmällisesti ylempää ammatillista koulutusta. Tavoitteena oli nostaa koulutuksen tasoa ja laatua ja siten saattaa se osaksi korkeakoulujärjestelmää. Uudistuksella pyrittiin parantamaan myös koulutuksen kansainvälistä rinnastettavuutta ja muutoinkin lisäämään kansainvälistä yhteistyötä.

Luomalla perinteisten yliopistotutkintojen rinnalle käytännöllisemmin ja ammatillisemmin suuntautunut korkeakoulututkinto haluttiin nuorisolle tarjota toinen korkeakoulutasoinen vaihtoehto. Uudistuksen tavoitteena oli myös vahvistaa alueellista kehitystä ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä pienten ja keskisuurten yritysten sekä hyvinvointipalvelujen tuottajien kanssa. Muodostamalla vahvoja monialaisia yksiköitä pyrittiin myös aikaansaamaan uusia koulutusohjelmia, jotka palvelevat muuttuvan työelämän tarpeita. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen kekeiluvaiheen aikana ammattikorkeakouluille annettiin mahdollisuus kehittää toimintaansa. Kokeilulaki oli voimassa vuoden 1999 loppuun.

Vuonna 1995 annettiin laki ammattikorkeakouluopinnoista (255/1995). Lain perusteella valtioneuvosto

tillstånd för yrkeshögskolor. Rådet för utvärdering av högskolorna utvärderade ansökningarna och gav utlåtanden om dem. Beviljandet av tillstånd grundade sig på kvaliteten samt på det som försöks- och utvecklingsverksamheten gett vid handen. Redan år 1991 hade två yrkeshögskolor fått försökstillstånd och kunde inleda sin verksamhet. Den ena var Vasa temporära tekniska yrkeshögskola som senare har utvecklats till Svenska yrkeshögskolan.

År 1996 kunde nio yrkeshögskolor inleda sin verksamhet som permanenta yrkeshögskolor, år 1997 var de sju, åren 1998 och 1999 blev fyra yrkeshögskolor permanenta under vardera året. När fem permanenta yrkeshögskolor till inledde sin verksamhet år 2000 hade yrkeshögskolornas nätverk för första gången utformats. All den utbildning som man hade föresatt sig att få inom yrkeshögskoleutbildningen hade man nu i detta system. I vårt land fungerar nu 29 yrkeshögskolor under undervisningsministeriet. Dessutom har man under inrikesministeriets förvaltning även Polisyrkeshögskolan och Högskolan på Åland.

I det tidiga skedet av yrkeshögskolereformen startades även ett speciellt stödprogram som stöd för reformen. Genom detta program strävade man efter att försäkra sig om att de mål som satts upp för reformen skulle nås och att stärka yrkeshögskolornas infrastruktur. Väsentligt i detta program har varit att höja lärarnas utbildningsnivå, utveckla biblioteks- och informations-tjänsterna, förbättra den datatekniska beredskapen, erbjuda karriär- och rekryteringstjänster samt stöda internationaliseringen. Regeringen har stött yrkeshögskolorna med projektfinansiering för att de ska utveckla dessa delar av verksamheten.

År 2001 fanns det i hela landet ca 100 000 studerande inom utbildning som ledde till examen på ungdomsstadiet. Utöver dessa fanns det 21 000 vuxenstuderande. Antalet nybörjarplatser var år 2001 ca 24 200. Enligt den utvecklingsplan för utbildning och forskning som statsrådet godkänt för åren 1999—2004 är målet 25 000 nybörjarplatser år 2004.

När yrkeshögskolesystemet skapades var ett av målen att svara på de snabbt förändrade kraven på expertis och kompetens som fanns inom arbetslivet och i regionerna och landskapen. En av uppgifterna för yrkeshögskolorna var att svara mot arbetslivets rekryteringsbehov i den egna regionen och det egna landskapet. (Korkeakoulutieto 3/2002 och 4/2002).

on hakemuksesta myöntänyt ammattikorkeakoulujen toimiluvat. Korkeakoulujen arviointineuvosto on arvioinut hakemukset ja antanut niistä lausunnot. Toimilupien myöntäminen on perustunut laatuun sekä kokeilu- ja kehittämistoiminnassa osoitettuihin näytöihin. Jo vuonna 1991 oli kokeiluluvan turvin toimintansa voinut aloittaa 2 ammattikorkeakoulua, joista toinen oli Vasa temporära tekniska yrkeshögskola, jonka pohjalle on myöhemmin kehittynyt Svenska yrkeshögskolan.

Vuonna 1996 aloitti toimintansa vakinaisina yhdeksän ammattikorkeakoulua, vuonna 1997 seitsemän, sekä vuosina 1998 ja 1999 kumpanakin neljä ammattikorkeakoulua. Kun vuonna 2000 aloitti toimintansa viisi ammattikorkeakoulua, ammattikorkeakoulujen verkosto oli saanut ensimmäistä kertaa muotonsa. Kaikki se koulutus, joka oli tavoitteena saada ammattikorkeakouluopetuksen piiriin, oli nyt järjestelmän piirissä. Maassamme toimii nyt opetusministeriön alaisuudessa 29 ammattikorkeakoulua. Lisäksi sisäasiainministeriön hallinnonalalla on Poliisiammattikorkeakoulu ja Ahvenanmaan maakunnassa Högskolan på Åland.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen alkuvaiheessa uudistuksen tueksi käynnistettiin myös erityinen tukiohjelma. Tällä ohjelmalla pyrittiin varmistamaan uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja ammattikorkeakoulujen infrastruktuurin vahvistaminen. Olennaisia osia tässä ohjelmassa ovat olleet opettajien koulutustason nostaminen, kirjasto- ja tietopalvelujen kehittäminen, tietoteknisen valmiuden parantaminen, ura- ja rekrytointipalvelut sekä kansainvälistymisen tukeminen. Hallitus on tukenut ammattikorkeakouluja näillä toiminnan kehittämisen alueilla hankerahoituksella.

Vuonna 2001 nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa oli koko maassa noin 100 000 opiskelijaa, minkä lisäksi aikuisopiskelijoita oli noin 21 000. Aloituspaiikkoja oli vuonna 2001 noin 24 200. Valtioneuvoston vuosille 1999—2004 hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan tavoitteena on 25 000 aloituspaiikkaa vuonna 2004.

Ammattikorkeakoulujärjestelmää luotaessa yhtenä tavoitteena oli vastata työelämän nopeasti muuttuviin asiantuntijuus- ja osaamisvaatimuksiin selkeinä lähtökohtina juuri seudullisuus ja maakunnallisuus. Ammattikorkeakoulujen yhdeksi tehtäväksi määriteltiin oman alueen ja maakunnan työelämän rekrytointitar-

Yrkeshögskolorna får sina studerande främst från sina egna landskap och grannlandskap, vilket betonar deras regionala inflytande. Studerande rekryteras dock även från Finland i övrigt och från utlandet. De svenskspråkiga yrkeshögskolorna rekryterar studerande från alla svenskspråkiga områden i Finland. Merparten av de studerande får efter att de utexaminerats anställning i sina hemregioner.

(Kapitel 1.1. grundar sig på de allmänna motive-ringarna till regeringens proposition till riksdagen om lag om yrkeshögskolor och lag om yrkesinriktad lärutbildning 206/2002).

1.2. Yrkeshögskoleutbildningen i Österbotten

I landskapet Österbotten finns en tvåspråkig och en svenskspråkig yrkeshögskola. Båda finns i Vasa. Merparten av den finskspråkiga undervisningen i landskapet ges vid Vasa yrkeshögskola medan den svenskspråkiga undervisningen ges vid Svenska yrkeshögskolan. Svenska yrkeshögskolan har enheter även i Jakobstad och Nykarleby.

Mellersta Österbottens yrkeshögskola har enheter i landskapen Österbotten, Mellersta Österbotten och Norra Österbotten i Jakobstad, Karleby, Ylivieska och Haapajärvi. Seinäjoen ammattikorkeakoulu har en centralenhet i Seinäjoki och dessutom enheter runt om i Södra Österbotten. Yrkeshögskolorna i Mellersta Österbotten och i Seinäjoki rekryterar också studerande från landskapet Österbotten.

Ansökningen till yrkeshögskolorna sker genom en landsomfattande gemensam ansökan. Enligt uppgifter om den gemensamma ansökningen år 2003 kom 53 % av de dryga 1 100 personer som hade Vasa yrkeshögskola (VYH) som första ansökningsönskemål från landskapet Österbotten. Från Södra Österbotten kom 25 % av dem som främst hade ansökt till Vasa yrkeshögskola och från Mellersta Österbotten kom 5 %. Andelen personer från det forna Vasa län som hade VYH som första önskemål var 83 % år 2003. Från det övriga Finland kom då alltså 17 %. Dessutom antogs ca 100 personer utanför den gemensamma ansökningen till de engelskspråkiga utbildningsprogrammen. Största delen av dem var utlänningar.

peisiin vastaaminen. (Korkeakoulutieto 3/2002 ja 4/2002).

Opiskelijoita ammattikorkeakouluihin tulee erityisesti niiden omista kotimaakunnista ja lähimaakunnista, mikä korostaa niiden alueellista vaikuttavuutta. Opiskelijoita rekrytoidaan kuitenkin myös muualta Suomesta ja ulkomailta. Ruotsinkieliset ammattikorkeakoulut rekrytoivat opiskelijoita kaikilta Suomen ruotsinkielisiltä alueilta. Valtaosa opiskelijoista siijoittuu valmistuttuaan lähtöalueilleen.

(Kappale 1.1. perustuu lukuun ”Hallituksen esitys eduskunnalle ammattikorkeakoululaiksi ja laiksi ammatillisesta opettajankoulutuksesta 206/2002, yleispe-rustelut”).

1.2. Ammattikorkeakoulutus Pohjanmaalla

Pohjanmaan maakunnassa on yksi kaksikielinen ja yksi ruotsinkielinen ammattikorkeakoulu. Molemmat sijaitsevat Vaasassa. Valtaosasta maakunnan suomenkielisestä opetuksesta huolehtii Vaasan ammattikorkeakoulu, ruotsinkielisestä Svenska yrkeshögskolan. Svenska yrkeshögskolanilla on yksiköitä myös Pietarsaassa ja Uudessakaarlepyssä.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoululla on yksiköitä Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa Pietarsaassa, Kokkolassa, Ylivieskassa ja Haapajärvellä. Seinäjoen ammattikorkeakoululla on keskusyksikkö Seinäjoella ja lisäksi yksiköitä ympäri Etelä-Pohjanmaata. Opiskelijarekrytointia sekä Keski-Pohjanmaan että Seinäjoen ammattikorkeakouluun tapahtuu myös Pohjanmaan maakunnasta.

Jo hakeminen ammattikorkeakouluihin tapahtuu maanlaajuisesti yhteishakuna. Vaasan ammattikorkeakoulun runsaasta 1 100 ensisijaishakijasta oli vuoden 2003 yhteishakutietojen perusteella 53 % kotoisin Pohjanmaan maakunnasta. Eteläpohjalaisia ensisijaishakijoista oli 25 % ja keskipohjalaisia 5%. Entisen Vaasan läänin osuus Vaasan ammattikorkeakoulun ensisijaishakijoista oli 83 % vuonna 2003. Muun Suomen osuudeksi jäi siten 17 %. Lisäksi yhteishaun ulkopuolella hyväksyttiin noin 100 henkilöä opiskelemaan englanninkielisiä koulutusohjelmia. Valtaosa heistä oli ulkomaalaisia.

Av de 550 som hade Svenska yrkeshögskolan (SYH) som första alternativ kom 82 % från landskapet Österbotten. Fem procent av dem som främst ansökte till SYH kom från Mellersta Österbotten, 6 % från Nyland och 3 % från Östra Nyland. De återstående 4 % kom från andra landskap.

Av dem som främst sökte till Mellersta Österbottens yrkeshögskola (MÖYH) var 35 % från Mellersta Österbotten och 38 % från Norra Österbotten. Från landskapet Österbotten kom 6 % av de sökande som hade MÖYH som första alternativ och från Södra Österbotten kom 6 %. De återstående 15 % kom från övriga landskap i Finland.

Av dem som främst sökte till Seinäjoen ammattikorkeakoulu var 60 % från Södra Österbotten, 4 % från Mellersta Österbotten och 6 % från landskapet Österbotten. Från Birkaland kom likaså 6 %, från Satakunta 4 % och från Mellersta Finland 5 %. De återstående 15 % kom från övriga landskap i Finland.

Studerande rekryteras naturligtvis från hela landet. Som exempel på den regionala omfattningen av rekryteringen presenteras de landskapsvisa rekryteringsuppgifterna för de två yrkeshögskolorna i Österbotten år 2000 (den färskaste tillgängliga landskapsvisa rekryteringsstatistiken):

Av studerandena i Vasa yrkeshögskola (VYH) kom cirka två tredjedelar år 2000 från landskapet Österbotten. Från Södra Österbotten kom ungefär en sjättedel av de studerande, från Mellersta Österbotten endast drygt två procent. Sammanlagt 85 % av studerandena vid Vasa yrkeshögskola kom från det forna Vasa län. Från andra närliggande landskap kom 1 – 2 procent av studerandena. (Statistik över studerande – år 2000).

Från enskilda städer utanför de österbottniska landskapen kom det enbart från Helsingfors år 2000 cirka 78 studerande till Vasa yrkeshögskola, d.v.s. lika många som från hela Mellersta Österbotten. Från både Tammerfors och Uleåborg kom det ca 30 studerande.

Av de studerande vid Svenska yrkeshögskolan (SYH) kom 87 % år 2000 från kommunerna i landskapet Österbotten. Resten kom i huvudsak från andra tvåspråkiga landskap – Nyland, Östra Nyland, Egentliga Finland, Mellersta Österbotten och Åland.

Svenska yrkeshögskolanin 550 ensisijaishakijasta oli 82 % Pohjanmaan maakunnasta kotoisin. Keskipohjalaisia oli 5 % ensisijaishakijoista, uusmaalaisia 6 % ja itäuusmaalaisia 3 %. Loput 4 % olivat muista maakunnista.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun ensisijaishakijoista 35 % oli kotoisin Keski-Pohjanmaalta ja 38 % Pohjois-Pohjanmaalta. Pohjanmaan maakunnasta oli kotoisin 6 % ensisijaishakijoista ja Etelä-Pohjanmaalta 6 %. Loput 15 % tulivat muista Suomen maakunnista.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun ensisijaishakijoista oli eteläpohjalaisia 60 %, keskipohjalaisia 4 % ja Pohjanmaan maakunnasta 6 %. Pirkanmaalaisia oli myös 6 %, satakuntalaisia 4 % ja keskisuomalaisia 5 %. Loput 15 % olivat kotoisin muista Suomen maakunnista.

Myös opiskelijarekrytoinnit tehdään luonnollisesti koko valtakunnan alueelta. Esimerkkeinä opiskelijarekrytoinnin alueellisesta laajuudesta seuraavassa esitetään Pohjanmaan maakunnan kahden ammattikorkeakoulun maakunnittaiset opiskelijarekrytointitiedot vuodelta 2000 (tuoreimmat saatavilla olevat maakunnalliset rekrytointitilastot):

Vaasan ammattikorkeakoulun (VAMK) opiskelijoista noin kaksi kolmannesta tuli vuonna 2000 Pohjanmaan maakunnasta. Etelä-Pohjanmaalta tuli noin kuudennes opiskelijoista, Keski-Pohjanmaalta vain runsas kaksi prosenttia. Kaiken kaikkiaan entisen Vaasan läänin alueelta tuli Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoista noin 85 prosenttia. Muista lähimaakunnista opiskelijoista tuli 1 – 2 prosenttia. (Opiskelijatilasto - vuosi 2000)

Pohjanmaan maakuntien ulkopuolisista yksittäisistä kaupungeista pelkästään Helsingistä tuli vuonna 2000 Vaasan ammattikorkeakouluun noin 78 opiskelijaa eli yhtä paljon kuin koko Keski-Pohjanmaan maakunnasta. Tampereelta ja Oulusta tuli kummastakin n.30 opiskelijaa.

Svenska yrkeshögskolanin (SYH) opiskelijoista 87 % tuli vuonna 2000 Pohjanmaan maakunnan kunnista. Loput tulivat pääasiassa muista kaksikielisistä maakunnista Uudeltamaalta, Itä-Uudeltamaalta, Varsinais-Suomesta, Keski-Pohjanmaalta sekä Ahvenanmaalta.

Studeraende sammanlagt/ Opiskelijat, yhteensä	3365
Österbotten / Pohjanmaa	2249
Södra Österbotten/ Etelä-Pohjanmaa	540
Mellersta Österbotten/ Keski-Pohjanmaa	78
Nyland/ Uusimaa	107
Norra Österbotten/ Pohjois-Pohjanmaa	85
Birkaland/ Pirkanmaa	62
Satakunta	43
Övriga / Muut	201

Tabell/ Taulukko 1.

Studeraende vid Vasa yrkeshögskola enligt hemlandskap år 2000. Källa: Undervisningsministeriet/regiondatabaserna AMKOTA/

Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijat kotimaakunnittain vuonna 2000. Lähde: OPM/AMKOTA-tiedostot

Svenska yrkeshögskolan är den enda läroanstalt i Finland som på yrkeshögskolenivå ger undervisning på svenska:

- 1) svenskspråkig utbildning inom kulturbranschen i bildkonst, mediekultur samt fotokonst och film- och TV-produktion, scenkonst, formgivning och musik,
- 2) utbildning i skönhetsbranschen,
- 3) utbildning inom social- och hälsovårdsbranschen i radiografi och strålbehandling samt
- 4) inom teknik och kommunikation i lantmäteriteknik, miljöteknik, produktionsekonomi och i laboratoriebranschen.

Svenska yrkeshögskolan antaa ainoana ammattikorkeakoulutasoisena oppilaitoksena Suomessa opetusta ruotsinkielellä:

- 1) kulttuurialan ruotsinkielistä koulutusta kuvataiteessa, mediakulttuurin alalla sekä valokuvauksessa että elokuva- ja TV-tuotannossa, näyttämötaiteessa, muotoilussa ja musiikissa,
- 2) kauneudenhoitoalan koulutusta,
- 3) sosiaali- ja terveysalalla koulutusta radiografiassa ja sädehoidossa sekä
- 4) tekniikan ja liikenteen alalla maanmittaustekniikassa, ympäristötekniikassa, tuotantotaloudessa ja laboratorioalalla.

Studeraende, sammanlagt/ Opiskelijat, yhteensä	1389
Österbotten/ Pohjanmaa	1213
Nyland/ Uusimaa	48
Östra Nyland/ Itä-Uusimaa	19
Egentliga Finland/ Varsinais-Suomi	27
Mellersta Österbotten/ Keski-Pohjanmaa	31
Åland/ Ahvenanmaa	10
Övriga/ Muut	41

Tabell/ Taulukko 2.

Studeraende vid Svenska yrkeshögskolan enligt hemlandskap år 2000. Källa: Undervisningsministeriet/regiondatabasen AMKOTA/

Svenska yrkeshögskolanin opiskelijat kotimaakunnittain vuonna 2000. Lähde OPM/AMKOTA-tiedostot

Eftersom studeraende vid yrkeshögskolor rekryteras i ett så stort område måste man också beakta yrkesstrukturprognoserna i ett större område än enbart i landskapet Österbotten när man utreder arbetslivets utbildningsbehov. I denna prognos har yrkesstrukturprognoserna för alla tre österbottniska landskap ut-

Koska ammattikorkeakoulujen opiskelijat rekrytoidaan näin laajalta alueelta, täytyy työelämän koulutustarpeiden selvittämiseksi myös ammatti-rakennusteet huomioida laajemmalla alueella kuin pelkästään Pohjanmaan maakunnasta. Tässä ennakoinnissa on hyödynnetty kaikkien kolmen Pohjan-

nyttjats och med hjälp av dem har prognoser över utbildningsbehov räknats ut både skilt för varje landskap och för alla landskap tillsammans.

2. Prognostiseringsmetoder

Eftersom studerandena till yrkeshögskolor rekryteras i ett betydligt större område och de ofta också placerar sig i andra områden efter att de utexaminerats måste man i en prognostisering av yrkeshögskoleutbildningen ha ett större område som mål för prognostiseringen än i prognostiseringen av den grundläggande yrkesutbildningen. Eftersom merparten av de studerande kommer från sitt hemlandskap eller dess grannlandskap och också placerar sig där efter avslutade studier, tas hela det forna Vasa läns område som mål för prognostiseringen. Delvis granskas situationen i hela landet, åtminstone när det gäller den svenskspråkiga utbildningen.

Behovet av ny arbetskraft under åren 2000 — 2015 förklaras till 80 % av att avgången är så stor. Arbetskraftsavgången fram till år 2015 uppskattas vara närmare en miljon personer, vilket är nästan hälften av arbetskraften år 2000. (Työvoima 2020, s. 193). Redan före år 2010 kommer ca 600 000 personer i arbetskraften att pensioneras.

Uppskattningsvis en tredjedel av den nya arbetskraft som *ersätter avgången* förutsätts ha en högskoleexamen. Förutom för att ersätta avgången behövs ny arbetskraft för att ersätta den ökade efterfrågan på arbetskraft. Behovet av ny arbetskraft som beror på ökad efterfrågan har i hela landet uppskattats vara drygt 200 000 personer före år 2015. Av ungefär tre fjärdedelar av dem kommer det att förutsättas högskoleexamen. En högskoleexamen kommer alltså att krävas av uppskattningsvis drygt 400 000 nya arbetstagare.

Utbildningsanordnarnas förmåga att fördela utbildningsplatserna så att så många studerande som möjligt efter avslutade studier skall kunna finna arbete i sin hemtrakt förbättras väsentligt av att anordnarna till sitt stöd har kunskap om regionala utvecklingsprognoser för arbetsmarknaden. Det finns mycket prognosinformation men problemet är att den ligger splittrad på många källor och är delvis överlappande och delvis t.o.m. kontroversiell. Uppgiften för den regionala prog-

maan maakunnan ammattirakenne-ennusteita ja las-kettu niiden avulla koulutustarve-ennusteet sekä jokaiselle maakunnalle erikseen että kaikille yhteensä.

2. Ennakoinnin menetelmät

Koska opiskelijoita ammattikorkeakouluihin rekrytoidaan huomattavasti laajemmalla alueelta ja he myös sijoittuvat valmistuttuaan paljolti muille alueille, ammattikorkeakoulutuksen ennakoinnissa pitää ennakoinnin kohteena olevan alueenkin olla selvästi suurempi kuin ammatillisen peruskoulutuksen kohdealue oli. Koska valtaosa opiskelijoista tulee kotimaakunnastaan tai sen lähimaakunnista ja myös valmistuttuaan sijoittuu niihin, ennakoinnin kohteeksi otetaan koko entisen Vaasan läänin alue. Osittain tarkastellaan kuitenkin koko maan tilannetta, varsinkin ruotsinkielisen koulutuksen osalta.

Vuosien 2000 – 2015 uuden työvoiman tarpeesta yli 80 % selittyy työvoimapoistumalla. Määrällisesti koko maan työvoimapoistumaksi arvioidaan vuoteen 2015 mennessä lähes miljoona henkeä, mikä on lähes puolet vuoden 2000 työvoimasta. (Työvoima 2020, s.193). Jo vuoteen 2010 mennessä työvoimasta poistuu noin 600 000 henkeä.

Arviolta noin kolmannekselta *poistumaa korvaavasta* uudesta työvoimasta edellytetään korkeakoulututkintoa. Poistuman lisäksi uutta työvoimaa tarvitaan korvaamaan työvoiman kysynnän kasvua. *Kysynnän kasvun aiheuttamaksi* uuden työvoiman tarpeeksi on koko maassa arvioitu vuoteen 2015 mennessä runsaat 200 000 henkeä. Heistä arviolta kolmelta neljäsosalta edellytetään korkeakoulututkintoa. Yhteensä korkeakoulututkintoa edellytetään siis arviolta runsaalta 400 000 uudelta työntekijältä.

Koulutuksen järjestäjien kykyä jakaa koulutuspaikat siten, että mahdollisimman moni opiskelija voisi valmistuttuaan löytää työtä kotiseudultaan, parantaa oleellisesti se, että järjestäjillä on tukenaan tietoa työmarkkinoiden alueellisista kehityssuunnista. Ennakointitietoa on olemassa paljon, mutta ongelmana on, että se sijaitsee hajallaan monessa eri lähteessä ja on osin päällekkäistä ja ristiriitaistakin. Alueellisen ennakoinnin tehtävänä on koota tarjolla olevasta ennakointimateriaalista oleellinen ja tiivistää se kou-

nostiseringen är att plocka ut det väsentliga ur det tillgängliga prognostiseringsmaterialet och sammanfatta det för utbildningsanordnarnas behov. En regional prognostisering betjänar faktiskt planeringen av grundläggande yrkesutbildning bättre men den kan också utgöra ett användbart verktyg för planering av yrkeshögskoleutbildning.

Vid prognostisering av kvantitativa utbildningsbehov är arbetskraftsmetoden den mest användbara. Enligt den härleddes yrkesutbildningsbehoven å ena sidan från näringslivets behov och å andra sidan från prognoserna över ungdomsåldersklasserna och uppskattningar om behovet av vuxenutbildning (Ammatillinen koulutus 2010). Enligt denna metod strävar man efter att uppskatta både hur mycket yrkesutbildad arbetskraft arbetslivet i regionen kommer att behöva under prognosperioden och hur många nybörjarplatser läroanstalterna kommer att behöva för att kunna tillfredsställa detta behov. Metoden kräver kunskap om den nuvarande situationen och prognoser över den framtida yrkesfördelningen.

Med prognosmodellen för yrkesstrukturen i landskapen (MARE) har man gjort upp prognoser över utbildningsbehovet i landskapen (MAKE). MARE-prognoserna har därmed utvidgats till kvantitativa prognoser över utbildningsbehov. Utbildningsbehoven har beskrivits både som arbetslivets behov (behov av examina) per utbildningsområde och –nivå samt som behov av nybörjare. (Keijo Mäkelä: Maakuntien koulutustarve-ennusteet, tillämpningsanvisningar 12.6.2001).

Med hjälp av Mitenna-modellen som har utarbetats vid utbildningsstyrelsen har man också gjort en prognos över utbildningsbehovet i hela landet. Prognoser över utbildningsbehovet i landskapen har redan gjorts med Mitenna-modellen i en del landskap och för de återstående landskapen har utbildningsstyrelsen för avsikt att få prognoserna över utbildningsbehov klara till hösten 2003 som en del av projektet Utbildning 2008.

Mare- och Mitennamodellerna skiljer sig från varandra i fråga om hur detaljerade klassificeringarna är. Mitenna-modellen har en noggrannare branschindelning (23 huvudbranscher) än Mare-modellen, som har en grövre indelning (7 huvudbranscher). Därför lämpar sig Mitenna-modellen i allmänhet inte för prognostisering av små arbetsmarknadsområden som kommuner eller ekonomiska regioner. Mitenna-modellen är med andra ord till sin natur en prognostiseringsmodell som

lutuksen järjestäjän tarpeisiin sopivaksi. Alueellinen ennakointi palvelee tosin enemmän ammatillisen peruskoulutuksen suunnittelua, mutta se on käyttökelpoinen apuväline myös ammattikorkeakoulutuksen suunnittelussa.

Määrällisten koulutustarpeiden ennakointimenetelmänä ennakointimenetelmänä on työvoimamenetelmä käyttökelpoisin. Siinä ammatilliset koulutustarpeet johdetaan toisaalta elinkeinoelämän tarpeista toisaalta nuorisoikäluokkaennusteista sekä aikuiskoulutuksen tarvearvioista. (Ammatillinen koulutus 2010). Menetelmän avulla pyritään arvioimaan, kuinka paljon toisaalta alueen työelämä tarvitsee ammatillisesti koulutettua työvoimaa ennustejaksolla ja toisaalta kuinka paljon aloituspaikkoja tämän tarpeen tyydyttämiseksi oppilaitoksissa tarvitaan. Menetelmää varten tarvitaan tietoa nykyisestä ja ennusteita tulevasta ammattijakaumasta.

Maakuntien ammattirakenne-ennustemallilla (MARE) on laadittu maakuntien koulutustarve-ennusteet (MAKE). MARE-ennusteita on täten 'jatkettu' määrällisiin koulutustarve-ennusteisiin asti. Koulutustarpeet on kuvattu sekä työelämän tarpeina (tutkintotarpeina) koulutusaloittain ja –asteittain sekä koulutettujen aloittajatarpeina. (Keijo Mäkelä: Maakuntien koulutustarve-ennusteet, sovellusohjeet 12.6.2001).

Opetushallituksessa suunnitellun Mitenna-mallin avulla on myös laadittu koko maata koskeva koulutustarve-ennuste. Mitenna-mallilla tehtyjä maakunnallisia koulutustarve-ennusteita on valmistunut joillekin maakunnille ja lopuille maakunnille koulutustarve-ennusteet on opetushallituksen tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2003 syksyyn mennessä osana Koulutus 2008-hanketta.

Mare- ja Mitenna-malli eroavat toisistaan luokitusten yksityiskohtaisuudessa. Mitenna-mallin toimialajako on tarkka (23 päätoimialaa) verrattuna Mare-mallin karkeampaan jakoon (7 päätoimialaa). Tästä syystä Mitenna-malli ei yleensä sovellu ennusteiden tekemiseen pienille työmarkkina-alueille kuten kunnille tai seutukunnille. Mitenna-malli on toisin sanoen luonteeltaan yksityiskohtiin menevä ennustemalli kun taas Mare-malli on suhteellisen karkeilla luokituksilla toteutettu strategiatyökalu. Mare-mallissa kaikki laskentavaiheet ovat läpinäkyviä so. laskentaketju on mallista suoraan jäljitettävissä. Ennakoinnin fokus ajoittuu vuosille 2000-2010 eli mallin avulla pyritään

går mer in på detaljer medan Mare-modellen är ett strategiverktyg med relativt grova klassificeringar. I Mare-modellen är alla kalkyler genomskinliga, d.v.s. kalkylkedjan kan direkt spåras i modellen. Prognostiseringen fokuseras på åren 2000-2010, vilket betyder att man med hjälp av modellen strävar efter att ställa en prognos över arbetslivets behov under den period när de som nu får sin utbildning och inom de närmaste åren inleder sin utbildning kommer ut på arbetsmarknaden. (Keijo Mäkelä: Maakuntien koulutustarve-ennusteet, tillämpningsanvisningar 12.6.2001).

I båda modellerna har motsvarighetsnycklarna för yrken och utbildning en viktig roll för med hjälp av dem kan prognoserna över yrkesstruktur omvandlas att motsvara utbildningsklassificeringen. Med hjälp av motsvarighetsnycklarna uppskattar man hur stor del av arbetskraften i varje yrkesgrupp som rekryteras från: 1) den grundläggande yrkesutbildningen, 2) yrkes-högskolorna och 3) universiteten. Motsvarighetsnycklarna är målinriktade, inte grundade på empirisk forskning. Vid uppskattningen av arbetslivets utbildningsbehov beaktas dessutom: 1) hur stor andel de som inleder sina studier utgör av antalet nybörjarplatser, 2) hur stor andel de som utexamineras utgör av dem som inlett studierna, 3) hur stor andel som fortsätter sina studier efter examen och 4) hur stor andel av de utexaminerade som går över till arbetskraften. Resultatet blir det antal nybörjarplatser som varje utbildning bör ha för att arbetslivet i regionen därifrån skall kunna rekrytera den mängd utbildad arbetskraft som behövs. När man på detta sätt har räknat ut antalet nybörjarplatser som arbetslivet behöver jämför man det med det verkliga antalet nybörjarplatser.

ennakoimaan työelämän tarve sinä ajanjaksona, jolloin nyt koulutuksessa olevat ja lähivuosina koulutuksensa aloittavat sijoittuvat työmarkkinoille. (Keijo Mäkelä: Maakuntien koulutustarve-ennusteet, sovellusohjeet 12.6.2001).

Molemmissa malleissa tärkeässä roolissa ovat ammattien ja koulutuksen vastaavuusavaimet, joiden avulla ammattirakenne-ennusteet muutetaan koulutusluokituksen mukaisiksi. Vastaavuusavaimien avulla arvioidaan, kuinka suuri osa kunkin ammattiryhmän työvoimasta rekrytoidaan: 1) ammatillisesta perustutkinnosta, 2) ammattikorkeakoulusta ja 3) yliopistosta. Vastaavuusavaimet ovat tavoitteellisia, eivät empiiriseen tutkimukseen perustuvia. Kun työelämän koulutustarpeen arvioinnissa huomioidaan vielä: 1) opintonsa aloittaneiden osuus aloituspaikoista, 2) tutkinnon loppuun suorittaneiden osuus aloittaneista, 3) opintojaan jatkavien osuus tutkinnon suorittaneista ja 4) työvoimaan siirtyvien osuus tutkinnon suorittaneista, saadaan tulokseksi se aloituspaikkojen määrä, mikä eri koulutuksissa tulee olla, jotta alueen työelämä saa rekrytoitua niistä tarvitsemansa määrän koulutettua työvoimaa. Näin saatua työelämän aloituspaikkatarvetta verrataan todelliseen aloituspaikkojen määrään.

3. Prognosens mål och avgränsning

Målet för prognostiseringen av yrkeshögskoleutbildningen är att för den yrkeshögskoleutbildning som ges i regionen skapa en modell, med vars hjälp man kan ställa prognoser över vilken typ av ny arbetskraft arbetslivet i regionen rekryterar från yrkeshögskoleutbildningen under de följande 10 – 15 åren. Med regionen avses här alla de tre österbottniska landskapen. Även om största delen av dem som utexamineras från yrkeshögskolor blir kvar i sina hemlandskap är det också många som flyttar till andra ställen; oftast då till närliggande landskap. (se kapitel 4.4).

Gällande yrkeshögskoleutbildningen i Vasa, Mellersta Österbotten och Seinäjoki har prognostiseringen avgränsats till att huvudsakligen omfatta de österbottniska landskapen. Två av Mellersta Österbottens yrkeshögskolors enheter finns i Norra Österbotten, d.v.s. i Haapajärvi och i Ylivieska. För Svenska yrkeshögskolors del har prognostiseringen utvidgats till att delvis omfatta hela landet eftersom SYH är den enda svenskspråkiga yrkeshögskolan som ordnar vissa utbildningsprogram. Till dessa utbildningsprogram söker sig då ungdomar från hela Finland. Till tillämpliga delar utnyttjas dessutom resultaten från YRKE 2015, som är ett prognostiseringsprojekt för den svenskspråkiga yrkesutbildningen. (En sammanfattning av YRKE 2015 –projektets slutrapport finns som bilaga till denna rapport). Alla yrkeshögskolor i regionen har dessutom utbildningsprogram på främmande språk. Till dem söker sig ungdomar från hela Finland och från utlandet.

4. Yrkeshögskoleutbildningens utbud på arbetsmarknaden

4.1 Yrkeshögskolorna i de österbottniska landskapen och deras utbildningsutbud

Yrkeshögskolornas utbildningsutbud har gått igenom enligt den indelning i utbildningsområden som gällde ännu åren 2002 och 2003. År 2004 förändras utbildningsområdena så att handel och administration ändras till det samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa området medan hälsovård och det

3. Ennakoinnin tavoite ja rajoittuminen

Ammattikorkeakoulutuksen ennakoinnin tavoitteena on luoda alueellamme annettavalle ammattikorkeakoulutukselle malli, jonka avulla voidaan ennakoida, millaista uutta työvoimaa alueen työelämä rekrytoi ammattikorkeakoulutuksesta seuraavien 10 - 15 vuoden aikana. Alueella tarkoitetaan tässä kaikkia kolmea Pohjanmaan maakuntaa. Vaikka suurin osa ammattikorkeakouluista valmistuneista sijoittuu kotimaakuntaansa, sijoittuu moni myös kotimaakuntansa ulkopuolelle; useimmiten kuitenkin lähimaakuntiin. (katso tarkemmin luku 4.4.!).

Vaasan, Keski-Pohjanmaan ja Seinäjoen ammattikorkeakoulujen koulutuksen osalta ennakointi rajataan pääosin Pohjanmaan maakuntiin. Kaksi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun yksiköistä on sijoitettu myös Pohjois-Pohjanmaan puolelle, Haapajärvelle ja Ylivieskaan. Svenska yrkeshögskolanin koulutuksen osalta ennakointi ulotetaan osittain koko maahan, koska osan koulutusohjelmistaan SYH järjestää ainoana ruotsinkielisenä ammattikorkeakouluna. Tällaisiin koulutusohjelmiin hakeutuu siten nuoria kaikkialta Suomesta. Soveltuvien osin hyödynnetään lisäksi ruotsinkielisen väestön ammatillisen koulutuksen ennakointihankkeen, YRKE 2015, tuloksia. (Tiivistelmä YRKE 2015-hankkeen loppuraportista on tämän raportin liitteenä). Kaikissa alueen ammattikorkeakouluissa on myös vieraskielisiä koulutusohjelmia. Niihin hakeutuu nuoria kaikkialta Suomesta ja ulkomailta.

4. Ammattikorkeakoulutuksen tarjonta työmarkkinoille

4.1 Pohjanmaan maakuntien ammattikorkeakoulut ja niiden koulutustarjonta

Ammattikorkeakoulujen koulutustarjonta on tässä käyty läpi vielä vuosina 2002 ja 2003 voimassa olleen koulutusalaajaon mukaan. Vuonna 2004 koulutusalat muuttuvat siten, että hallinnon ja kaupan ala muuttuu yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alaksi sekä sosiaali- ja terveystieteiden sosiaali-, terveys- ja

sociala området ändras till social-, hälso- och idrottsområdet. Ett nytt utbildningsområde från och med år 2004 är det naturvetenskapliga området. Data-behandling, som under år 2003 ingår i handel och administration, kommer från och med år 2004 att ingå i det naturvetenskapliga området.

- Vasa yrkeshögskola

Vasa yrkeshögskola inledde sin verksamhet som en preliminär högskola år 1996. Verksamheten blev permanent år 1999. I den utbildning för unga som leder till examen hade skolan år 2002 följande antal nybörjarplatser enligt utbildningsområde:

Teknik och kommunikation	315
Handel och administration	250
Kosthåll och turism	40
Hälsovård och det sociala området	70
Totalt	675

År 2003 är det totala antalet nybörjarplatser oförändrat. Smärre förskjutningar mellan utbildningsområdena förekommer i antalet nybörjarplatser: Från teknik och kommunikation flyttas 15 nybörjarplatser till social- och hälsovård och dessutom överförs 5 nybörjarplatser från handel och administration till kosthåll och turism. Av studerandena vid Vasa yrkeshögskola (VYH) kom år 2000 två tredjedelar från landskapet Österbotten. Cirka en sjättedel av studerandena kom från Södra Österbotten och endast drygt två procent kom från Mellersta Österbotten. Från övriga Finland och utlandet kom därmed cirka 15 procent av de studerande.

- Svenska yrkeshögskolan

Svenska yrkeshögskolan (SYH) inledde sin verksamhet som preliminär yrkeshögskola år 1996. Verksamheten blev permanent år 1997. Högskolan har enheter även utanför Vasa: I Jakobstad finns SYH:s musikenhet och i Nykarleby enheten för bildkonst, formgivning och mediakultur. Undervisningen i scenkonst, det tredje delområdet inom kultur, ges i Vasa liksom undervisningen i de två övriga utbildningsområdena.

År 2002 hade läroanstalten följande antal nybörjarplatser enligt utbildningsområde inom den examensinriktade utbildningen för unga:

liikunta-alaksi. Uutena koulutusalanana on vuodesta 2004 alkaen luonnontieteiden ala. Se sisältää tietojenkäsittelyn, joka vielä tänä vuonna kuuluu hallinnon ja kaupan alaan.

- Vaasan ammattikorkeakoulu

Vaasan ammattikorkeakoulu aloitti toimintansa väliaikaisena korkeakouluna vuonna 1996. Toiminta vakinaistettiin vuonna 1999. Nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa oli aloituspaikkoja vuonna 2002 koulutusaloittain seuraavasti:

Tekniikka ja liikenne	315
Hallinto ja kauppa	250
Matkailu- ja ravitsemisala	40
Sosiaali- ja terveystieteiden ala	70
Yhteensä	675

Vuonna 2003 aloituspaikkojen kokonaismäärä pysyy ennallaan. Koulutusalojen kesken tapahtuu vähäisiä siirtymiä aloituspaikkojen määrissä: Ensinnäkin tekniikan ja liikenteen alalta siirretään 15 aloituspaikkaa sosiaali- ja terveystieteiden alalle ja lisäksi hallinnon ja kaupan alalta siirretään 5 aloituspaikkaa matkailu- ja ravitsemisalalle. Vaasan ammattikorkeakoulun (VAMK) opiskelijoista noin kaksi kolmannesta tuli siis vuonna 2000 Pohjanmaan maakunnasta. Etelä-Pohjanmaalta tuli noin kuudennes opiskelijoista, Keski-Pohjanmaalta vain runsas kaksi prosenttia. Muualta Suomesta ja ulkomailta tuli siten noin 15 prosenttia opiskelijoista.

- Svenska yrkeshögskolan

Svenska yrkeshögskolan (SYH) aloitti toimintansa väliaikaisena vuonna 1996. Toiminta vakinaistettiin vuonna 1997. Korkeakoululla on yksiköitä myös Vaasan ulkopuolella: Pietarsaareissa on SYH:n musiikin yksikkö ja Uudessakaarlepyyssä kuvataiteen, muotoilun ja median yksikkö. Kolmannen kulttuurin osa-alueen, näyttämötaiteen, opetus tapahtuu Vaasassa kuten SYH:n kahden muunkin koulutusalan opetus.

Vuonna 2002 oppilaitoksella oli nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa aloituspaikkoja koulutusaloittain seuraavasti:

Tekniikka ja liikenne	210
Sosiaali- ja terveystieteiden ala	130
Kulttuuri	60
Yhteensä	400

Teknik och kommunikation	210
Hälsovård och det sociala området	130
Kultur	60
Totalt	400

Av de studerande vid Svenska yrkeshögskolan år 2000 kom 87 % från kommunerna i landskapet Österbotten. De övriga kom huvudsakligen från de övriga tvåspråkiga landskapen – Nyland, Östra Nyland, Egentliga Finland, Mellersta Österbotten och Åland. Yrkeshögskolan hade även studerande från utlandet.

- Mellersta Österbottens yrkeshögskola

Mellersta Österbottens yrkeshögskola har enheter i Karleby, Jakobstad, Haapajärvi och Ylivieska. Enheten i Jakobstad erbjuder yrkeshögskolestudier på finska och svenska inom företagsekonomi (internationell handel), turism och kultur (pälsbranschen). Enheterna i Mellersta Österbotten och Norra Österbotten erbjuder yrkeshögskolestudier i Karleby inom teknik, företagsekonomi, social- och hälsovård samt kultur, i Ylivieska inom teknik, socialbranschen samt inom humanistiska och pedagogiska utbildningsområdet och i Haapajärvi inom företagsekonomi.

Mellersta Österbottens yrkeshögskola rekryterar 55 % av sina studerande i landskapet Mellersta Österbotten, 14 % i landskapet Norra Österbotten, 6 % i landskapet Österbotten och 9 % i Södra Österbotten. Ungefär 16 % kom från övriga Finland eller utlandet.

År 2002 hade läroanstalten följande antal nybörjarplatser enligt utbildningsområde inom den examensinriktade utbildningen för unga:

Teknik och kommunikation	300
Handel och administration	150
Turism och kosthåll	40
Hälsovård och det sociala området	80
Kulturbranschen	50
Humanistiska och pedagogiska omr.	20
Totalt	640

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Seinäjoen ammattikorkeakoulu har enheter förutom i Seinäjoki också i Ilmola, Etseri, Jurva, Kauhava och Kauhajoki. I Ilmola finns yrkeshögskolans enhet för landsbygdsbranschen, i Tuomarniemi i Etseri ligger enheten för skogsbranschen, i Jurva enheten för form-

Svenska yrkeshögskolanin opiskelijoiista siis 87 % tuli vuonna 2000 Pohjanmaan maakunnan kunnista. Loput tulivat pääasiassa muista kaksikielisistä maakunnista - Uudeltamaalta, Itä-Uudeltamaalta, Varsinais-Suomesta, Keski-Pohjanmaalta ja Ahvenanmaalta. Myös ulkomailta tuli opiskelijoita.

- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoululla on yksiköitä Kokkolassa, Pietarsaassa, Haapajärvellä ja Ylivieskassa. Pietarsaaren yksikkö tarjoaa ammattikorkeakouluopintoja suomen- ja ruotsinkielisenä liiketalouden (kansainvälinen kauppa), matkailun ja kulttuurin (turkisala koulutusaloilla). Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevat yksiköt tarjoavat ammattikorkeakouluopintoja Kokkolassa tekniikan, liiketalouden, sosiaali- ja terveystalouden sekä kulttuurin koulutusaloilla, Ylivieskassa tekniikan, sosiaalialan sekä humanistisen ja opetusalan koulutusaloilla ja Haapajärvellä liiketalouden koulutusaloilla.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu rekrytoi opiskelijoistaan 55 % Keski-Pohjanmaan maakunnasta, 14% Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta, 6 % Pohjanmaan maakunnasta ja 9 % Etelä-Pohjanmaalta. Noin 16 % tuli muualta Suomesta ja ulkomailta.

Vuonna 2002 oppilaitoksella oli nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa aloituspaikkoja koulutusaloittain:

Tekniikka ja liikenne	300
Hallinto ja kauppa	150
Matkailu- ja ravitsemisala	40
Sosiaali- ja terveystalouden	80
Kulttuuriala	50
Humanistinen ja opetusala	20
Yhteensä	640

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Seinäjoen ammattikorkeakoululla on yksiköitä Seinäjoen lisäksi Ilmajoella, Ähtärissä, Jurvassa, Kauhavalla ja Kauhajoella. Ilmajoella on ammattikorkeakoulun maaseutualan yksikkö, Ähtärin Tuomarniemellä metsäalan yksikkö, Jurvassa muotoilun yksikkö, Kauhajoella ravitsemisalan yksikkö ja Kauhavalla yrittäjyyden yksikkö. Kaupan alan, sosiaali- ja terveystalouden ja tekniikan alan yksiköt sijaitsevat Seinä-

givning, i Kauhajoki enheten för kosthåll och i Kauhava enheten för företagande. Enheterna för handel, social- och hälsovård samt teknik finns i Seinäjoki. Ungefär 60 % av de studerande vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu kom från Södra Österbotten, 5 % från landskapet Österbotten och 4 % från Mellersta Österbotten (år 2000). Från övriga Finland och utlandet kom cirka 30 % av de studerande.

År 2002 hade läroanstalten följande antal nybörjarplatser enligt utbildningsområde inom den examensinriktade utbildningen för unga:

Naturbruk	90
Teknik och kommunikation	190
Handel och administration	295
Turism och kosthåll	50
Social- och hälsovård	140
Kultur	85
Totalt	850

- Sammanfattning

Det sammanlagda antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna i landskapen Österbotten, Södra Österbotten och Mellersta Österbotten var 2 565 år 2002. Av dessa var 2 044 finskspråkiga och 521 svenskspråkiga.

Förutom Svenska yrkeshögskolans 400 nybörjarplatser fanns vid Vasa yrkeshögskola 75 svenska nybörjarplatser inom handel och administration och 10 inom turism- och kosthåll. I Mellersta Österbottens yrkeshögskola var 36 av nybörjarplatserna svenskspråkiga år 2002 inom datateknik och turism.

4.2. Antalet sökande till yrkeshögskolorna och hur många som inlett sina studier

Utvecklingen av antalet sökande granskas över en femårsperiod, 1998 – 2002. Av dem som sökt till yrkeshögskolor granskas antalet personer som haft yrkeshögskolan som första alternativ och de jämförs sedan med det antal som samma år har inlett sina studier. Dessutom undersöks hur stor andel av dem som inlett sina studier som har studentexamen contra grundläggande yrkesexamen bakom sig.

joella. Noin 60 % Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijoista tuli Etelä-Pohjanmaalta, 5 % Pohjanmaan maakunnasta ja 4 % Keski-Pohjanmaalta (vuonna 2000). Muualta Suomesta ja ulkomailta tuli opiskelijoista noin 30 %.

Vuonna 2002 oppilaitoksella oli nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa aloituspaikkoja koulutusaloittain:

Luonnonvara-ala	90
Tekniikka ja liikenne	190
Hallinto ja kauppa	295
Matkailu- ja ravitsemisala	50
Sosiaali- ja terveysala	140
Kulttuuriala	85
Yhteensä	850

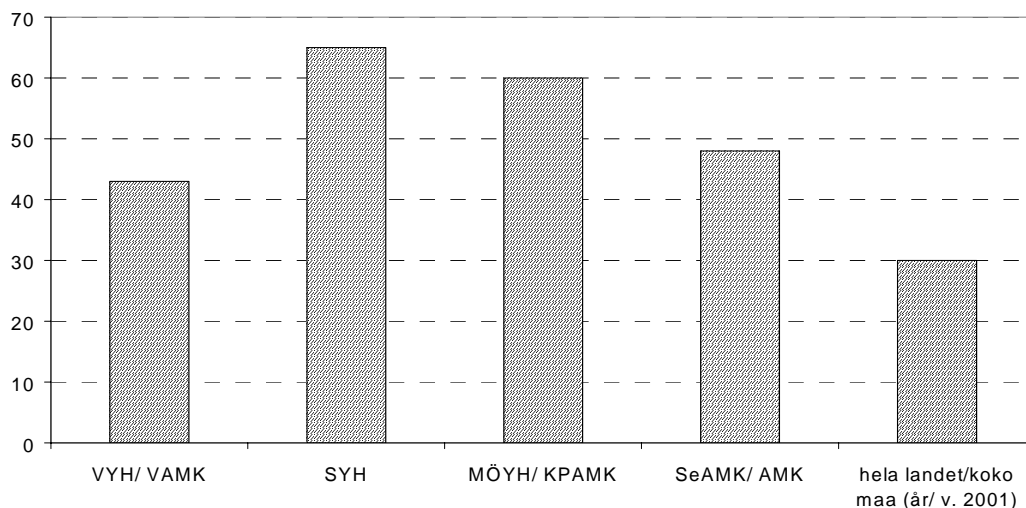
- Yhteenveto

Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien yhteenlaskettu ammattikorkeakoulujen aloituspaikkamäärä oli 2 565 vuonna 2002. Niistä suomenkielisiä oli 2 044 ja ruotsinkielisiä 521.

Svenska yrkeshögskolanin 400 aloituspaikan lisäksi Vaasan ammattikorkeakoulun aloituspaikoista oli ruotsinkielisiä hallinnon ja kaupan alalla 75 sekä matkailu- ja ravitsemisalalla 10. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa oli 36 ruotsinkielistä aloituspaikkaa vuonna 2002. Ne olivat tietotekniikassa ja matkailussa.

4.2. Ammattikorkeakoulujen hakijamäärät ja aloittaneiden määrät

Hakijamäärien kehitystä tarkastellaan 5 vuoden periodilla, 1998-2002. Ammattikorkeakouluihin hakeneista tarkastellaan ensisijaisten hakijoiden määriä ja niitä verrataan samana vuonna opintonsa aloittaneiden määriin. Lisäksi tarkastellaan ylioppilastutkinnon suorittaneiden contra ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden osuuksia opintonsa aloittaneista.

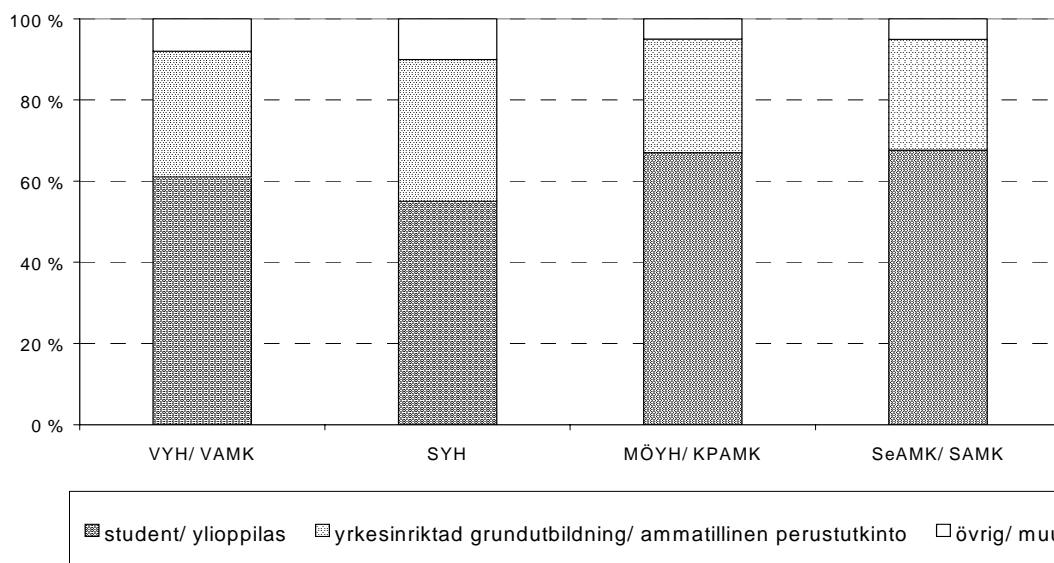

Figur/ Kuvio 1.

Hur stor andel av dem som hade yrkeshögskola som främsta ansökningsönskemål som har inlett sina studier år 2002. Källa: UndM/AMKOTA/

Ensisijaishakijoista opiskelunsa ammattikorkeakoulussa aloittaneiden %-osuus vuonna 2002.

Lähde: OPM/AMKOTA -tiedostot

Figur/ Kuvio 2.

Utbildningsbakgrund bland dem som inlett studierna vid yrkeshögskola år 2002 (%).

Källa: UndM/AMKOTA./

Ammattikorkeakoulussa aloittaneiden koulutustausta vuonna 2002 (%). Lähde OPM/AMKOTA-tiedostot

År 2001 inledde i hela landet 30 % av dem som främst sökt till yrkeshögskola sina studier vid en yrkeshögskolas utbildning för unga. Det innebär 25 000 nya studerande. År 1998 var antalet nybörjare ca 26 000, vilket var 29 % av dem som hade yrkeshögskola som främsta önskemål.

Handel och administration var det område som hade flest förstahandssökande i hela landet, ca 23 000. Cirka 22 000 hade hälsovård och det sociala området som första alternativ och 20 000 hade teknik och kommunikation. Kulturen var första alternativ för 10 000 personer och turism, kosthåll och ekonomi för 8 000 personer.

Antalet personer som har påbörjat studierna i förhållande till antalet förstahandssökande var år 2001 störst inom teknik och kommunikation, 43 %. Inom handel och administration utgjorde de 30 % av dem som främst hade sökt till den branschen, inom turism-kosthålls- och ekonomibranschen samt inom social- och hälsovårdsbranschen var de 25 %. Tjugo procent av dem som hade kultur som första alternativ påbörjade sina studier.

- Vasa yrkeshögskola

Antalet personer som främst hade sökt till Vasa yrkeshögskola år 2002 var 1 863. Antalet sökande har under de senaste åren varit rätt stabilt och hållit sig kring 2000. År 2002 tog 798 personer, d.v.s. 43 % av dem som i första hand hade sökt till skolan, emot sin studieplats. Av dem som tog emot sin studieplats år 2002 hade 61 % avlagt studentexamen och 31 % hade en grundläggande yrkesexamen.

Största antalet personer som har haft VYH som första alternativ har sökt till handel och administration. Antalet förstahandssökande har varit mellan 800 och 1000 per år. Ungefär en tredjedel av de sökande har kunnat påbörja sina studier, förutom åren 1997 och 2000 då bara 27 procent av över tusen förstahandssökande till utbildningsområdet inledde sina studier.

Flest antal personer som har påbörjat sina studier i förhållande till antalet förstahandssökande har man haft inom teknik och kommunikation, där varje år något över hälften av de sökande har inlett studierna, d.v.s. något över 300 personer. De som inlett studier inom turism- och kosthållsbranschen har utgjort 11 – 16 % av dem som hade detta utbildningsområde som första

Vuonna 2001 aloitti koko maassa noin 30 % ensisijais- hakijoista opintonsa ammattikorkeakouluissa nuorten koulutuksessa. Määrällisesti se oli runsaat 25 000 uutta opiskelijaa. Vuonna 1998 opintonsa aloittaneita oli noin 26 000, mikä oli 29 % ensisijaishakijoiden määräästä.

Eniten ensisijaishakijoita koko maassa oli hallinnon ja kaupan alalle, noin 23 000. Sosiaali- ja terveystalalle oli noin 22 000 ensisijaishakijaa, tekniikan ja liikenteen alalle 20 000. Kulttuurialalle haki ensisijaisesti 10 000 henkeä ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle 8000 henkeä.

Opinnot aloittaneita on suhteessa ensisijaishakijoiden määrään ollut vuonna 2001 koko maassa eniten tekniikan ja liikenteen alalla, 43 %. Hallinnon ja kaupan alalla heitä oli 30 % ensisijaishakijoista, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä sosiaali- ja terveystalalla 25 %. Kulttuurialan opinnot aloitti 20 % ensisijaishakijoista.

- Vaasan ammattikorkeakoulu

Vaasan ammattikorkeakoulun ensisijaisten hakijoiden määrä vuonna 2002 oli 1863 henkilöä. Hakijamäärä on pysynyt viime vuodet määrä melko vakaana kahden tuhannen molemmin puolin. Opiskelupaikan vastaanottaneita vuonna 2002 oli 798 henkeä eli noin 43 % ensisijaishakijoiden määräästä. Opiskelupaikan vuonna 2002 vastaanottaneista 61 % oli suorittanut ylioppilastutkinnon, 31 % ammatillisen perustutkinnon.

Suurimmat ensisijaisten hakijoiden määrät ovat olleet hallinnon ja kaupan alalla, jonka vuosittainen ensisijaishakijoiden määrä on liikkunut 800 ja 1000 hengen välillä. Opintonsa aloittamaan päässeitä on yleensä ollut noin kolmannes hakijoista, poikkeuksena vuodet 1997 ja 2000, jolloin koulutusala aloitti vain 27 prosenttia hieman yli tuhannesta ensisijaishakijasta.

Eniten opintonsa aloittaneita suhteessa ensisijaishakijoiden määrään on ollut tekniikan ja liikenteen alalla, jossa aloittaneita on lähes joka vuosi ollut hieman yli puolet hakijoista, lukumääräisesti vähän yli 300. Matkailu- ja ravitsemisalalan opinnot aloittaneita on ollut 11 – 16 % ensisijaishakijoiden määräästä (noin 50 henkeä), sosiaali- ja terveystalalan opinnot aloittaneita noin kolmannes koulutusalan ensisijaishakijoista (70 – 180 henkeä).

alternativ (ca 50 personer), inom social- och hälsovård började ungefär en tredjedel av dem som hade satt det utbildningsområdet som första alternativ (70 – 180 personer).

- Svenska yrkeshögskolan

Antalet personer som hade Svenska yrkeshögskolan som första alternativ var cirka 600 år 2002. År 1998 var de under 500 men i övrigt har siffran pendlat mellan 600 och 700.

År 2002 tog 390 personer emot sin studieplats vid SYH, d.v.s. ca 65 % av de som hade SYH som första alternativ. Av dem som påbörjade sina studier hade 55 % studentexamen och 35 % en grundläggande yrkesexamen. År 1998 började 326 sina studier vid SYH, det var 68 % av dem som då hade SYH som första alternativ.

Flest förstahandssökande har man haft inom teknik och kommunikation, 250 – 350 varje år. År 2002 kunde över 70 % (181 personer) av dem som hade sökt till teknik och kommunikation påbörja sina studier. Antalet personer som har börjat studera inom teknik och kommunikation har varit 130 – 200 per år. Inom social- och hälsovården har man haft 100 – 140 nybörjare årligen, på kultursidan 50 – 60.

- Mellersta Österbottens yrkeshögskola

Antalet förstahandssökande till Mellersta Österbottens yrkeshögskola har under åren 1998 – 2002 varit mellan 1000 och 1200 sökande. År 2002 var antalet förstahandssökande drygt 1100, av vilka 60 % inledde sina studier. Av dem som tog emot sin studieplats var 67 % studenter och 28 % hade grundläggande yrkesexamen.

Flest förstahandssökande har man haft inom teknik och kommunikation, antalet sökande har varierat mellan 400 och 600. År 2002 var antalet förstahandssökande drygt 400. Nästan 80 % av dem kunde inleda sina studier. Av de 230 som i första hand sökt till handel och administration inledde knappt 90 studerande (68 %) sina studier år 2002. Av de närmare 300 förstahandssökandena till social- och hälsovård påbörjade 37 % studierna och av de 80 sökande till kulturbranschen började 58 %.

Antalet förstahandssökande har under åren 1998-2002 varierat mellan 100 och 200 inom handel och admi-

- Svenska yrkeshögskolan

Svenska yrkeshögskolanin ensisijaisten hakijoiden määrä oli noin 600 henkeä vuonna 2002. Vuonna 1998 heitä oli alle 500, mutta muuten määrä on vaihdellut 600 ja 700 välillä.

Opinnot SYH:ssa opiskelupaikan vastaanotti vuonna 2002 390 henkeä eli noin 65 % ensisijaishakijoista. Opiskelupaikan vastaanottaneista ylioppilastutkinnon suorittaneita oli 55 %, ammatillisen perustutkinnon suorittaneita 35 %. Vuonna 1998 aloittaneita oli 326, 68 % silloisesta ensisijaisten hakijoiden määrästä.

Eniten ensisijaishakijoita on ollut tekniikan ja liikenteen alalla, jossa hakijoita on ollut 250-350 joka vuosi. Vuonna 2002 yli 70 % (181 henkilöä) tekniikan ja liikenteen alalle hakeneista pääsi aloittamaan opintonsa. Vuosittain aloittaneita tekniikan ja liikenteen alalla on ollut 130-200. Terveys- ja sosiaalialalla aloittaneita on vuositasolla ollut 100-140, kulttuuri-alalla 50-60.

- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

Ensisijaishakijoiden määrä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluun on vaihdellut vuosien 1998 ja 2002 välillä 1000 ja 1200 välillä. Vuonna 2002 ensisijaishakijoita oli runsaat 1100, joista 60 % aloitti opinnot. Opiskelupaikan vastaanottaneista 67 % oli ylioppilaita ja 28 % ammatillisen perustutkinnon suorittaneita.

Eniten ensisijaishakijoita on ollut tekniikan ja liikenteen alalla, jonne hakeneiden määrä on vaihdellut 400 ja 600 välillä. Vuonna 2002 ensisijaishakijoita oli runsaat 400. Lähes 80 % heistä pääsi aloittamaan opintonsa. Hallinnon ja kaupan alan 230 ensisijaishakijasta opintonsa aloitti vuonna 2002 vajaa 90 opiskelijaa (68 %). Sosiaali- ja terveysalan lähes 300 ensisijaishakijasta aloittaneita oli 37 %, kulttuurialan 80 hakijasta 58 % .

Ensisijaishakijoiden määrä on vuosina 1998-2002 vaihdellut hallinnon ja kaupan alalla 100 ja 200 välillä. Sosiaali- ja terveysalalla se on liikkunut 300 mo lemmin puolin ja kulttuurialalla 50 ja 100 välillä. Viime vuosina parhaiten opiskelemaan ovat päässeet tekniikan ja liikenteen alalle pyrkineet, jossa opinnot on aloittanut parina viime vuonna 70-80 % ensisijaishakijoista. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla aloit-

nistration. Inom social- och hälsovård har antalet rört sig kring 300 och inom kulturbranschen mellan 50 och 100. De som under senare år haft bäst möjlighet att inleda sina studier är de som sökt till teknik och kommunikation. Av dem har under de två senaste åren 70-80 % av förstahandssökandena inlett sina studier. Inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen har andelen som påbörjar sina studier varit över 60 % av de ca 60 förstahandssökandena åren 2001 och 2002. Det humanistiska och pedagogiska området har haft ca 20 nya studerande årligen.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Antalet förstahandssökande till yrkeshögskolan i Seinäjoki har under åren 1998-2002 varierat mellan 1300 och 1900 personer. År 2002 var antalet förstahandssökande ungefär 1900. Cirka 900 studerande inledde då sina studier, 48 % av de sökande. Av dem som tog emot sin studieplats var 67 % studenter och 27 % hade grundläggande yrkesexamen.

Flest förstahandssökande hade man inom social- och hälsovård, över 670. Bara 147 (22 %) hade möjlighet att påbörja sina studier. Inom handel och administration var antalet förstahandssökande 470 och 68 % inledde studierna, alltså ca 320 studerande. Inom teknik och kommunikation började 56 % av 340 förstahandssökande och inom naturbruk började 61 % av 150 förstahandssökande. Inom kulturbranschen började 49 % av 200 förstahandssökande.

Inom teknik och kommunikation har antalet förstahandssökande varierat mellan 200 och 400 sökande, inom naturbruk mellan 150 och 180 sökande samt inom social- och hälsovård mellan 600 och 800 sökande. Lättast har det varit att komma in till turism-, kosthåll- och ekonomibranschen, som vissa år har tagit emot t.o.m. över 100 % av förstahandssökandena, 50-60 studerande.

4.3. Antal utexaminerade och avbrutna studier

I detta kapitel granskas antal utexaminerade från olika läroanstalter och utbildningsområden. Dessutom presenteras mängden studerande som har avbrutit sina studier i förhållande till hur många som har inlett studierna inom olika utbildningsområden samt hur lång studietiden har varit.

tamisprosentti on ollut vuosina 2001 ja 2002 yli 60 % noin 60 ensisijaishakijasta. Humanistisella ja opetus-alalla on aloittajia ollut noin 20 vuosittain.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Ensisijaishakijoiden määrä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on vaihdellut vuosien 1998 ja 2002 välillä 1300 ja 1900 hengen välillä. Vuonna 2002 ensisijaisia hakijoita oli noin 1900. Opinnot aloitti silloin noin 900 opiskelijaa, 48 % hakijoista. Opiskelupaikan vastaanottaneista oli ylioppilaita 67 %, ammatillisen perustutkinnon suorittaneita 27 %.

Eniten ensisijaishakijoita oli sosiaali- ja terveystalalla, yli 670. Vain 147 (22 %) pääsi aloittamaan opintonsa. Hallinnon ja kaupan alalla ensisijaishakijoiden määrä oli 470 ja aloitusprosentti 68 %, noin 320 opiskelijaa. Tekniikan ja liikenteen alalla aloittaneita oli 56 % 340 ensisijaishakijasta ja luonnonvara-alalla 61 % 150 ensisijaishakijasta. ensisijaishakijasta. Kulttuurialan aloitusprosentti oli 49 % 200 ensisijaishakijasta.

Tekniikassa ja liikenteessä ensisijaishakijoiden määrä on vaihdellut 200 ja 400 hakijan välillä, luonnonvara-alalla 150 ja 180 hakijan välillä sekä sosiaali- ja terveystalalla 600 ja 800 hakijan välillä. Parhaiten on opiskelemaan päässyt matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle, jonne joinakin vuosina on päässyt jopa yli 100 % ensisijaishakijoista, 50-60 opiskelijaa.

4.3. Ammattikorkeakouluista valmistuneet sekä opintonsa keskeyttäneet

Luvussa tarkastellaan eri oppilaitoksista ja koulutusaloilta valmistuneiden määriä. Lisäksi luvussa tarkastellaan opinnot keskeyttäneiden määriä suhteessa opinnot aloittaneiden määriin eri koulutusaloilla ja opiskelun kestoja.

Koko maassa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita oli 1998-31.7.2001 välisenä aikana 41 072 henkeä. Keskeyttämisaste oli 7,8 %. Suhteellisesti eniten keskeyttäneitä oli hallinnon ja kaupan alalla (10,1 %) sekä tekniikan ja liikenteen alalla (9,7 %), vähiten kulttuurin alalla (4,2 %).

Under tidsperioden 1998 – 31.7.2001 fanns det i hela landet 41 072 personer som avlagt yrkeshögskoleexamen. Andelen som avbrutit sina studier var 7,8 %. Proportionellt mest avbrutna studier hade man inom handel och administration (10,1 %) samt inom teknik och kommunikation (9,7 %), minst inom kulturbranschen (4,2 %).

Antalet studerande inom yrkeshögskolorna i hela landet var år 2001 sammanlagt ca 121 000 studerande, av vilka drygt 100 000 var studerande inom utbildning för unga. (AMKOTA 18.6.2002). Den genomsnittliga studietiden i utbildningen för unga var 3,9 år. Den kortaste studietiden hade man inom social- och hälsovård (3,7 år) och längsta inom teknik och kommunikation (4,4 år).

År 2002 utexaminerades drygt 16 000 studerande, de flesta inom social- och hälsovård som hade ca 4 800 utexaminerade. Inom handel och administration utexaminerades 4 600, inom teknik och kommunikation något under 4 200. Från kulturbranschen utexaminerades ca 700 och från turism-, kosthålls- och ekonomi-branschen ca 800 personer år 2002.

- Vasa yrkeshögskola

Statistikcentralens KJT-tjänst för utbildningsanordnare följer med hur de som utexaminerades från yrkeshögskolor placerar sig under en tre och ett halvt års period. Den senaste tillgängliga uppföljningen gäller perioden 1998 – 31.7.2002. Eftersom t.ex. Vasa yrkeshögskola startade sin verksamhet år 1996 har de som utexaminerades åren 1998-2001 huvudsakligen inlett sina studier under de två första verksamhetsåren och blivit klara med studierna åren 2000-2001. Enligt Statistikcentralen var de jämnt 900 vid Vasa yrkeshögskola. Den genomsnittliga studietiden var 3,9 år.

Flest utexaminerade under dessa 3,5 år fanns inom teknik och kommunikation, d.v.s. 379 personer. Från handel och administration utexaminerades 269 personer och från social- och hälsovården 205. Inom turism- och kosthållsbranschen utexaminerades 47 personer.

År 2002 var andelen som avbröt sina studier vid Vasa yrkeshögskola 11,7 %. Siffran har varierat mellan drygt 5 och 12 procent. Som lägst, 5,4 %, var andelen som avbröt studierna år 1999 och som högst år 2002.

Ammattikorkeakoulujen opiskelijamäärä oli koko maassa vuonna 2001 yhteensä noin 121 000 opiskelijaa, joista nuorten koulutuksessa runsaat 100 000 opiskelijaa. (AMKOTA 18.6.2002). Keskimääräinen opiskeluaika nuorten koulutuksessa oli 3,9 vuotta. Nopeimmin opinnot saatiin päätökseen sosiaali- ja terveysalalla (3,7 vuotta) ja hitaimmin tekniikassa ja liikenteessä (4,4 vuotta).

Valmistuneita oli vuonna 2002 runsaat 16 000, eniten sosiaali- ja terveysalalla, noin 4 800 tutkinnon suorittanutta. Hallinnon ja kaupan alalla valmistuneita oli 4 600, tekniikan ja liikenteen alalla vähän alle 4 200. Kulttuurialalta valmistui noin 700 ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta noin 800 henkeä vuonna 2002.

- Vaasan ammattikorkeakoulu

Tilastokeskuksen KJT-palvelu seuraa ammattikorkeakouluista valmistuneiden sijoittumista kolmen ja puolen vuoden jaksolla. Viimeisin käytössä oleva seuranta koskee ajanjaksoa 1998-31.7.2001. Koska esimerkiksi Vaasan ammattikorkeakoulu käynnistyi vuonna 1996, ovat vuosina 1998-2001 valmistuneet valtaosaltaan koulun parina ensimmäisenä toimintavuonna opintonsa aloittaneita ja vuosina 2000-01 valmistuneita. Tilastokeskuksen mukaan heitä oli Vaasan ammattikorkeakoulussa tasan 900. Keskimääräinen opiskeluaika oli 3,9 vuotta.

Eniten valmistuneita tuon 3,5 vuoden aikana oli tekniikan ja liikenteen alalla, jolla heitä oli 379. Kaupan ja hallinnon alalta valmistui 269 henkeä ja sosiaali- ja terveysalalta 205. Matkailu- ja ravitsemisalalta valmistuneita oli 47.

Vuonna 2002 opintojen keskeyttämisaste Vaasan ammattikorkeakoulussa oli 11,7 %. Se on vaihdellut runsaan 5 ja 12 prosentin välillä. Alhaisimmillaan, 5,4 %, keskeyttämisaste oli vuonna 1999 ja korkeimmillaan juuri vuonna 2002.

Vuoden 2002 keskeyttämisastetta nostaa tekniikan ja liikenteen alan poikkeuksellisen korkea lähes 13 prosentin suuruinen keskeyttäneiden osuus. Myös kaupassa ja hallinnossa oli vuonna 2002 korkea keskeyttämisaste, lähes 12 %. Ainakin osan siitä selittää noina vuosina suoritettu opiskelijaluettelon siivoaminen niistä, jotka olivat korkeakouluun hy-

Andelen som avbröt studierna år 2002 höjdes av att ovanligt många avbröt sina studier inom teknik och kommunikation, närmare 13 % av de studerande. Även inom handel och administration hade man under år 2002 en hög andel avbrutna studier, nästan 12 %. Åtminstone en del av detta kan förklaras med att man det året rensade ur förteckningen över studerande och strök ut sådana som hade antagits till högskolan men aldrig hade utnyttjat sin studierätt. Under de föregående åren, 1999 och 2000 var andelen som avbröt sina studier inom teknik och kommunikation nämligen den lägsta inom Vasa yrkeshögskola, endast 3-4 %.

- Svenska yrkeshögskolan

Från Svenska yrkeshögskolan utexaminerades mellan 1998 och 31.7.2001 enligt Statistikcentralen 536 studerande. Svenska yrkeshögskolan inledde sin verksamhet år 1996 och därför är de flesta som utexaminerades åren 1998-2001 sådana som inlett sina studier under de första verksamhetsåren och som utexaminerats åren 2000-2001. Även vid SYH var den genomsnittliga studietiden 3,9 år.

Andelen som avbrutit sina studier vid hela SYH har årligen varit 4,5 - 6 % av andelen som inlett sina studier förutom år 1997, då andelen som avbröt sina studier var klart under 4 %. Inom kulturbranschen avbröt över 10 % sina studier år 1998; i övrigt har andelen som avbrutit studierna varit bara några procent per utbildningsområde.

- Mellersta Österbottens yrkeshögskola

Vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola var antalet utexaminerade 1998-31.7.2001 enligt Statistikcentralen cirka 1050 studerande. Den genomsnittliga studietiden var 3,7 år. Ungefär 40 % av de utexaminerade hade studerat inom teknik och kommunikation, 39 % handel och administration och 19 % social- och hälsovård.

Den genomsnittliga andelen avbrutna studier vid MÖYH har varierat mellan 7 och 9 procent. Inom teknik och kommunikation har andelen varierat mellan 7 och 12 procent men t.ex. inom social- och hälsovård har variationen varit mellan 3 och 8 procent.

väksytty, mutta eivät olleet käyttäneet opiskeluoikeuttaan. Edeltävinä vuosina 1999 ja 2000 keskeyttäneiden osuus tekniikassa ja liikenteessä oli nimittäin Vaasan ammattikorkeakoulun alhaisin, vain 3-4 %.

- Svenska yrkeshögskolan

Svenska yrkeshögskolanista valmistui 1998-31.7.2001 välillä Tilastokeskuksen mukaan 536 opiskelijaa. Svenska yrkeshögskolanin toiminta käynnistyi vuonna 1996, mistä johtuen vuosina 1998-2001 valmistuneet ovat valtaosaltaan koulun vakinaisen toiminnan ensimmäisinä vuosina opintonsa aloittaneita ja vuosina 2000-2001 valmistuneita. Keskimääräinen opiskeluaika oli myös SYH:ssa 3,9 vuotta.

Opintonsa keskeyttäneitä on koko SYH:ssa ollut vuosittain 4,5 - 6 % aloittaneiden määrästä poikkeuksena vuosi 1997, jolloin keskeyttäneiden osuus jäi selvästi alle 4 %. Kulttuurialalla oli vuonna 1998 keskeyttäneitä yli 10 %; muuten vuosittainen keskeyttäneiden osuus on ollut vain muutama prosentti per koulutusala.

- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta 1998-31.7.2001 valmistuneiden määrä oli Tilastokeskuksen mukaan noin 1050 opiskelijaa. Keskimääräinen opiskeluaika oli 3,7 vuotta. Noin 40 % valmistuneista tuli tekniikan ja liikenteen alalta, 39 % hallinnon ja kaupan alalta sekä 19 % sosiaali- ja terveysalalta.

Keskimääräinen opintonsa keskeyttäneiden määrä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa on vaihdellut 7 ja 9 prosentin välillä. Tekniikan ja liikenteen alalla se on vaihdellut 7 ja 12 prosentin välillä, mutta esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla vaihtelu on tahtunut 3 % ja 8 %:in välillä.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Från Seinäjoen ammattikorkeakoulu utexaminerades enligt Statistikcentralen 1998-31.7.2001 drygt 1600 studerande. Den genomsnittliga studietiden var 3,5 år. Av de utexaminerade hade ca 35 % studerat social- och hälsovård, lika många hade studerat handel och administration. En dryg tiondel hade studerat teknik och kommunikation och en dryg tiondel naturbruk.

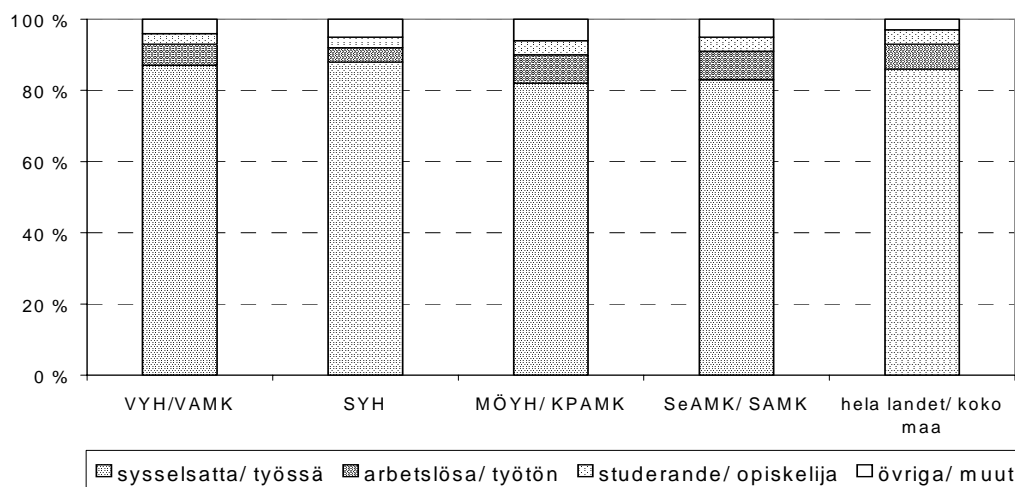
Den genomsnittliga andelen avbrutna studier vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu har varierat mellan 6,5 och 9 procent. Inom teknik och kommunikation har andelen varierat mellan 4 och 11 procent, inom social- och hälsovårdsbranschen mellan 4 och 10 procent. Inom handel och administration har andelen som avbrutit sina studier varit från 6,5 % ända upp till 15 %.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Seinäjoen ammattikorkeakoulusta valmistui Tilastokeskuksen mukaan 1998-31.7.2001 runsaat 1600 opiskelijaa. Keskimääräinen opiskeluaika oli 3,5 vuotta. Sosiaali- ja terveysalalta tuli valmistuneista noin 35 %, saman verran hallinnon ja kaupan alalta, tekniikan ja liikenteen alalta sekä luonnonvara-alalta runsas kymmenes osa kummastakin.

Keskimääräinen opintonsa keskeyttäneiden määrä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on vaihdellut 6,5 ja 9 prosentin välillä. Tekniikan ja liikenteen alalla vaihtelu on tapahtunut 4 % ja 11 %:in välillä, sosiaali- ja terveysalalla 4 % ja 10 %:in välillä. Hallinnon ja kaupan alan keskeyttämisaste on vaihdellut 6,5:sta aina 15 %:iin.

4.4. Hur de utexaminerade har placerat sig

Figur/ Kuvio 3.

Hur de som utexaminerats åren 1998-2001 har placerat sig år 2001. Källa: Statistikcentralen, kjt-uppföljningen./
 Vuosina 1998-2001 tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen vuonna 2001. Lähde: Tilastokeskus, kjt -seuranta.

- Hela landet

Enligt Statistikcentralens statistiktjänst för utbildningsanordnare (KJT) var 86 % av de drygt 41 000 som utexaminerats 1998-31.7.2001 sysselsatta i slutet av år 2001. Sju procent av de utexaminerade var arbetslösa och fyra procent heltidsstuderande. I gruppen övriga, som omfattar bl.a. värnpliktiga och

- Koko maa

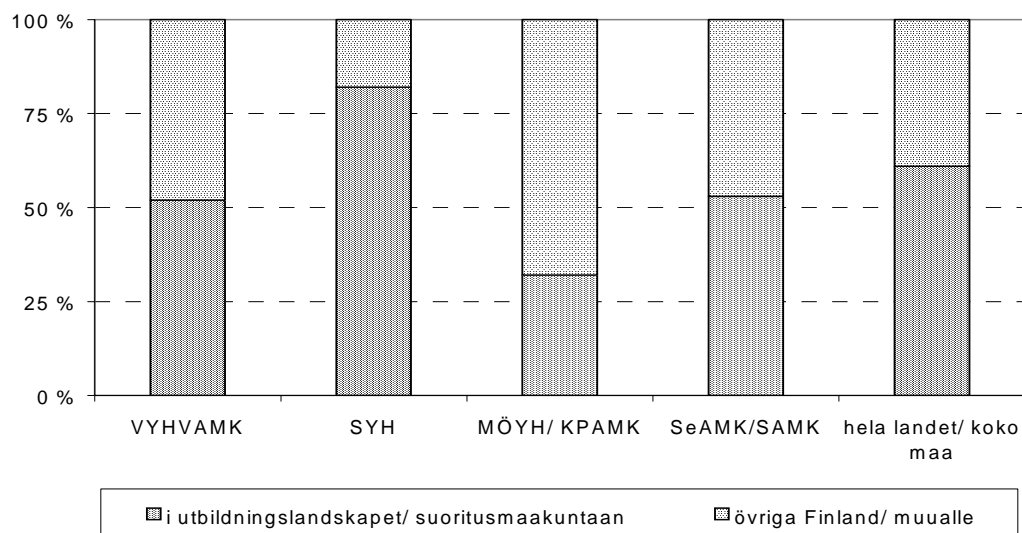
Tilastokeskuksen KJT-palvelun mukaan koko maan ammattikorkeakouluista vuosina 1998-31.7.2001 tutkinnon suorittaneista runsaasta 41 000 opiskelijasta oli vuoden 2001 lopussa työssä 86 %. Työttömänä oli 7 % ja päätoimisina opiskelijoita 4 % valmistuneista. Ryhmään muut, johon sisältyvät mm. varusmiehet ja

hemma-mammor samt de som placerat sig i arbete utomlands men är skrivna i Finland, ingår 3 % av dem som avlagt examen.

Av alla i landet som under ifrågavarande tidsperiod hade avlagt en yrkeshögskoleexamen hade 61 % placerat sig i samma landskap som de utexaminerats i, 39 % i andra delar av Finland eller utomlands.

kotiäidit sekä ulkomaille työhön sijoittuneet, mutta Suomessa kirjoilla olevat, kuului 3 % tutkinnon suorittaneista.

Kaikista ammattikorkeakoulututkinnon kyseisenä ajanjaksona maassamme suorittaneista 61 % oli sijoittunut tutkinnon suoritusmaakuntaansa, 39 % muualle Suomeen tai ulkomaille.

Figur/ Kuvio 4.

Regional placering bland dem som utexaminerats från yrkeshögskolor under åren 1998-2001.

Källa: Statistikcentralen, kjt-uppföljningen./

Ammattikorkeakouluista vuosina 1998-2001 valmistuneiden alueellinen sijoittuminen. Lähde: Tk, kjt -seuranta

När det gäller Mellersta Österbottens yrkeshögskola bör man beakta Norra Österbottens inverkan vid granskning av placeringsregion.

- Vasa yrkeshögskola

Av de 900 studerande som hade avlagt examen vid Vasa yrkeshögskola under perioden 1998-31.7.2001 var 87 % sysselsatta i slutet av år 2001 – en procentenhet mer än i hela landet. Andelen arbetslösa var proportionellt något mindre (6 %) liksom också andelen heltidsstuderande (3 %). I gruppen övriga, som omfattar bl.a. värnpliktiga och hemmamammor, ingick en något större andel utexaminerade än i hela landet (4%).

De som hade sysselsatt sig bäst vid Vasa yrkeshögskola hade studerat teknik och kommunikation (88 %), de som sämst fann sysselsättning kom från handel och administration (82 %).

Keski-Pohjanmaan AMK:n kohdalla on huomioitava Pohjois-Pohjanmaan vaikutus sijoittumisaluetta tarkasteltaessa.

- Vaasan ammattikorkeakoulu

Vaasan ammattikorkeakoulusta ajanjaksona 1998-31.7.2001 tutkinnon suorittaneista 900 opiskelijasta oli vuoden 2001 lopussa työssä 87 % - prosenttiyksikön enemmän kuin koko maassa. Työttömänä oli suhteellisesti hieman vähemmän (6 %) kuten päätoimisina opiskelijoitakin (3 %). Ryhmään muut, johon sisältyvät mm. varusmiehet ja kotiäidit, kuului hieman suurempi osuus tutkinnon suorittaneista kuin koko maassa (4 %).

Parhaiten Vaasan AMK:sta oli työllistetty tekniikan ja liikenteen alalta (88 %), heikoiten hallinnon- ja kaupan alalta (82 %).

Av de utexaminerade från Vasa yrkeshögskola hade alltså 52 % placerat sig i landskapet Österbotten och 48 % i övriga delar av landet. De som bäst hade funnit sysselsättning i vårt eget landskap hade studerat social- och hälsovård (ca 60 %). Den relativt sett minsta andelen blev kvar i Österbotten av dem som studerat turism, kosthåll och ekonomi, endast ungefär hälften av de utexaminerade.

- Svenska yrkeshögskolan

Av de 536 studerande som slutförde studierna vid Svenska yrkeshögskolan 1998-31.7.2001 var 88 % sysselsatta i slutet av år 2001 – en ett par procentenheter större andel än i hela landet. Andelen arbetslösa var klart mindre (4 %) och andelen heltidsstuderande något mindre (3 %) än i hela landet. Gruppen övriga var återigen klart större än i hela landet (5 %).

Också vid SYH hade de som studerade teknik och kommunikation sysselsatts bäst. Av dem hade hela 93 % funnit sysselsättning medan andelen sysselsatta från social- och hälsovårdsbranschen var 78 %.

Av de utexaminerade från SYH har 82 % placerat sig i landskapet Österbotten och bara 18 % i övriga Finland. Landskapet Österbotten är det näst mest svenskspråkiga landskapet i Finland efter Åland. Över hälften av invånarna i landskapet har svenska som modersmål. När så är fallet och dessutom nästan 90 % av dem som har inlett sina studier kommer från vårt landskap är det helt naturligt att merparten av de utexaminerade stannar kvar i sitt hemlandskap. De som har placerat sig bäst i vårt landskap från SYH har utexaminerats från teknik och kommunikation samt social- och hälsovård. Gott och väl över 80 % av dessa har placerat sig i landskapet.

- Mellersta Österbottens yrkeshögskola

Av de 1055 studerande som utexaminerades från MÖYH under tiden 1998-31.7.2001 var 82 % sysselsatta i slutet av år 2001 – fyra procentenheter mindre än i hela landet. Andelen arbetslösa (8 %) var något högre än genomsnittet i hela landet och andelen heltidsstuderande (4 %) var lika stor som i hela landet. Gruppen övriga (6 %) utgjorde en klart större del än medeltalet för landet i övrigt.

Utexaminerade från teknik och kommunikation sysselsattes bäst, i slutet av år 2001 var över 27 % av

Pohjanmaan maakuntaan oli sijoittunut siis 52 % Vaasan AMK:sta valmistuneista, muualle Suomeen 48 %. Parhaiten omaan maakuntaamme olivat sijoittuneet terveys- ja sosiaalialalta valmistuneet (noin 60 %). Suhteellisesti vähiten jäi Pohjanmaan maakuntaan matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneita, joista tänne sijoittui vain noin puolet valmistuneista.

- Svenska yrkeshögskolan

Svenska yrkeshögskolanista 1998-31.7.2001 valmistuneesta 536 opiskelijasta oli vuoden 2001 lopussa työssä 88 % - pari prosenttiyksikköä suurempi osa kuin koko maassa. Työttömien osuus oli selvästi pienempi (4 %), päätoimisten opiskelijoiden hieman pienempi (3 %) kuin koko maassa. Ryhmän muut osuus taasen oli selvästi suurempi kuin koko maassa (5 %).

Tekniikan ja liikenteen opiskelijat olivat työllistyneet parhaiten myös SYH:sta. Heistä peräti 93 % oli työllistynyt, kun taas terveys- ja sosiaalialalta työllistyneitä oli 78 %.

SYH:ssa tutkinnon suorittaneista 82 % on sijoittunut Pohjanmaan maakuntaan, muualle Suomeen vain 18%. Pohjanmaan maakunta on Ahvenanmaan jälkeen Suomen ruotsinkielisin maakunta. Yli puolet maakunnan asukkaista on äidinkieleltään ruotsinkielisiä. Näin ollen ja kun opinnot aloittaneistakin lähes 90 % on maakunnastamme lähtöisin, on varsin luonnollista, että valtaosa jää valmistuttuaankin kotimaakuntaansa. Parhaiten SYH:n tutkinnon suorittaneista omaan maakuntaamme ovat sijoittuneet tekniikan ja liikenteen alalta sekä terveys- ja sosiaalialalta valmistuneet, joista alueellemme on sijoittunut reilusti yli 80 %.

- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa tutkinnon 1998-31.7.2001 suorittaneista 1055 opiskelijasta oli työssä vuoden 2001 lopulla 82 % - neljä prosenttiyksikköä koko maan keskiarvoa vähemmän. Työttömänä oli hieman enemmän (8%) ja päätoimisina opiskelijoina yhtä suuri osuus (4 %) valmistuneista kuin koko maassa. Ryhmän muut osuus (6%) oli selvästi suurempi kuin keskimäärin maassa.

Parhaiten työllistyneitä olivat tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet, joista oli työssä vuoden 2001 lo-

dem sysselsatta och endast 5 % var arbetslösa. Av dem som avlagt examen inom social- och hälsovård var 68 % sysselsatta och 16 % arbetslösa.

I landskapet Mellersta Österbotten hade 32 % av dem som utexaminerats 1998-31.7.2001 placerat sig i slutet av år 2001 och i övriga Finland 68 %. Eftersom MÖYH har enheter också i landskapet Norra Österbotten och en betydande andel av de studerande kommer därifrån, får man en förvrängd bild av den regionala placeringen om man enbart ser på placering i eget landskap/övriga Finland. Därför bör man i detta sammanhang också se på hur stor andel av de utexaminerade som har placerat sig i Norra Österbotten: av dem som avlagt examen 1998-31.7.2001 hade i slutet av år 2001 över hälften placerat sig i Norra Österbotten och alltså enbart en tredjedel i Mellersta Österbotten.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Av de 1616 studerande som hade avlagt examen vid yrkeshögskolan i Seinäjoki 1998-31.7.2001 var 83 % sysselsatta i slutet av år 2001 – en klart mindre andel än medeltalet i hela landet. Jämfört med medeltalet för hela landet var något fler av dem arbetslösa (8 %), lika stor andel var heltidsstuderande (4 %) och klart fler hörde till gruppen övriga (5 %).

De som hade studerat teknik och kommunikation hade sysselsatts bäst, upp till cirka 84 %. Sju procent av de utexaminerade i branschen var arbetslösa. Av dem som hade studerat social- och hälsovård hade 73 % funnit sysselsättning och 14 % var arbetslösa. Ett beaktansvärt faktum är att 18 % av dem som utexaminerats från naturbruksbranschen hade sysselsatt sig som företagare. I allmänhet är andelen som blir företagare bara 1-3 % av dem som har avlagt en yrkeshögskoleexamen. Totalt har 82 % av dem som utexaminerats från naturbruksbranschen blivit sysselsatta.

Av dem som utexaminerades från Seinäjoen ammattikorkeakoulu 1998-31.7.2001 hade alltså 53 % placerat sig i landskapet Södra Österbotten och 47 % i övriga Finland.

- Sammanfattning

De som utexaminerades från österbottniska yrkeshögskolor sysselsatts rätt väl. Av dem som avlagt examen 1998-31.7.2001 var i medeltal fler än fyra av fem i arbete i slutet av år 2001. De som hade studerat teknik

pulla yli 87 % ja työttömänä vain 5 %. Sosiaali- ja terveysalalta valmistuneista taasen oli työssä vain 68 % ja työttömänä 16 %.

Keski-Pohjanmaan maakuntaan oli 1998-31.7.2001 valmistuneista vuoden 2001 lopulla sijoittunut 32 %, muualle Suomeen 68 %. Koska Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun yksiköitä on myös Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa ja huomattavan suuri osa opiskelijoista on sieltä lähtöisin, antaa pelkkä jako omaan maakuntaan/muualle Suomeen sijoittuneet kuitenkin vääran kuvan K-P:n ammattikorkeakoulusta valmistuneiden alueellisesta sijoittumisesta. Siitä syystä tässä kohdin on syytä tarkastella myös Pohjois-Pohjanmaalle sijoittuneiden osuutta tutkinnon suorittaneista: 1998-31.7.2001 valmistuneista oli vuoden 2001 lopulla yli puolet sijoittunut Pohjois-Pohjanmaalle ja vain kolmannes siis Keski-Pohjanmaalle.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa 1998-31.7.2001 tutkinnon suorittaneista 1616 opiskelijasta oli vuoden 2001 lopulla työssä 83 % -selvästi pienempi osuus kuin koko maassa keskimäärin. Työttömänä heistä oli hie- man enemmän (8 %), päätoimisina opiskelijoina saman verran (4 %) ja ryhmässä muut selvästi enemmän (5 %) kuin keskimäärin koko maassa.

Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet olivat työllistyneet parhaiten, noin 84 prosenttisesti. Työttömänä oli 7 % alan tutkinnon suorittaneista. Sosiaali- ja terveysalalta valmistuneista oli työssä 73 % ja työttömänä 14 %. Eräs huomionarvoinen seikka on, että luonnonvara-alalta valmistuneista 18 % oli työllistynyt yrittäjiksi, kun yrittäjiksi työllistyneiden määrä yleensä on vain 1-3 % ammattikorkeakoulu- tutkinnon suorittaneista. Kaiken kaikkiaan luonnonvara-alalta valmistuneista oli työllistynyt 82 %.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa 1998-31.7.2001 valmistuneista 53 % oli siis sijoittunut Etelä-Pohjanmaan maakuntaan, 47 % muualle Suomeen.

- Yhteenveto

Pohjalaisissa ammattikorkeakouluista valmistuvat työllistyvät melko hyvin. Keskimäärin useampi kuin neljä viidestä 1998-31.7.2001 valmistuneesta oli työssä vuoden 2001 lopulla. Parhaiten oli työllistynyt tekniikan ja liikenteen alalta sekä sosiaali- ja terveysalalta.

och kommunikation eller social- och hälsovård hade sysselsatts bäst. Den genomsnittliga arbetslöshetsgraden var 7 %. Av de utexaminerade var drygt 3 % heltidsstuderande och drygt 6 % hörde till gruppen övriga.

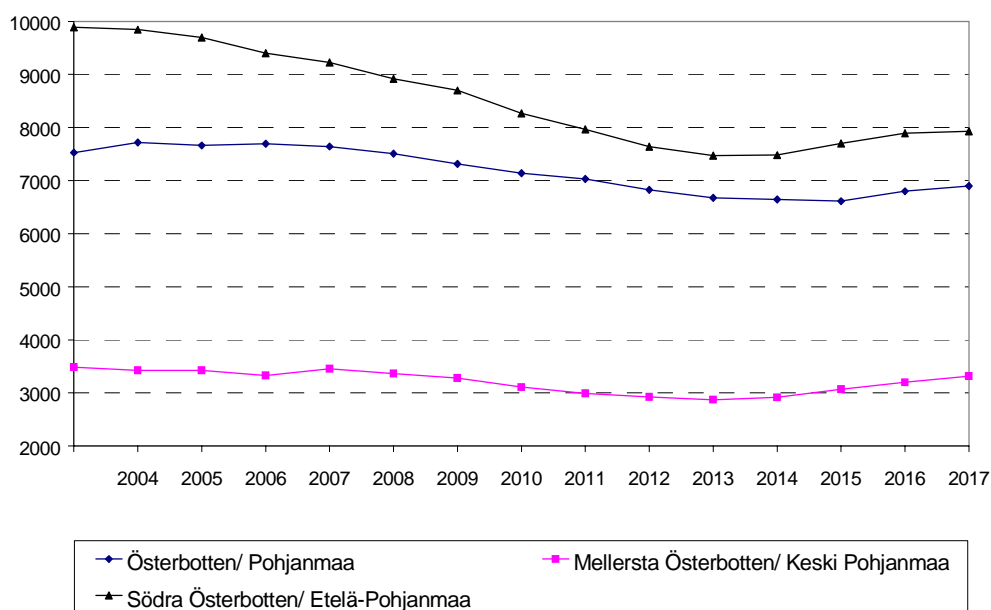
De som avlagt en examen vid en yrkeshögskola i Österbotten placerar sig främst i sitt hemlandskap. I slutet av år 2001 var över hälften av dem som utexaminerats från Vasa, Seinäjoki och Mellersta Österbottens yrkeshögskolor under tiden 1998-31.7.2001 placerade i sina hemlandskap. Av dem som utexaminerats från Svenska yrkeshögskolan under samma tidsperiod hade nästan 90 % placerat sig i sitt hemlandskap.

Keskimääräinen työttömyysaste oli 7 %. Päätoimisia opiskelijoita valmistuneista oli runsaat 3 % ja ryhmään muut kuului runsaat 6 % valmistuneista.

Pohjanmaan maakuntien ammattikorkeakouluista valmistuvat sijoittuvat etupäässä kotimaakuntiinsa. Vuoden 2001 lopulla oli yli puolet Vaasan, Seinäjoen ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluista 1998-31.7.2001 valmistuneista sijoittunut kotimaakuntiinsa. Svenska yrkeshögskolanista tuolla ajanjaksolla valmistuneista oli lähes 90 % sijoittunut kotimaakuntaansa.

4.5. Utvecklingen av andelen 19-21-åringar

4.5. 19-21-vuotiaiden määrän kehitys

Figur/ Kuvio 5.

Utvecklingen av andelen 19-21-åringar landskapsvis under åren 2003-2017. Källa: Statistikcentralen/ 19-21 vuotiaiden määrän kehitys maakunnittain vv. 2003-2017. Lähde: Tilastokeskus

Den som har avlagt studentexamen eller grundläggande yrkesexamen kan söka sig till yrkeshögskolornas utbildning för unga. Merparten av dem är 19-21-åringar. I det följande granskas den kvantitativa utvecklingen av andelen 19-21-åringar under åren 2003-2017 i landskapen Österbotten, Södra Österbotten och Mellersta Österbotten utgående från Statistikcentralens befolkningsstatistik. På detta sätt får

Ammattikorkeakoulujen nuorten koulutukseen voivat hakea ylioppilastutkinnon tai ammatillisen perustutkinnon suorittaneet. Valtaosa heistä on iältään 19-21-vuotiaita. Seuraavassa tarkastellaan Tilastokeskuksen väestötilastojen pohjalta 19-21-vuotiaiden määrällistä kehitystä vuosina 2003-2017 Pohjanmaan-, Etelä-Pohjanmaan- ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa. Näin saadaan selkeämpi kuva opiskelijoiden

man en klarare bild av hur antalet studerande räcker till för yrkeshögskoleutbildningen i framtiden. (i BILAGA 1 finns kalkyler över antalet födda åren 1982-1996, alltså de som fyller 19-21 år under åren 2003-2017 utgående från Statistikcentralens material.)

- Landskapet Österbotten

Enligt Statistikcentralens befolkningsstatistik hörde drygt 7 500 personer till åldersgruppen 19-21-åringar i Österbotten år 2003. Åldersgruppen är som störst (över 7 700 personer) år 2004, varefter antalet åter börjar sjunka. Kring år 2010 sjunker antalet först under 7 000 personer och under de därpå följande åren till nära 6 600 personer. Efter år 2015 ökar antalet 19-21-åringar på nytt till nära 7 000 personer.

- Mellersta Österbotten

I landskapet Mellersta Österbotten hörde år 2003 ca 3 500 personer till åldersgruppen 19-21-åringar. Åldersgruppen var då som störst. Efter det börjar antalet minska; till en början långsamt men redan i efter 2005 blir minskningen alltmer påtaglig. Efter år 2010 faller antalet under 3 000 personer för att åter öka kring år 2015 till över 3 000 – nästan upp till de siffror vi har för år 2003. Det har redan konstaterats att en betydande del av de studerande vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola kommer från Norra Österbotten, där de yngre åldersklasserna fortfarande kommer att vara stora under den närmaste framtiden på grund av hög nativitet.

- Södra Österbotten

I landskapet Södra Österbotten hörde år 2003, då åldersgruppen var som störst i landskapet, cirka 9 900 personer till åldersgruppen 19-21-åringar. Efter det börjar antalet minska ganska snabbt; i slutet av årtiondet faller antalet under 9 000 personer och år 2010 under 8 000 personer. Antalet 19-21-åringar kommer att vara som lägst – cirka 7 500 personer – kring år 2015 för att därefter åter öka till närmare 8 000 personer.

- Sammanfattning

Det sammanlagda antalet 19-21-åriga personer i de tre landskapen är år 2003 cirka 21 000 personer. Åldersgruppens storlek är under perioden 2003 – 2017 som minst 17 000 personer. Detta sker i början av 2010-

riittävydestä ammattikorkeakoulutukseen tulevaisuudessa. (LIITE 1 sisältää laskelmat Pohjanmaan maakuntien 1982 – 1996 syntyneiden, siis vuosina 2003 – 2017 19-21 vuotta täyttävien lukumääristä Tilastokeskuksen aineiston perusteella.)

- Pohjanmaan maakunta

Tilastokeskuksen väestötilaston mukaan vuonna 2003 Pohjanmaan maakunnassa ikäryhmään 19-21-vuotiaat kuului runsaat 7 500 henkeä. Ikäryhmän koko on suurimmillaan (yli 7 700 henkeä) vuonna 2004, minkä jälkeen määrä alkaa supistua. Vuoden 2010 seutuvilla määrä laskee ensin alle 7 000 hengen ja seuraavina vuosina jopa lähelle 6 600 henkeä. Vuoden 2015 jälkeen 19-21-vuotiaiden määrä nousee uudelleen lähelle 7 000 hengen rajaa.

- Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan maakunnassa ikäryhmään 19-21-vuotiaat kuului vuonna 2003 noin 3 500 henkeä. Ikäryhmän koko on tuolloin suurimmillaan. Sen jälkeen määrä alkaa laskea; aluksi hitaasti, mutta jo vuosikymmenen puolen välin jälkeen huomattavasti nopeutuen. Vuoden 2010 jälkeen määrä putoaa alle 3 000 hengen nousten taas vuoden 2015 paikkeilla yli 3 000 hengen rajan - jopa lähelle vuoden 2003 lukemia. Kuten todettua Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelijoista huomattavan suuri osa tulee Pohjois-Pohjanmaalta, jossa nuorten ikäluokkien koko pysyy ainakin vielä lähitulevaisuudessa korkeiden syntyvyyslukujen johdosta suurena.

- Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaan maakunnassa ikäryhmään 19-21-vuotiaat kuului vuonna 2003 noin 9 900 henkeä, jolloin ikäryhmän koko Etelä-Pohjanmaalla oli suurimmillaan. Sen jälkeen määrä alkaa laskea melko nopeaan tahtiin; vuosikymmenen lopulla määrä putoaa alle 9 000 hengen ja vuonna 2010 alle 8 000 hengen. Alimmillaan - noin 7 500 hengessä - 19-21-vuotiaiden määrä käy vuoden 2015 paikkeilla nousten sen jälkeen taas lähelle 8 000 henkeä.

- Yhteenvedo

Pohjanmaan kolmen maakunnan yhteenlaskettu 19-21-vuotiaiden määrä on vuonna 2003 noin 21 000 henkeä. Ikäluokan koko on periodilla 2003-2017 pienimmil-

talet och efter det börjar antalet åter småningom stiga så att det år 2017 är cirka 18 000 personer. Antalet sjunker alltså under åren 2003-2017 med ungefär 3 000 personer, i snitt 1 000 personer per åldersklass.

4.6. Examensinriktad vuxenutbildning

Vid yrkeshögskolorna kan man avlägga en examen inom vuxenutbildningen på samma tid som en examen för unga. Av dem som hade sökt till vuxenutbildning år 2001 hade i hela landet de flesta sökt till handel och administration, drygt 4 500 personer. År 2001 inledde drygt 6 000 vuxenstuderande sina studier i hela landet, 40 % av dem som hade sökt till utbildning. Antalet personer som inledde sina studier var ungefär lika stort inom branscherna teknik och kommunikation, handel och administration samt social- och hälsovård.

Inom vuxenutbildningen fungerar systemet så att varje yrkeshögskola har ett visst antal platser för vuxenstuderande per år och i det antalet ingår de vuxna som redan tidigare har blivit antagna. Man kan alltså ta in endast så många nybörjare som det finns lediga platser för respektive år.

- Vasa yrkeshögskola

Enligt statistiken för år 2002 sökte över 300 vuxenstuderande till Vasa yrkeshögskola och av dem inledde 131 studerande sina studier, d.v.s. 43 % av de sökande. Antalet som inledde sina studier var störst inom teknik och kommunikation, som fick 60 nya vuxenstuderande, d.v.s. en tredjedel av de sökande. Lättast var det att komma in på turism-, kosthålls- och ekonomiutbildningen, som tog in över två tredjedelar av de sökande eller 23 personer. Till branscherna handel och administration och social- och hälsovård kom också över hälften av de sökande, 20-30 personer.

- Svenska yrkeshögskolan

Till den examensinriktade vuxenutbildningen vid Svenska yrkeshögskolan sökte 6 personer år 2002, av dem kunde 5 inleda sina studier. Tre vuxenstuderande började inom social- och hälsovård, en inom teknik och kommunikation och en inom kultur.

lään noin 17 000 hengessä. Tämä tapahtuu 2010-luvun alussa, minkä jälkeen määrä alkaa taas pikkuhiljaa nousta ollen vuonna 2017 noin 18 000 henkeä. Määrä laskee siis vuosien 2003-2017 välisellä ajanjaksolla noin 3 000 hengellä, keskimäärin 1 000 henkeä per ikäluokka.

4.6. Tutkintoon johtava aikuiskoulutus

Ammattikorkeakouluissa voi aikuiskoulutustutkinnon suorittaa samoilla koulutusaloilla kuin nuortenkin tutkinnon. Eniten aikuiskoulutukseen hakeneita oli koko maassa vuonna 2001 hallinnon ja kaupan alan aikuiskoulutukseen, runsaat 4 500. Vuonna 2001 aloitti koko maassa opinnot runsaat 6 000 aikuisopiskelijaa, 40 % koulutukseen hakeneista. Aloittaneita oli suunnilleen yhtä paljon sekä tekniikan ja liikenteen alalla, hallinnon ja kaupan alalla että sosiaali- ja terveysalalla.

Aikuiskoulutuksessa järjestelmä toimii niin, että kullakin ammattikorkeakoululla on tietty vuosittainen aikuiskoulutuksen kokonaispaikkamäärä, joka sisältää myös jo aiemmin aikuiskoulutukseen valitut. Aloittajia voidaan siis ottaa mukaan vain sen mukaan, kuinka monta paikkaa kokonaispaikkamäärästä kunakin vuonna on vapaana.

- Vaasan ammattikorkeakoulu

Vuoden 2002 tilaston mukaan haki Vaasan ammattikorkeakouluun vuonna 2002 hieman yli 300 aikuisopiskelijaa, joista opinnot aloitti 131 opiskelijaa eli 43 % hakijoista. Opintonsa aloittaneiden määrä oli suurin tekniikan ja liikenteen alalla, jossa aloitti 60 henkeä eli kolmannes opiskelemaan hakeneista. Parhaiten opiskelemaan pääsi matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle, jossa aloitti yli kaksi kolmannesta hakijoista, lukumääräisesti 23 henkeä. Hallinnon ja kaupan alalle, kuten myös sosiaali- ja terveysalalle pääsi myös yli puolet hakijoista, lukumäärältään 20-30 henkeä.

- Svenska yrkeshögskolan

Svenska yrkeshögskolanin tutkintoon johtavaan aikuiskoulutukseen haki vuonna 2002 6 henkeä, joista 5 pääsi aloittamaan opintonsa. 3 aikuisopiskelijaa aloitti sosiaali- ja terveysalalla, 1 tekniikan ja liikenteen alalla ja 1 kulttuurialalla.

- Mellersta Österbottens yrkeshögskola

I Mellersta Österbottens yrkeshögskola inledde 126 vuxenstuderande sina studier år 2002. Det var något över hälften av de vuxna som hade sökt. Flest nybörjare kom till teknik och kommunikation, där nio av tio sökande kunde inleda studierna. Flest sökande hade social- och hälsovårdsbranschen, där endast en tredjedel av de sökande kunde inleda sina studier. Examensinriktad vuxenutbildning anordnades dessutom inom handel och administration och inom kulturbranschen.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Till Seinäjoen ammattikorkeakoulu kom 78 vuxenstuderande år 2002, vilket är mindre än hälften av antalet vuxna som hade sökt. Vuxenutbildning inleddes i enheterna för teknik, handel, företagsverksamhet och kosthåll. Examensinriktad vuxenutbildning anordnades inom alla utbildningsområden.

- Sammanfattning

År 2002 inledde cirka 340 personer en examensinriktad vuxenutbildning vid någon av yrkeshögskolorna i de tre österbottniska landskapen. Av antalet sökande till utbildningarna är det något över hälften medan bara 40 % av de sökande kom in i hela landet. Närmare hälften av de som inledde studierna kom för att studera teknik och kommunikation.

4.7. YH-påbyggnadsutbildning

Efter avlagd yrkeshögskoleexamen kan den studerande ytterligare fördjupa sitt kunnande genom att avlägga en påbyggnadsexamen. Den avläggs som flerformsundervisning vid sidan av arbetet. Av den som vill delta i påbyggnadsutbildningen krävs treårig arbetserfarenhet inom den egna branschen efter avlagd högskoleexamen.

Yrkeshögskolorna i Vasa, Seinäjoki och Mellersta Österbotten anordnar från och med hösten 2003 tillsammans en påbyggnadsutbildning om företagsamhet och affärskompetens inom sektorn små och medelstora företag samt inom socialbranschen (som MÖYH inte deltar i). Utbildningen omfattar 60 studieveckor och genomförs på ca 3 år.

- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa aloitti opinnot vuonna 2002 126 aikuisopiskelijaa, mikä oli vähän yli puolet opiskelemaan hakeneiden aikuisten määrästä. Eniten opinnot aloittaneita oli tekniikan ja liikenteen alalla, jossa yhdeksän kymmenestä hakijasta pääsi aloittamaan opintonsa, kun taas eniten hakijoita oli sosiaali- ja terveystieteiden alalla, jossa kuitenkin vain kolmannes hakijoista pääsi aloittamaan opintonsa. Tutkintoon johtavaa aikuiskoulutusta järjestettiin lisäksi hallinnon ja kaupan alalla sekä kulttuurialalla.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa aloitti 78 aikuisopiskelijaa vuonna 2002, mikä on alle puolet opiskelemaan hakeneiden aikuisten määrästä. Aikuiskoulutusta aloitettiin tekniikan, kaupan, yrittäjyyden ja ravitsemisalalan yksiköissä. Tutkintoon johtavaa aikuiskoulutusta järjestettiin kaikilla koulutusaloilla.

- Yhteenveto

Vuonna 2002 aloitti kolmen Pohjanmaan maakunnan ammattikorkeakouluissa tutkintoon johtavan aikuiskoulutuksen noin 340 henkeä. Koulutukseen hakeneiden määrästä se on keskimäärin hieman yli puolet, kun koko maassa opiskelemaan pääsi vain 40 % hakijoista. Lähes puolet opintonsa aloittaneista opiskeli tekniikan ja liikenteen koulutusaloilla.

4.7. AMK-jatkotutkintokoulutus

Ammattikorkeakoulututkinnon jälkeen opiskelija voi syventää osaamistaan vielä suorittamalla ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon. Jatkotutkinto suoritetaan monimuoto-opiskeluna työn ohessa. Jatko-opiskelijaksi pääsemiseen vaaditaan kolmen vuoden työkokemus omalta alalta korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen.

Vaasan, Seinäjoen ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulut järjestävät yhdessä pk-sektorin yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen sekä sosiaalialan (K-P:n AMK ei tässä mukana) jatkokoulutusohjelman, joka alkaa syksyllä 2003. Koulutus on 60 opintoviikon mittainen ja se toteutetaan noin 3 vuoden aikana.

Svenska yrkeshögskolan deltar också i ovanstående 60-studieveckors påbyggnadsutbildning inom hälsovård och det sociala området som omfattar vård av äldre patienter och långvårdspatienter samt i en 40-studieveckors påbyggnadsutbildning inom byggnadsteknik med inriktning på reparation. Mellersta Österbottens yrkeshögskola och Kajaanin ammattikorkeakoulu anordnar däremot tillsammans ett påbyggnadsprogram för ledarskap inom teknik och kommunikation från och med hösten 2003.

5. Prognos över arbetslivets efterfrågan på yrkeshögskoleutbildning

5.1. Allmänt

Ett mycket omfattande prognostiseringsprojekt är Arbetskraft 2020, vars slutrapport presenterar utvecklingsprognoser för befolkningen och arbetskraften i hela landet och regionalt. I rapporten bedöms bl.a. hur den äldre befolkningsstrukturen som vi har framför oss kommer att påverka arbetskraftens storlek. En stor grupp sakkunniga från olika branscher har deltagit i projektarbetet men arbetsministeriet har haft huvudansvaret.

Då antalet personer som utträder ur arbetslivet enligt uppskattning klart kommer att överstiga antalet personer i arbetsför ålder redan år 2003 är det uppenbart att det i många branscher kommer att råda brist på arbetskraft inom en snar framtid. Enligt uppskattningar som gjorts inom Arbetskraft 2020-projektet kommer närmare en miljon personer att utträda ur arbetskraften under åren 2000-2015, vilket är nästan hälften av arbetskraftens storlek år 2000 (Työvoima 2020, slutrapport, s. 193). I landskapet Österbotten beräknas avgången under samma tidsperiod vara ca 35 000 personer, vilket är nästan hälften av den arbetskraft landskapet hade år 2000. Samtidigt som arbetskraften minskar beräknas även den totala befolkningsmängden minska. Följande figurer och tabeller åskådliggör den prognostiserade minskningen av arbetskraften och befolkningen i de österbottniska landskapen under åren 2000-2020:

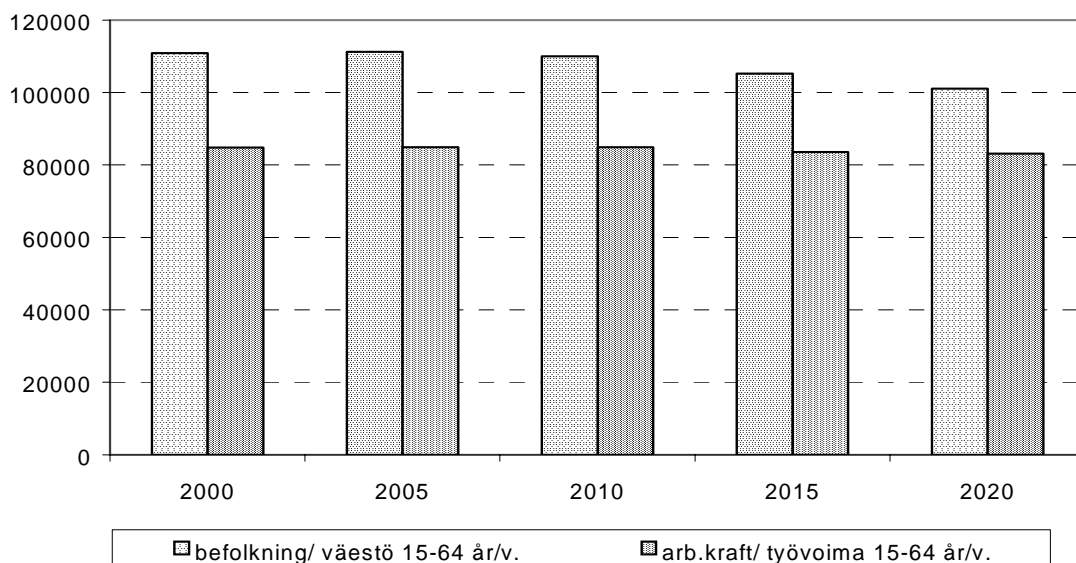
Svenska yrkeshögskolan osallistuu myös em. sosiaali- ja terveystieteiden 60 opintoviikon mittaiseen jatkokoulutusohjelmaan, joka käsittää ikääntyvien potilaiden ja pitkäaikaissairaiden hoidon sekä 40 opintoviikon mittaiseen rakennustekniikan jatko- koulutusohjelmaan, joka painottuu korjausrakentamiseen. Keski-Pohjanmaan ja Kajaanin ammattikorkeakoulut puolestaan järjestävät yhdessä johtamisen jatkokoulutusohjelmaa tekniikan ja liikenteen koulutusallalla syksystä 2003 lähtien.

5. Työelämän ennakoitu kysyntä ammattikorkeakoulutuksesta

5.1. Yleistä

Yksi hyvin laajamittainen ennakointihanke on Työvoima 2020-projekti, jonka loppuraportissa esitetään valtakunnallisia ja alueellisia väestön ja työvoiman kehityssuunnitelmia. Raportissa arvioidaan mm. edessä olevan väestön ikääntymisen vaikutuksia työvoiman määrään. Projektin työskentelyssä on ollut mukana suuri joukko eri alojen asiantuntijoita, joskin päävastuu siitä on ollut työministeriöllä.

Kun arvioiden mukaan työelämästä poistuvien määrä ylittää selkeästi työkään tulevien määrän jo vuonna 2003, on ilmeistä, että monilla aloilla on odotettavissa pulaa työvoimasta jo varsin pian. Työvoima 2020-projektissa tehtyjen arvioiden mukaan koko maan työvoimasta poistuu vuosina 2000-2015 lähes miljoona henkeä, mikä on liki puolet vuoden 2000 työvoimasta (Työvoima 2020, loppuraportti, s.193). Pohjanmaan maakunnassa työvoimapoistumaksi samana ajanjaksona ennakoitaan noin 35 000 henkeä, mikä on liki puolet maakunnan vuoden 2000 työvoimasta. Työvoiman vähenemisen ohessa myös kokonaisväestömäärän ennakoitaan vähenevän. Ennakoidusta työvoiman ja väestön määrän vähenemisestä antavat havainnollisemman kuvan seuraavat kuviot ja taulukot, joista on nähtävissä niiden ennakoitu kehitys Pohjanmaan maakunnassa vuosina 2000-2020:

Figur/ Kuvio 6.

Prognostiserad befolknings- och arbetskraftsutveckling åren 2000-2020 i landskapet Östergötland.

Källa: Työvoima 2020./

Ennakoitu väestön ja työvoiman kehitys 2000-2020 Pohjanmaan maakunnassa. Lähde: Työvoima 2020

År/ Vuosi	2000	2005	2010	2015	2020
Befolkning/ Väestö: 15-64	110900	111200	110000	105200	101100
Arbetskraft/ Työvoima: 15-64	84800	84900	84900	83500	83100

Tabell/ Taulukko 3.

Prognostiserad befolknings- och arbetskraftsutveckling åren 2000-2020 i landskapet Östergötland.

Källa: Työvoima 2020./

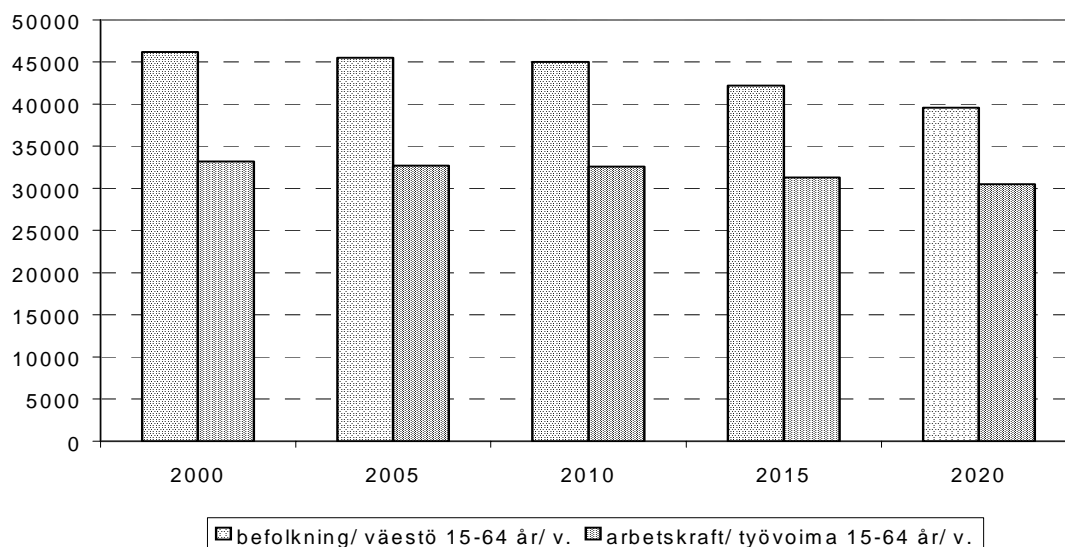
Ennakoitu väestön ja työvoiman kehitys 2000-2020 Pohjanmaan maakunnassa. Lähde: Työvoima 2020

Den 15-64-åriga befolkningen i landskapet Östergötland kommer enligt prognosen att minska med närmare 10 000 personer fram till år 2020. Minskningen är som störst mellan åren 2010 och 2015.

Mängden 15-64-årig arbetskraft kommer att vara ungefär oförändrad fram till år 2010, varefter antalet personer i arbetskraften så småningom börjar minska. Mellan åren 2010 och 2020 uppskattar man att arbetskraften kommer att reduceras med nästan 2000 personer. (Källa: Työvoima 2020)

Pohjanmaan maakunnan 15-64 vuotiaan väestön määrä laskee ennusteen mukaan vuoteen 2020 mennessä lähes 10 000 hengellä. Lasku on voimakkaimmillaan vuosien 2010 ja 2015 välillä.

15-64 vuotiaan työvoiman määrä pysyy suunnilleen ennallaan vuoteen 2010 saakka, minkä jälkeen määrä alkaa pikku hiljaa laskea. Vuosien 2010-2020 välillä työvoiman ennakoidaan vähenevän lähes 2000 hengellä. (Lähde: Työvoima 2020)

Figur/ Kuvio 7.

Prognostiserad befolknings- och arbetskraftsutveckling åren 2000-2020 i landskapet Österbotten.

Källa: Työvoima 2020/

Ennakoitu väestön ja työvoiman kehitys vv. 2000-2020 Keski-Pohjanmaan maakunnassa.

Lähde: Työvoima 2020

År/ Vuosi	2000	2005	2010	2015	2020
Befolkning/ Väestö 15-64	46200	45500	45000	42200	39600
Arbetskraft/ Työvoima 15-64	33200	32700	32600	31300	30500

Tabell/ Taulukko 4.

Prognostiserad befolknings- och arbetskraftsutveckling åren 2000-2020 i landskapet Mellersta Österbotten.

Källa Työvoima 2020/

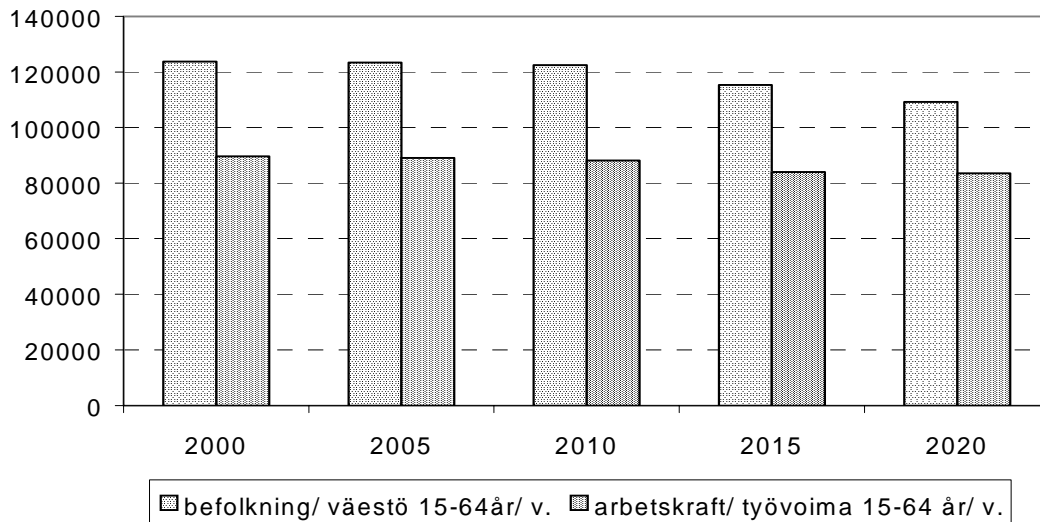
Ennakoitu väestön ja työvoiman kehitys 2000-2020 Keski-Pohjanmaan maakunnassa. Lähde: Työvoima 2020

I Mellersta Österbotten uppskattas den 15 – 64-åriga befolkningen minska åren 2000 – 2020 med 6 600 personer. Även i Mellersta Österbotten är befolkningsminskningen rätt liten fram till år 2010 men efter det kommer nedgången att tillta betydligt.

Mängden arbetskraft kommer enligt prognosen att minska med knappt 3 000 arbetstagare under samma tidsperiod. Också reduceringen av arbetskraften kommer att vara rätt liten under detta årtionde men den tilltar efter år 2010.

Keski-Pohjanmaalla 15-64 vuotiaan väestön ennakoidaan vähenevän vuosina 2000-2020 6 600 hengellä. Myös Keski-Pohjanmaalla väestömäärän supistuminen on melko vähäistä vuoteen 2010 saakka, mutta sen jälkeen laskuvauhti nopeutuu selvästi.

Työvoiman määrä supistuu ennusteen mukaan samalla ajanjaksolla vajaalla 3 000 työntekijällä. Työvoiman supistuminen pysyy melko vähäisenä tällä vuosikymmenellä, mutta kiihtyy selvästi vuoden 2010 jälkeen.

Figur/ Kuvio 8.

Prognostiserad befolknings- och arbetskraftsutveckling åren 2000-2020 i landskapet Södra Östergötland.

Källa: Työvoima 2020/

Ennakoitu väestön ja työvoiman kehitys vv. 2000-2020 Etelä-Pohjanmaan maakunnassa.

Lähde: Työvoima 2020.

År/ Vuosi	2000	2005	2010	2015	2020
Befolkning/ Väestö, 15-64	123700	123400	122500	115400	109200
Arbetskraft/ Työvoima, 15-64	89700	89100	88200	84000	83500

Tabell/ Taulukko 5. Prognostiserad befolknings- och arbetskraftsutveckling åren 2000-2020 i landskapet Mellersta Östergötland. Källa: Työvoima 2020/

Ennakoitu väestön ja työvoiman kehitys 2000-2020 Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. Lähde: Työvoima 2020

Den 15 – 64-åriga befolkningen i Södra Östergötland beräknas minska under åren 2000-2020 med 14 500 personer. Befolkningsminskningen är ringa fram till år 2010 men efter det kommer den att tillta märkbart.

Den 15 – 64-åriga arbetskraften i landskapet kommer enligt prognosen att reduceras under samma tidsperiod med drygt 6 000 personer. Även i Södra Östergötland är nedgången i mängden arbetskraft svag fram till år 2010, varefter nedgången kommer att tillta kraftigt.

Den avgående arbetskraften förklarar alltså fyra femtedelar av det behov av ny arbetskraft som uppstår under de kommande 10-15 åren, endast en femtedel kan förklaras med att antalet sysselsatta ökar. De nya arbetstagarna förutsätts ha en klart högre utbildningsnivå än sina föregångare, av vilka ca en tredjedel har enbart grundläggande utbildning. I princip kommer alla nya arbetstagare att behöva minst en grundläggande yrkesexamen.

Etelä-Pohjanmaan 15-64 vuotiaan väestön ennakoidaan vähenevän vuosina 2000-2020 14 500 hengellä. Väestömäärän lasku on varsin lievää vuoteen 2010 saakka, jonka jälkeen se voimistuu selvästi.

15-64 vuotiaan työvoiman määrä maakunnassa supistuu ennusteen mukaan samana ajanjaksona runsaalla 6000 hengellä. Myös Etelä-Pohjanmaalla työvoiman supistumisvauhti on melko lievää vuoteen 2010 saakka, jonka jälkeen laskuvauhti kiihtyy selvästi.

Työvoimapoistuman avulla selittyy siis neljä viidesosaa uuden työvoiman tarpeesta seuraavien 10-15 vuoden aikana, vain noin viidesosa selittyy työllisten määrän kasvulla. Uusilta työntekijöiltä edellytetään selvästi parempaa koulutustasoa kuin edeltäjiltään, joista noin kolmannes on pelkän perustasteen varassa. Periaatteessa kaikilla uusilla työntekijöillä tulee olla vähintään ammatillinen perustutkinto.

I kapitel 2 berättades att man med hjälp av landskapens yrkesstrukturmodell (MARE) och arbetskraftsmodellen har gjort en prognos över yrkesstrukturen i alla landskap. Den utbildningsstrukturmodell (MAKE) som gjorts med hjälp av prognosen över yrkesstruktur har för sin del lett till att landskapen har fått en prognos över utbildningsbehov. MARE och MAKE-modellerna utnyttjas när man funderar på vilket rekryteringsbehov arbetslivet har från yrkeshögskoleutbildningen och det därav härledda arbetslivets utbildningsbehov. (= hur många nybörjarplatser yrkeshögskolorna bör ha för att arbetslivet från yrkeshögskolorna skall kunna rekrytera den mängd arbetskraft som behövs). (Figur av modellen i bilaga 3).

5.2. Hur yrkeshögskolorna rekryterar studerande och hur de utexaminerade placerar sig

5.2.1. Yrkeshögskolornas riksomfattande utbildningsuppgift

Även om en av yrkeshögskolornas uppgifter per definition är att medverka i regionutvecklingen rekryteras många studerande även från andra landskap. Till utbildningsprogrammen på främmande språk kommer det studerande också från utlandet. Tidigare, i kap. 1.2., konstaterades att 33 % av studerandena vid Vasa yrkeshögskola år 2000 rekryterades från andra landskap än Österbotten. Av studerandena vid Svenska yrkeshögskolan rekryterades 13 % från andra landskap.

Efter avlagd examen placerar sig många i andra landskap eller utomlands. I kap. 4.4. konstaterades att det enligt Statistikcentralens KJT-uppföljning under tiden 1998-31.7.2001 var bara 52 % av de utexaminerade från Vasa yrkeshögskola som placerade sig i Österbotten, resten flyttade till andra landskap eller utomlands. Till Södra Österbotten flyttade 16 % av de utexaminerade. Av de som utexaminerats från Svenska yrkeshögskolan vid samma tid placerade sig 82 % i landskapet Österbotten och 18 % på annat håll i Finland eller utomlands.

Kuten luvussa 2 kerrottiin, maakuntien ammattirakennemalli (MARE) on tuottanut työvoimamenetelmää hyödyntäen ammattirakenne-ennusteen kaikille maakunnille. Ammattirakenne-ennusteen avulla laadittu koulutusrakennemalli (MAKE) on puolestaan tuottanut maakunnille koulutustarve-ennusteen. MARE - ja MAKE -malleja hyödynnetään pohdittaessa tulevaa työelämän rekrytointitarvetta ammattikorkeakoulutuksesta ja siitä johdettavaa työelämän koulutustarvetta (= kuinka monta aloituspaikkaa ammattikorkeakouluilla tulee olla, jotta työelämä saa rekrytointia ammattikorkeakouluista tarvitsemansa määrän työvoimaa). (Kuvio mallista on liitteenä 3).

5.2. Ammattikorkeakoulujen opiskelija-rekrytointi ja valmistuneiden sijoittuminen

5.2.1. Ammattikorkeakoulujen valtakunnallinen koulutustehtävä

Vaikka ammattikorkeakoulujen yhdeksi tehtäväksi onkin määritelty toimia osana alueidensa kehittämistä, rekrytoidaan ammattikorkeakouluihin runsaasti opiskelijoita myös muista maakunnista. Vieraskielisiin koulutusohjelmiin tulee opiskelijoita myös ulkomailta. Aikaisemmin luvussa 1.2. osoitettiin, että Vaasan ammattikorkeakoulun opiskelijoista rekrytoitiin 33 % vuonna 2000 muualta kuin Pohjanmaan maakunnasta. Svenska yrkeshögskolanin opiskelijoista muualta kuin omasta maakunnasta rekrytoitiin 13 %.

Tutkinnon suoritettuaan monet myös sijoittuvat muihin maakuntiin ja ulkomaille. Luvussa 4.4. todettiin, että Tilastokeskuksen KJT -seurannan mukaan esimerkiksi Vaasan ammattikorkeakoulusta ajanjaksolla 1.1.1998-31.7.2001 tutkinnon suorittaneista vain 52 % sijoittui Pohjanmaan maakuntaan, loput muualle Suomeen tai ulkomaille. Etelä-Pohjanmaan maakuntaan valmistuneista sijoittui 16 %. Svenska yrkeshögskolanista vastaavana ajanjaksona valmistuneista Pohjanmaan maakuntaan sijoittui 82 %, muualle Suomeen tai ulkomaille 18 %.

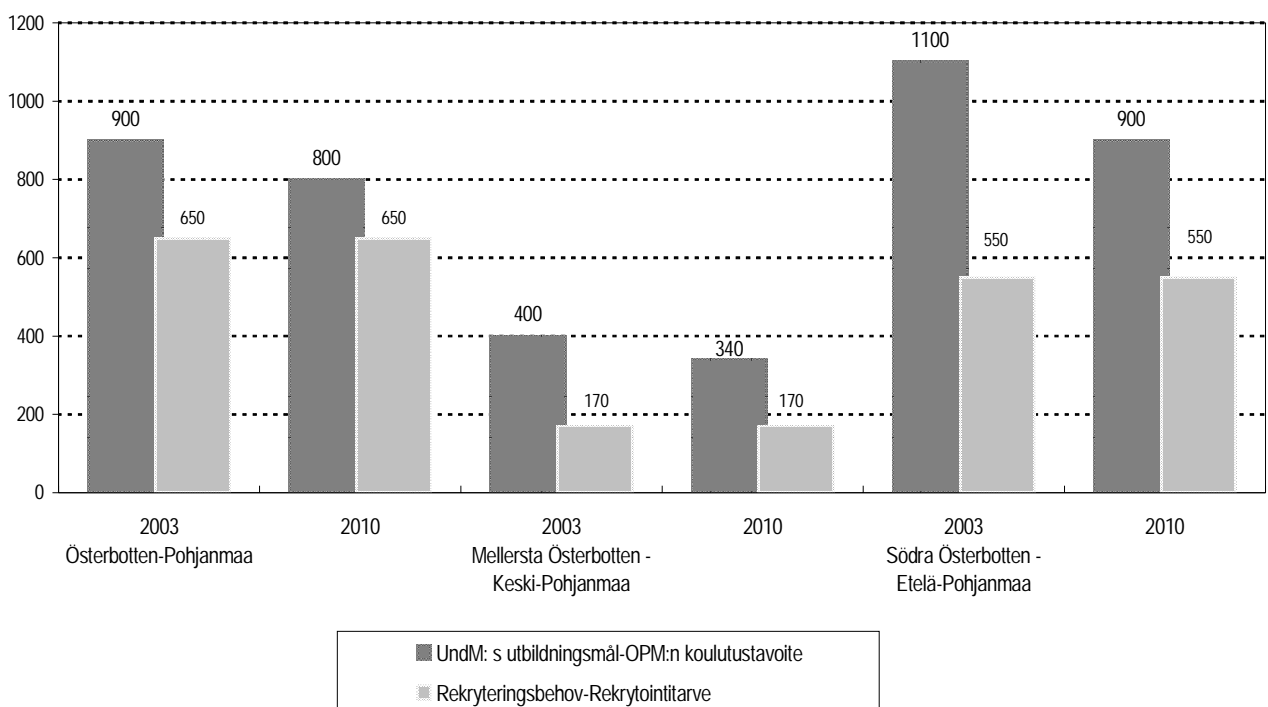

5.2.2. Undervisningsministeriets utbildningspolitiska mål

Undervisningsministeriet har satt som sitt utbildningspolitiska mål att 65 % av en åldersklass i framtiden skall avlägga en högskoleexamen, 35 % en yrkeshögskoleexamen. I detta kapitel granskas vad dessa målsättningar medför skilt för sig och sammanlagt i de tre landskapen i före detta Vasa län. Dessa siffror jämförs sedan med det rekryteringsbehov som arbetslivet, enligt uträkningar med MARE-metoden, kommer att ha.

5.2.2. Opetusministeriön koulutuspoliittiset tavoitteet

Opetusministeriö on asettanut koulutuspoliittiseksi tavoitteekseen, että 65 % ikäluokasta suorittaa tulevaisuudessa korkeakoulututkinnon, 35 % ammattikorkeakoulututkinnon. Tässä luvussa tarkastellaan, millaisia määriä nuo tavoitteet merkitsevät entisen Vaasan läänin kolmessa maakunnassa erikseen ja yhteensä sekä verrataan lukuja MARE –menetelmällä laskettuihin työelämän rekrytointitarpeisiin.

Figur/ Kuvio 9.

Undervisningsministeriets utbildningsmål 2010 (yrkeshögskolorna) och arbetslivets rekryteringsbehov./ Opetusministeriön koulustavoite 2010 (ammattikorkeakoulu) ja työelämän rekrytointitarve.

För att man t.ex. i landskapet Österbotten skall uppnå undervisningsministeriets mål borde drygt 1 600 av de drygt 2 500 i den unga åldersklassen avlägga en högskoleexamen. Med tanke på ministeriets mål borde då nästan 900 unga avlägga en yrkeshögskoleexamen. Arbetslivets årliga rekryteringsbehov från yrkeshögskoleutbildningen under åren 2000-2010 är 650 utexaminerade.

År 2010 kommer den åldersklass som söker in till utbildning i Österbotten att ha minskat till 2 300 unga.

OPM:n tavoitteiden saavuttamiseksi pitäisi esimerkiksi vuonna 2003 Pohjanmaan maakunnan ikäluokan runsaasta 2 500 nuoresta runsaan 1600 nuoren suorittaa korkeakoulututkinto. Ammattikorkeakoulututkinnon pitäisi opetusministeriön tavoitteisiin pääsemiseksi suorittaa lähes 900 nuoren. Työelämän vuosittainen rekrytointitarve ammattikorkeakoulutuksesta ajalla 2000-2010 on 650 tutkinnon suorittanutta.

Vuonna 2010 koulutukseen hakeutuvan ikäluokan koko Pohjanmaan maakunnassa on pienentynyt 2 300

För att man skall uppnå de ovannämnda målen som undervisningsministeriet satt upp borde andelen unga som avlägger yrkeshögskoleexamen vara 35 %, d.v.s. ca 800 ungdomar. Det innebär att skillnaden mellan antalet utexaminerade och arbetslivets rekryteringsbehov minskar med hundra personer men är fortfarande i storleksklassen 150 personer. Här bör man åter hålla i minnet att ca en tredjedel av dem som avlägger yrkeshögskoleexamen i vårt landskap sysselsätts på annat håll i Finland eller utomlands (SYH 18 %, VYH 48 %).

I Mellersta Österbotten borde man för att nå ministeriets mål år 2003 ha drygt 400 unga som avlägger yrkeshögskoleexamen och totalt borde nästan 800 unga avlägga en högskoleexamen. Arbetslivets årliga rekryteringsbehov från yrkeshögskoleutbildningen är enligt MARE-modellen 170 utexaminerade under åren 2000-2010.

År 2010 har åldersklassens storlek minskat i Mellersta Österbotten till mindre än 1 000 ungdomar, vilket leder till att ca 340 unga då borde avlägga yrkeshögskoleexamen för att man skall uppnå ministeriets mål då arbetslivets rekryteringsbehov fortfarande är 170 personer. Skillnaden är alltså fortfarande hälften men återigen är det skäl att betona att största delen av dem som avlägger sin examen i Mellersta Österbottens Yrkeshögskola placerar sig antingen i landskapet Norra Österbotten, övriga Finland eller utomlands.

I Södra Österbotten skulle ministeriets mål förutsätta ca 1 100 personer som avlägger yrkeshögskoleexamen år 2003. Totalt borde det i Södra Österbotten finnas drygt 2 000 som avlägger en högskoleexamen. Under åren 2000-2010 är arbetslivets prognostiserade rekryteringsbehov från yrkeshögskoleutbildningen 550 utexaminerade.

År 2010 har åldersklassen i Södra Österbotten minskat så att det för att man skall uppnå undervisningsministeriets mål borde finnas något under 900 som avlägger yrkeshögskoleexamen medan arbetslivets rekryteringsbehov fortfarande ligger på 550 utexaminerade. Skillnaden minskar alltså med ett par hundra men är fortfarande ca 350 personer. Låt oss ändå komma ihåg att knappt hälften (47 %) av de utexaminerade från Seinäjoen ammattikorkeakoulu placerar sig utanför landskapets gränser.

nuoreen. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittavien määrän tulisi opetusministeriön edellä kuvattujen tavoitteiden saavuttamiseksi olla 35 % eli noin 800 nuorta. Ero työelämän rekrytointitarpeeseen supistuu siten sadalla hengellä, mutta on edelleen noin 150 hengen suuruinen. Taas on kuitenkin huomattava, että noin kolmasosa maakunnassamme ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista työllistyy muualle Suomeen tai ulkomaille (SYH 18 %, VAMK 48 %).

Keski-Pohjanmaalla pitäisi opetusministeriön tavoitteiden saavuttamiseksi löytyä vuonna 2003 runsaat 400 ammattikorkeakoulututkinnon suorittavaa nuorta ja yhteensä lähes 800 nuoren pitäisi suorittaa korkeakoulututkinto. MARE -mallilla laskettu työelämän vuosittainen rekrytointitarve ammattikorkeakoulutuksesta vuosina 2000-2010 on 170 tutkinnon suorittanutta.

Vuonna 2010 ikäluokan koko Keski-Pohjanmaalla on pienentynyt alle 1 000 nuoren, mistä seuraa, että noin 340 nuoren pitäisi opetusministeriön tavoitteisiin pääsemiseksi suorittaa tuolloin ammattikorkeakoulututkinto, kun työelämän rekrytointitarve on edelleen 170 henkeä. Ero on siis edelleen puolet, mutta jälleen kerran on syytä korostaa, että valtaosa Keski-Pohjanmaan AMK:sta valmistuneista sijoittuu joko Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, muualle Suomeen tai ulkomaille.

Etelä-Pohjanmaalla ministeriön tavoitteet edellyttäisivät vuonna 2003 noin 1100 ammattikorkeakoulututkinnon suorittavaa. Kaikkiaan korkeakoulututkinnon suorittavia tulisi Etelä-Pohjanmaan maakunnassa olla runsaat 2000. Työelämän ennakoitu rekrytointitarve ammattikorkeakoulutuksesta vuosina 2000-2010 on 550 tutkinnon suorittanutta.

Vuonna 2010 ikäluokan koko Etelä-Pohjanmaalla on supistunut niin, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittavia tulisi opetusministeriön tavoitteiden saavuttamiseksi olla vähän alle 900 työelämän rekrytointitarpeen ollessa edelleen noin 550 tutkinnon suorittanutta. Ero pienentyy siis parilla sadalla, ollen kuitenkin edelleen noin 350 henkeä. Muistettakoon kuitenkin, että Seinäjoen ammattikorkeakoulusta valmistuneista vajaa puolet (47 %) sijoittuu Etelä-Pohjanmaan maakunnan ulkopuolelle.

Undervisningsministeriets mål och arbetslivets prognostiserade behov närmar sig alltså varandra överallt när åldersklasserna blir mindre. I hela gamla Vasa län skulle ministeriets mål förutsätta att över 2 400 unga år 2003 avlägger yrkeshögskoleexamen, och år 2010 är behovet enligt ministeriets målsättning bara drygt 2 000 yrkeshögskoleexamina (35 % av åldersklassen).

Landskapens gemensamma årliga rekryteringsbehov till arbetslivet från yrkeshögskolorna under åren 2000-2010 är nästan 1 400 utexaminerade. Antalet är alltså betydligt mindre än den mängd studerande som undervisningsministeriet har satt som mål. Skillnaden blir dock snabbt mindre mot slutet av årtiondet.

I detta prognostiseringsprojekt granskas inte alls arbetsmarknadens efterfrågan på dem som har avlagt högskoleexamen. Ändå är det ofta så att de som har avlagt yrkeshögskoleexamen och de som har högskoleexamen konkurrerar med varandra om samma arbetsplatser.

Ofta motiveras förändringar i antal nybörjarplatser i landskapen med att antalet studerande inte är i rätt proportion till folkmängden i landskapet. När man jämför det totala antalet yrkeshögskole- och universitetsstuderande i de tre österbottniska landskapen med det totala antalet högskolestuderande i hela landet blir förhållandet 6,5 %. Däremot är de österbottniska landskapens sammanlagda folkmängd i proportion till hela landets folkmängd 8,5 %, alltså ett par procentenheter högre än andelen högskoleplatser.

OPM:n asettamat tavoitteet toisaalta ja ennakoidut työelämän tavoitteet toisaalta lähestyvät siis toisiaan kaikkialla ikäluokkien pienentyessä. Koko entisen Vaasan läänin alueella opetusministeriön tavoitteet edellyttäisivät vuonna 2003 yli 2 400 nuoren suorittavan ammattikorkeakoulututkinnon, kun vuonna 2010 OPM:n tavoitteiden mukainen ammattikorkeakoulututkintojen tarve on enää runsaat 2 000 tutkintoa (35 % ikäluokasta).

Maakuntien yhteinen työelämän vuosittainen rekrytointitarve ammattikorkeakoulutuksesta vuosina 2000-2010 on lähes 1400 tutkinnon suorittanutta. Määrä on siis selvästi pienempi kuin opetusministeriön asettamien tavoitteiden mukainen opiskelijamäärä. Ero pienenee kuitenkin nopeasti vuosikymmenen loppua kohden.

Tässä ennakointihankkeessahan ei tarkastella lainkaan yliopistotutkinnon suorittaneiden kysyntää työmarkkinoilla. Kuitenkin ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ja yliopistotutkinnon suorittaneet kilpailevat usein samoista työpaikoista.

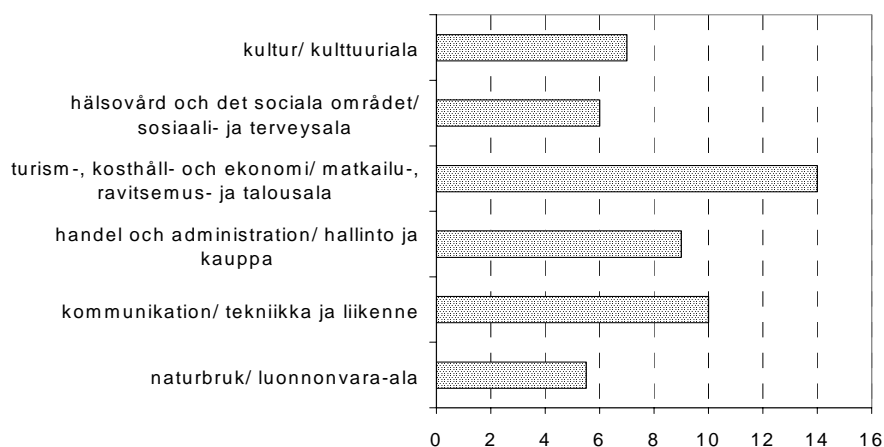
Usein aloituspaikkojen määrän muutoksia maakunnissa perustellaan sillä, että opiskelijamäärä ei ole oikeassa suhteessa maakunnan väestömäärään nähden. Verrattaessa kolmen Pohjalaismaakunnan ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoiden yhteismäärän suhdetta koko maan yhteen laskettuun korkeakouluopiskelijoiden määrään, saadaan suhteeksi 6,5 %. Toisaalta Pohjanmaan maakuntien yhteisen väestömäärän suhde koko maan väestömäärään on 8,5 % eli pari prosenttiyksikköä korkeampi kuin korkeakoulupaikkojen osuus.

5.3. Hur antalet studerande räcker till för arbetslivets utbildningsbehov i landskapen samt landskapens sammanlagda nybörjarbehov inom yrkeshögskoleutbildningen i förhållande till nybörjarbehovet i hela landet.

I det följande presenteras det hur det nuvarande antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna i landskapet räcker till i förhållande till det prognostiserade nybörjarbehovet för respektive utbildningsområde. Det sammanlagda nybörjarbehovet i de tre landskapen jämförs också med nybörjarbehovet i hela landet. Siffrorna gällande nybörjarbehov i hela landet kommer från rapporten Ammatillinen koulutus 2010.

5.3 Opiskelijoiden riittävyys maakuntien oman työelämän koulutustarpeisiin ja maakuntien yhteisen ammattikorkeakoulutuksen aloittajatarpeen suhde koko maan aloittajatarpeeseen.

Seuraavassa tarkastellaan koulutusaloittain maakuntien ammattikorkeakoulujen nykyisten koulutuksen aloituspaikkojen riittävyttä suhteessa niiden ennakoituihin koulutuksen aloittajatarpeisiin. Kaikkien kolmen maakunnan yhteenlaskettua aloittajatarvetta verrataan myös koko maan aloittajatarpeeseen. Koko maan aloittajatarveluvut ovat peräisin Ammatillinen koulutus 2010-raportista.

Figur/ Kuvio 10.

Arbetslivets prognostiserade nybörjarbehov i de österbottniska landskapen i procent av nybörjarbehovet i hela landet./

Pohjanmaan maakuntien työelämän ennakoidun aloittajatarpeen %-osuus koko maan aloittajatarpeesta.

5.3.1. Naturbruk

- Landskapet Österbotten

Yrkeshögskoleexamen i naturbruk kan inte avläggas vid någondera yrkeshögskolan i landskapet Österbotten. För den svenskspråkiga yrkeshögskoleutbildningen inom naturbruk svarar i Finland yrkeshögskolan Sydväst i Ekenäs. Arbetslivet i landskapet Österbotten prognostiserar behöva 15 personer med examen inom naturbruk. Detta behov av ny arbetskraft i arbetslivet tillfredsställs med 20 nybörjare.

5.3.1. Luonnonvara-ala

- Pohjanmaan maakunta

Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkintoa ei voi suorittaa kummassakaan Pohjanmaan maakunnan ammattikorkeakoulussa. Ruotsinkielisestä luonnonvara-alan ammattikorkeakoulutuksesta huolehtii valtakunnallisesti yrkeshögskolan Sydväst Tammissaarella. Pohjanmaan maakunnan työelämän ennakoidaan tarvitsevan 15 luonnonvara-alan tutkinnon suorittanutta. Tämä työelämän uuden työvoiman tarve toteutuu 20 aloittajan turvin.

- Mellersta Österbotten

Inte heller Mellersta Österbottens yrkeshögskola ger utbildning inom naturbruk. Skolan har visserligen känt ett tryck utifrån på att inleda en utbildning inom området naturbruk men för att kunna starta en dylik utbildning skulle skolan behöva 15 nybörjare årligen och det skulle vara svårt att hitta. Utbildningen skulle också kräva stora investeringar. Arbetslivets rekryteringsbehov i landskapet beräknas vara bara några (4) med examen inom naturbruksbranschen. För att utbilda dem skulle man varje år behöva 5 nybörjare.

- Södra Österbotten

De som utexamineras från utbildningsområdet naturbruk är agrologer (YH) eller skogsbruksingenjörer (YH). Seinäjoen ammattikorkeakoulu har 90 nybörjarplatser inom naturbruk. Enligt Mare-beräkningarna förser 90 nybörjare arbetsmarknaden med 67 personer som har avlagt examen. Arbetslivet i Södra Österbotten behöver enligt prognoserna årligen 21 personer med yrkeshögskoleexamen inom utbildningsområdet naturbruk. Det innebär att man borde ha 28 nybörjare årligen.

- Sammanfattning

Av de österbottniska yrkeshögskolorna är det endast Seinäjoen ammattikorkeakoulu som har utbildning inom naturbruk och där har man 90 nybörjarplatser. I före detta Vasa läns område är arbetslivets behov av ny arbetskraft inom naturbruk årligen 40 nya arbetstagare, vilket förutsätter 54 nybörjarplatser vid yrkeshögskoleutbildningen. Av hela landets nybörjarbehov (970 studerande) utgör detta 5,5 %.

Antalet nybörjarplatser vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu räcker alltså för att täcka arbetslivets utbildningsbehov inom naturbruk i de österbottniska landskapen. I praktiken placerar sig naturligtvis inte alla som utexamineras från Seinäjoki i landskapen i det forna Vasa län. Dessutom kommer det till de österbottniska landskapen folk som fått sin utbildning inom naturbruk någon annanstans – t.ex. just i yrkeshögskolan Sydväst.

- Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa ei myöskään anneta luonnonvara-alan koulutusta. Tosin koululla on ollut ulkoisia paineita alan koulutuksen käynnistämiseen, mutta käynnistäminen vaatisi vuosittain 15 aloittajaa, joiden löytäminen joka vuosi olisi vaikeaa. Käynnistäminen vaatisi myös kalliita investointeja. Maakunnan työelämän rekrytointitarpeeksi ennakoidaan vain muutama (4) luonnonvara-alan tutkinnon suorittanut. Heidän kouluttamiseksi tarvittaisiin joka vuosi 5 aloittajaa.

- Etelä-Pohjanmaa

Luonnonvara-alalta valmistuvat ovat agrologeja (AMK) tai metsätalousinsinöörejä (AMK). Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on luonnonvara-alalla 90 aloituspaikkaa. Työmarkkinoille 90 opintonsa aloittanutta tuottaa Mare -laskelmien mukaan 67 tutkinnon suorittanutta. Etelä-Pohjanmaan työelämä tarvitsee ennusteiden mukaan vuosittain ammattikorkeakoulutuksesta 21 luonnonvara-alan tutkinnon suorittanutta. Se vaatii vuosittain 28 opintonsa aloittavaa.

- Yhteenveto

Pohjalaisista ammattikorkeakouluista luonnonvara-alan koulutusta on vain Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, jossa alan aloituspaikkoja on 90. Entisen Vaasan läänin työelämän uuden työvoiman tarve koulutusosalta vuosittain on 40 uutta työntekijää, mikä edellyttää alan ammattikorkeakoulutukseen 54 aloituspaikkaa. Koko maan aloittajatarpeesta (970 opiskelijaa) määrä edustaa 5,5 %:a.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun aloituspaikkamäärä riittää siis kattamaan Pohjanmaan maakuntien työelämän koulutustarpeen luonnonvara-alalta. Käytännössähän kaikki Seinäjoen AMK:sta valmistuneet eivät tietenkään sijoitu entisen Vaasan läänin maakuntiin, ja muualta valmistuneita - kuten esimerkiksi juuri yrkeshögskolan Sydvästistä - sijoittuu myös Pohjanmaan maakuntiin.

5.3.2. Teknik och kommunikation

- Landskapet Österbotten

Yrkeshögskoleutbildning inom teknik och kommunikation ges vid båda yrkeshögskolorna i vårt landskap. I båda högskolorna kan man välja mellan utbildningsprogrammen maskin- och produktionsteknik, byggnadsteknik, elteknik, datateknik eller miljöteknologi. Vid Svenska yrkeshögskolan kan man dessutom välja lantmäteri, produktionsekonomi eller laboratoriebranschen. Från utbildningsområdet teknik och kommunikation utexamineras ingenjörer (YH), förutom från laboratoriebranschen som utbildar laboratorieanalytiker (YH). Vid Vasa yrkeshögskola finns det inom teknik och kommunikation också ett engelskspråkigt utbildningsprogram inom datateknik (Bachelor of Engineering). De som utexamineras från den linjen sätts ofta i sina hemländer.

De två yrkeshögskolorna i vårt land har totalt 525 nybörjarplatser inom teknik och kommunikation, vilket innebär ca 367 personer ut på arbetsmarknaden per år. Det årliga rekryteringsbehovet i landskapet inom teknik och kommunikation prognostiseras vara 241 nya arbetstagare, vilket förutsätter 345 nybörjare vid yrkeshögskolorna i landskapet. I detta sammanhang bör man beakta, förutom det faktum att många från den engelskspråkiga utbildningen återvänder till sina hemländer, också det att många studerande som kommit till Vasa från andra delar av Finland ofta återvänder till sina hemtrakter eller flyttar till andra delar av landet när de fått sin examen.

- Mellersta Österbotten

Mellersta Österbottens yrkeshögskola erbjuder utbildning inom teknik och kommunikation i följande utbildningsprogram: automationsteknik, kemisk teknik, maskin- och produktionsteknik, medieteknik, träteknik, elteknik, textil- och beklädnadsteknik, datateknik och produktionsekonomi. De som utexamineras är ingenjörer (YH). Inom utbildningsområdet ges också utbildning i datateknik på svenska.

MÖYH har 300 nybörjarplatser inom teknik och kommunikation; 160 av dem i Karleby och 140 i Ylivieska. Dessa platser beräknas ge arbetsmarknaden 210 utexaminerade från teknik och kommunikation. Arbetslivets rekryteringsbehov är 60 utexaminerade per år, vilket förutsätter att 74 studerande årligen inleder sina studier

5.3.2. Tekniikka ja liikenne

- Pohjanmaan maakunta

Tekniikan ja liikenteen ammattikorkeakouluopetusta annetaan molemmissa maakuntamme ammattikorkeakoulussa. Kummassakin korkeakoulussa voi valinnan tehdä kone- ja tuotantotekniikan, rakennustekniikan, sähkötekniikan, tietotekniikan tai ympäristöteknologian koulutusohjelmien välillä. Svenska yrkeshögskolan´ssa voi lisäksi valita maanmittaustekniikan, tuotantotalouden tai laboratorioalan. Tekniikan ja liikenteen koulutusalaalta valmistuvat ovat insinöörejä (AMK), paitsi laboratorioalalta valmistuvat ovat laboratorioanalytikoita (AMK). Vaasan ammattikorkeakoulussa on tekniikan ja liikenteen koulutusalaalla myös englanninkielinen tietotekniikan koulutusohjelma (Bachelor of Engineering), jolta valmistuvat työllistyvät usein kotimaihinsa.

Maakuntamme kahdessa ammattikorkeakoulussa on tekniikan ja liikenteen alalla yhteensä 525 aloituspaikkaa, mikä tarkoittaa noin 367 henkilön tuottoa työmarkkinoille vuodessa. Maakunnan työelämän vuositainen rekrytointitarpeen tekniikan ja liikenteen alalta ennakoidaan olevan 241 uutta työntekijää, mikä edellyttää 345 aloittajaa maakunnan ammattikorkeakouluhin. Tässä yhteydessä on huomioitava paitsi, että englanninkieliseltä tietotekniikan koulutusohjelmalta valmistuneista moni palaa valmistuttuaan kotimaahansa, myös muualta Suomesta Vaasaan tulleet opiskelijat palaavat usein valmistuttuaan kotiseuduilleen tai sijoittuvat muualle Suomeen.

- Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu tarjoaa tekniikan ja liikenteen alan opetusta seuraavissa koulutusohjelmissa: automaatiotekniikka, kemiantekniikka, kone- ja tuotantotekniikka, mediatekniikka, puutekniikka, sähkötekniikka, tekstiili- ja vaatetustekniikka, tietotekniikka ja tuotantotalous. Koulutusalaalta valmistuvat ovat insinöörejä (AMK). Koulutusalaalla on myös ruotsinkielistä tietotekniikan koulutusta.

Tekniikan ja liikenteen koulutusalan aloituspaikkoja on Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa 300, joista Kokkolassa 160 ja Ylivieskassa 140. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 210 tekniikan ja liikenteen tutkinnon suorittanutta. Työelämän rekrytointitarve on 60 tutkinnon suorittanutta vuodessa,

inom teknik och kommunikation. Här är det åter skäl att komma ihåg att en betydande del av de studerande vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola efter examen placerar sig i skolans andra hemlandskap, Norra Österbotten.

- Södra Österbotten

Vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu kan man inom teknik och kommunikation välja mellan utbildningsprogrammen bil- och transportteknik, bio- och livsmedelsteknik, träteknik eller byggnadsteknik. De som utexamineras är ingenjörer (YH).

Seinäjoen ammattikorkeakoulu har 190 nybörjarplatser inom utbildningsområdet teknik och kommunikation. Dessa beräknas ge arbetsmarknaden 133 utexaminerade. Arbetslivets rekryteringsbehov i landskapet är 260 nya arbetstagare per år och för att nå upp till detta behövs 320 nybörjare per år inom detta utbildningsområde.

- Sammanfattning

Vid alla yrkeshögskolor i de österbottniska landskapen ges utbildning inom teknik och kommunikation. Nybörjarplatserna är totalt 1015 till antalet och det beräknas ge arbetsmarknaden 710 sakkunniga inom teknik och kommunikation per år.

Arbetslivets rekryteringsbehov inom teknik och kommunikation är enligt MARE-prognoserna 561 nya arbetstagare per år och till det beräknas det att man behöver 802 nybörjare varje år vid yrkeshögskolorna i forna Vasa län. Det är drygt 10 % av det kalkylerade nybörjarbehovet i hela landet (7 700 studerande) inom utbildningsområdet teknik och kommunikation.

Utbildningen i det forna Vasa läns område skulle alltså räcka till för arbetslivets behov av ny arbetskraft i det egna området men som det tidigare konstaterades placerar sig inte alla utexaminerade i de landskap där de har fått sin utbildning utan runt om i Finland och även utomlands.

Som exempel kan nämnas att hälften av dem som utexamineras från enheten för teknik och kommunikation vid Vasa yrkeshögskola placerar sig någon annanstans än i landskapet Österbotten. När det gäller enheten för teknik och kommunikation vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola, placerar sig nästan hälften av de utexa-

mikä edellyttää 74 opiskelijan aloittavan tekniikan ja liikenteen opinnot vuosittain. Tässä kohden pitää kuitenkin taas muistaa, että huomattava osa Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelijoista sijoittuu valmistuttuaan koulun toiseen kotimaakuntaan, Pohjois-Pohjanmaalle.

- Etelä-Pohjanmaa

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa voi tekniikan ja liikenteen alalla valita auto- ja kuljetustekniikan, bio- ja elintarviketekniikan, puutekniikan tai rakennustekniikan koulutusohjelman välillä. Koulutusosalta valmistuvat ovat insinöörejä (AMK).

Tekniikan ja liikenteen koulutusalan aloituspaikkoja on Seinäjoen ammattikorkeakoulussa 190. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 133 alan tutkinnon suorittanutta. Maakunnan työelämän rekrytointitarve on 260 uutta työntekijää vuodessa, minkä saavuttamiseen vaaditaan 320 opiskelijan aloittavan vuosittain opinnot koulutusosalalla.

- Yhteenveto

Kaikissa pohjanmaan maakuntien ammattikorkeakouluissa annetaan tekniikan ja liikenteen alan opetusta. Aloituspaikkoja on yhteensä 1015, joiden turvin arvioidaan tuotettavan työmarkkinoille vuosittain 710 tekniikan ja liikenteen alan osaajaa.

Työelämän rekrytointitarve tekniikan ja liikenteen alalta on MARE-ennusteiden mukaan 561 uutta työntekijää vuodessa, mihin lasketaan tarvittavan 802 vuosittaista aloittajaa entisen Vaasan läänin ammattikorkeakouluissa. Se on hieman runsaat 10 % kokonaan laskennallisesta aloittajatarpeesta (7 700 opiskelijaa) tekniikan ja liikenteen koulutusosalalla.

Entisen Vaasan läänin alueen työelämän uuden työvoiman tarpeisiin alueen oma koulutus olisi siis riittävä, mutta kuten aikaisemmin jo osoitettiin kaikki valmistuneet eivät suinkaan sijoitu valmistuttuaan koulutusmaakuntiinsa, vaan sijoittumista tapahtuu ympäri Suomea ja myös ulkomaille.

Esimerkiksi Vaasan ammattikorkeakoulun tekniikan ja liikenteen yksiköstä valmistuneista puolet sijoittuu muualle kuin Pohjanmaan maakuntaan. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun tekniikan ja liikenteen yksiköstä valmistuneista puolestaan lähes puolet

minerade i landskapet Norra Österbotten, ungefär lika många som i landskapet Mellersta Österbotten.

5.3.3. Handel och administration

- Landskapet Österbotten

Nybörjarplatser inom handel och administration finns i vårt landskap i Vasa yrkeshögskola och Mellersta Österbottens yrkeshögskolas enhet i Jakobstad, som har sammanlagt 32 nybörjarplatser fördelade på finsk- och svenskspråkiga utbildningsprogram i internationell handel. De som utexamineras från detta utbildningsområde är tradenomer. De studerande kan välja att studera inom utbildningsprogrammen för företagsekonomi eller databehandling antingen på finska eller på svenska. På engelska kan man studera internationell handel inom utbildningsprogrammet Degree Programme in International Business och bli tradenom (Bachelor of Business Administration).

Vid Vasa yrkeshögskola finns 250 nybörjarplatser inom handel och administration. Enligt uppskattning ger detta antal nybörjare årligen 186 utexaminerade ut på arbetsmarknaden. Arbetslivets rekryteringsbehov från yrkeshögskolornas utbildning i handel och administration är 200 utexaminerade. Detta antal beräknas man få ut på arbetsmarknaden om 270 studerande inleder sina studier inom utbildningsområdet. Siffrorna ligger här nära varandra om man enbart tänker på behovet av utbildade i det egna landskapet. I verkligheten placerar sig många på annat håll.

- Mellersta Österbotten

Vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola kan man inom handel och administration välja internationell handel, företagsekonomi och databehandling. De som utexamineras är tradenomer. På engelska kan man inom internationell handel studera inom utbildningsprogrammet Degree Programme in Business Management, som utexaminerar tradenomer (Bachelor of Business Administration).

Vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola finns 150 nybörjarplatser inom handel och administration, av dessa finns 68 platser i Karleby. De beräknas ge arbetsmarknaden 111 yrkeshögskoleutbildade inom handel och administration. Arbetslivet i landskapet behöver årligen 54 nya arbetstagare inom detta ut-

sijoittuu pelkästään Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, suunnilleen saman verran kuin Keski-Pohjanmaankin maakuntaan.

5.3.3. Hallinto ja kauppa

- Pohjanmaan maakunta

Hallinnon ja kaupan alan aloituspaikkoja on maakuntamme ammattikorkeakouluista Vaasan ammattikorkeakoulussa sekä Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Pietarsaaren yksikössä, jossa on kansainvälisen kaupan suomen- ja ruotsinkielisissä koulutusohjelmissa yhteensä 32 aloituspaikkaa. Koulutusalaalta valmistuvat ovat tradenomeja. Opiskelija voi valita liiketalouden tai tietojenkäsittelyn koulutusohjelman joko suomeksi tai ruotsiksi. Englanniksi voi opiskella kansainvälisen kaupan Degree Programme in International Business-koulutusohjelmassa ja valmistua tradenomiksi (Bachelor of Business Administration).

Vaasan ammattikorkeakoulussa on 250 kaupan ja hallinnon alan aloituspaikkaa. Arvioiden mukaan tuosta aloittajamäärästä tulee työmarkkinoille vuosittain 186 alan tutkinnon suorittanutta. Työelämän rekryointitarve hallinnon ja kaupan alan ammattikorkeakoulutuksesta on 200 tutkinnon suorittanutta. Tämä valmistuvien määrä ennakoidaan saatavan työmarkkinoille, jos 270 opiskelijaa aloittaa koulutusalan opinnot. Luvut ovat tässäkin lähellä toisiaan, jos ajatellaan vain oman maakunnan koulutustarpeita. Todellisuudessa moni sijoittuu kuitenkin muualle.

- Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa voi hallinnon ja kaupan alalla valita kansainvälisen kaupan, liiketalouden ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelman välillä. Valmistuvat ovat tradenomeja. Englanniksi voi opiskella kansainvälisen kaupan Degree Programme in Business Management-koulutusohjelmassa, josta valmistuu tradenomeja (Bachelor of Business Administration).

Hallinnon ja kaupan alan aloituspaikkoja on Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa 150, joista 68 aloituspaikkaa Kokkolassa. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 111 hallinnon ja kaupan alan ammattikorkeakoulututkinnon suorittanutta. Maakunnan työ-

bildningsområde. Det förutsätter att 66 studerande inleder sina studier. En stor del av de utexaminerade placerar sig förutom i Mellersta Österbotten också i landskapet Norra Österbotten.

- Södra Österbotten

Den som studerar till tradenom vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu kan välja mellan utbildningsprogrammen biblioteks- och informationstjänst, företagsledning i små- och medelstora företag eller databehandling. På engelska kan man studera internationell handel inom Degree Programme in International Business och bli tradenom.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu har 295 nybörjarplatser inom utbildningsområdet handel och administration. De beräknas ge arbetsmarknaden 220 utbildade inom handel och administration. Arbetslivets rekryteringsbehov från utbildningsområdet är 240 nya arbetstagare per år, vilket förutsätter 320 nya studerande. Siffrorna ligger nära varandra om man endast ser på Södra Österbottens behov men många utexaminerade flyttar ändå till andra delar av Finland (och vice versa) och utomlands.

- Sammanfattning

Yrkeshögskoleutbildning inom handel och administration ges i f.d. Vasa län vid Vasa yrkeshögskola, Mellersta Österbottens yrkeshögskola och Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Antalet nybörjarplatser är totalt 695, vilket beräknas ge arbetsmarknaden 520 utexaminerade per år.

Arbetslivets rekryteringsbehov från utbildningsområdet är 494 nya arbetstagare per år, vilket förutsätter att 665 studerande årligen inleder sina studier inom handel och administration i f.d. Vasa län. Siffrorna ligger alltså tämligen nära varandra, men å andra sidan, som det redan i tidigare kapitel har konstaterats: alla som utexamineras från yrkeshögskolorna i de österbottniska landskapen blir inte kvar i f.d. Vasa läns område och många som studerat på annat håll flyttar till de österbottniska landskapen.

Av det totala årliga behovet av nybörjare inom yrkeshögskolornas utbildning i handel och administration (7 100 studerande) representerar nybörjarbehovet i f.d. Vasa län 9 procent.

elämä tarvitsee vuosittain 54 uutta työntekijää koulutusalalta. Se edellyttää 66 opinnot aloittavaa. Keski-Pohjanmaan maakunnan ohella valmistuneista suuri osa sijoittuu kuitenkin Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan.

- Etelä-Pohjanmaa

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa tradenomiksi opiskeleva voi valita joko kirjasto- ja tietopalvelun, liiketalouden, pienen ja keskisuuren yrityksen liikkeenjohdon tai tietojenkäsittelyn koulutusohjelman. Englanniksi voi opiskella kansainvälisen kaupan Degree Programme in International Business-koulutusohjelmassa tradenomiksi.

Hallinnon ja kaupan alan aloituspaikkoja on Seinäjoen ammattikorkeakoulussa 295. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 220 hallinnon ja kaupan alan tutkinnon suorittanutta. Työelämän rekrytointitarve koulutusalalta on 240 uutta työntekijää vuodessa, mikä edellyttää 320 opintonsa aloittavaa. Luvut ovat tässäkin melko lähellä toisiaan, jos katsoo pelkästään Etelä-Pohjanmaan tarpeita. Sijoittumista tapahtuu kuitenkin paljon muuallekin Suomeen ja päinvastoin sekä ulkomaille.

- Yhteenveto

Hallinnon ja kaupan alan ammattikorkeakouluopetusta annetaan entisessä Vaasan läänissä Vaasan, Keski-Pohjanmaan ja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Aloituspaikkoja on yhteensä 695, minkä lasketaan tuottavan työmarkkinoille 520 tutkinnon suorittanutta vuosittain.

Työelämän rekrytointitarve alalta on 494 uutta työntekijää vuosittain, mikä edellyttää 665 vuosittaista aloittajaa hallinnon ja kaupan alan ammattikorkeakoulutuksessa entisessä Vaasan läänissä. Luvut ovat siis melko lähellä toisiaan, vaikka toisaalta - kuten aikaisemmissa luvuissa jo on todettu: kaikki Pohjanmaan maakuntien ammattikorkeakouluista valmistuneet eivät tietenkään sijoitu entisen Vaasan läänin alueelle, ja myös muualta valmistuneita sijoittuu Pohjanmaan maakuntiin.

Maamme ammattikorkeakoulujen kaupan ja hallinnon alan vuosittaisesta kokonaisaloittajatarpeesta (7 100 opiskelijaa) entisen Vaasan läänin aloittajatarve edustaa runsasta 9 prosenttia.

5.3.4. Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen

- Landskapet Österbotten

Av yrkeshögskolorna i landskapet Österbotten är det bara Vasa yrkeshögskola som har utbildning inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen. De utbildade är restonomer. Examen kan avläggas på antingen finska eller svenska. På engelska kan man studera inom utbildningsprogrammet Hotel and Restaurant Business.

För restonomstuderande har Vasa yrkeshögskola 40 nybörjarplatser. Enligt beräkningar med MARE-modellen kommer 28 utexaminerade per år ut på arbetsmarknaden. Arbetslivets rekryteringsbehov inom branschen är 49 personer per år, vilket skulle uppnås med 70 personer som årligen inleder sina studier inom turism, kosthåll och ekonomi. Det nuvarande antalet nybörjarplatser ser alltså inte ut att fylla arbetslivets behov av restonomer i landskapet Österbotten.

- Mellersta Österbotten

Vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola kan man inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen studera turism antingen på finska eller svenska. Utbildningsprogrammen för turism finns vid enheten i Jakobstad.

Antalet nybörjarplatser är 40. De beräknas ge arbetsmarknaden 28 utexaminerade i branschen. Arbetslivets behov i landskapet är 20 nya utexaminerade årligen, vilket förutsätter 29 nybörjare. Här är det dock skäl att komma ihåg vilken inverkan Norra Österbotten har.

- Södra Österbotten

Vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu kan man inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen studera till restonom inom utbildningsprogrammet för serviceproduktion och ledarskap.

Antalet nybörjarplatser är 50. De beräknas ge arbetsmarknaden 35 utexaminerade i branschen. Arbetslivets behov i landskapet är 60 nya arbetstagare, vilket skulle kräva 74 nya studerande per år. Det nuvarande antalet nybörjarplatser ser alltså inte heller i Södra Österbotten ut att räcka till för den efterfrågan som arbetslivet har på restonomer.

5.3.4. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

- Pohjanmaan maakunta

Pohjanmaan maakunnan ammattikorkeakouluista matkailu-, ravitsemis- ja talousalan ammattikorkeakoulutusta on vain Vaasan ammattikorkeakoulussa. Koulutusosalta valmistuvat ovat restonomeja. Tutkinnon voi suorittaa joko suomeksi tai ruotsiksi. Englanniksi voi opiskella Hotel and Restaurant Business-koulutusohjelmassa.

Vaasan ammattikorkeakoulussa on restonomeiksi opiskeleville 40 aloituspaikkaa. Valmistuneita tulee MARE -mallin laskelmien mukaan työmarkkinoille vuosittain 28. Työelämän rekrytointitarve alalta on 49 henkeä vuodessa, mikä saavutettaisiin laskennallisesti 70 hengen aloittaessa vuosittain opintonsa matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla. Nykyinen aloituspaikkamäärä ei siten näyttäisi tuottavan työmarkkinoille Pohjanmaan maakunnan työelämän kysyntää vastaavaa määrää restonomeja.

- Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa voi matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla valita matkailun koulutusohjelman mukaiset opinnot joko suomeksi tai ruotsiksi. Matkailun koulutusohjelmat ovat Pietarsaaren yksikössä.

Aloituspaikkoja on 40. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 28 alan tutkinnon suorittanutta. Työelämän tarve maakunnassa on 20 uutta työntekijää vuosittain, mikä edellyttää 29 aloittajaa. Tässä pitää kuitenkin taas muistaa Pohjois-Pohjanmaan vaikutus.

- Etelä-Pohjanmaa

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa voi matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opinnot suorittava opiskella restonomiksi palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman mukaisesti.

Aloituspaikkoja on 50. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 35 alan tutkinnon suorittanutta. Maakunnan työelämän tarve on 60 uutta työntekijää, mihin vaaditaan 74 vuosittaista aloittajaa. Nykyinen aloituspaikkamäärä ei siten Etelä-Pohjanmaallakaan näyttäisi tuottavan työmarkkinoille maakunnan työelämän kysyntää vastaavaa määrää restonomeja.

- Sammanfattning

Antalet nybörjarplatser är sammanlagt 130 inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen vid Vasa, Mellersta Österbottens och Seinäjoki yrkeshögskolor. Detta beräknas medföra 90 sakkunniga på arbetsmarknaden. Arbetslivets rekryteringsbehov från utbildningsområdet är enligt prognoserna 130 nya arbetstagare, vilket förutsätter närmare 190 nya studerande i branschen årligen inom gamla Vasa län. Nybörjarbehovet är ca 14 % av nybörjarbehovet i hela landet (= 1340 studerande) inom turism-, kosthålls- och ekonomibranschen, då det nuvarande antalet nybörjarplatser utgör ca 9 % av hela landets nybörjarplatser. Man kunde alltså, åtminstone enligt prognosen, kännbart öka antalet nybörjarplatser inom detta utbildningsområde i de österbottniska landskapen.

5.3.5. Hälsovård och det sociala området

- Landskapet Österbotten

Den som väljer studier inom social- och hälsovård vid Vasa yrkeshögskola kan inom utbildningsprogrammet för vårdarbete studera till sjukskötare (YH) eller hälsovårdare (YH), eller inom utbildningsprogrammet för det sociala området till socionom (YH). Vid Svenska yrkeshögskolan kan man inom social- och hälsovård välja studier till socionom (YH) inom utbildningsprogrammet för det sociala området, till barnmorska (YH), sjukskötare (YH) eller hälsovårdare (YH) inom utbildningsprogrammet för vårdarbete eller studier inom utbildningsprogrammet för skönhetsbranschen. Dessutom kan man välja utbildningsprogrammet för radiografi och strålbehandling eller bioanalytik (YH), eller det engelskspråkiga utbildningsprogrammet Degree Programme in Nursing.

Undervisning i hälsovård och det sociala området ges alltså vid båda yrkeshögskolorna i landskapet Österbotten. Antalet nybörjarplatser är totalt 200, vilket enligt MARE-beräkningar innebär 157 utexaminerade på arbetsmarknaden årligen. Arbetslivet i landskapet Österbotten behöver 104 nya, utbildade arbetstagare årligen, vilket kan uppnås med 133 studerande som påbörjar sina yrkeshögskolestudier inom social- och hälsovård. En tredjedel av de som avlagt examen inom hälsovård och det sociala området i landskapets två yrkeshögskolor placerar sig någon annanstans i Finland eller utomlands, vilket i själva verket är exakt det antal som "blir över" när man enligt MARE-modellen räknar ut landskapets eget behov.

- Yhteenveto

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan aloituspaikkoja on Vaasan, Keski-Pohjanmaan ja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, yhteensä 130, minkä lasketaan tuotavan työmarkkinoille 90 alan osaajaa. Työelämän rekrytointitarve koulutusosalta on ennusteen mukaan 130 uutta työntekijää, mihin tarvitaan lähes 190 alan opinnot vuosittain aloittavaa entisessä Vaasan läänissä. Aloittajatarve on noin 14 % koko maan aloittajatarpeesta (=1340 opiskelijaa) matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla, kun nykyinen aloituspaikkamäärä on noin 9 % koko maan aloituspaikkamäärästä. Koulutusalan aloituspaikkoja voisi siis ainakin ennusteiden valossa lisätä Pohjanmaan maakunnissa tuntuvasti.

5.3.5. Sosiaali- ja terveystala

- Pohjanmaan maakunta

Vaasan ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveystalan opinnot valitseva voi opiskella hoitotyön koulutusohjelman mukaisesti sairaanhoitajaksi (AMK) tai terveydenhoitajaksi (AMK), tai sosiaalialan koulutusohjelman mukaisesti sosionomiksi (AMK). Svenska yrkeshögskolan:ssa sosiaali- ja terveystalan opiskelija voi valita sosiaalialan koulutusohjelman mukaiset sosionomin (AMK) opinnot, hoitotyön koulutusohjelman mukaiset kättilön (AMK), sairaanhoitajan (AMK) tai terveydenhoitajan (AMK) opinnot tai kauneudenhoitoalan koulutusohjelman mukaiset opinnot. Lisäksi voi valita radiologian ja sädehoidon tai bioanalytiikan (AMK) koulutusohjelman tai Englanninkielisen Degree Programme in Nursing-koulutusohjelman.

Sosiaali- ja terveystalan opetusta annetaan siis kummasakin Pohjanmaan maakunnan ammattikorkeakoulussa. Aloituspaikkoja on yhteensä 200, mikä MARE-laskelmien mukaisesti merkitsee 157 tutkinnon suorittaneen tuloa työmarkkinoille vuosittain. Pohjanmaan maakunnan työelämä tarvitsee 104 uutta koulutettua työntekijää vuosittain, mikä saavutetaan 133 opiskelijan aloittaessa ammattikorkeakouluopinnot sosiaali- ja terveystalalla. Kolmannes sosiaali- ja terveystalan tutkinnon maakunnan kahdessa ammattikorkeakoulussa suorittaneista sijoittuu muualle Suomeen tai ulkomaille, mikä itse asiassa on melko tarkkaan se määrä, joka jää "yli" MARE-laskelmien mukaisen maakunnan oman tarpeen.

- Mellersta Österbotten

Vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola kan man inom hälsovård och det sociala området välja utbildningsprogrammet för vårdarbete och bli sjukskötare (YH) eller hälsovårdare (YH). Dessutom kan man välja utbildningsprogrammet inom det sociala området och bli socionom (YH).

Antalet nybörjarplatser inom hälsovård och det sociala området är 80. De beräknas ge arbetsmarknaden 63 utexaminerade. Arbetslivets behov i Mellersta Österbotten är enligt beräkningarna 40 utbildade, vilket uppnås med 52 som inleder sina studier. Många av de utexaminerade placerar sig utanför Mellersta Österbotten, särskilt i Norra Österbotten.

- Södra Österbotten

Vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu kan man inom hälsovård och det sociala området välja utbildningsprogrammet fysioterapi och bli fysioterapeut (YH) eller utbildningsprogrammet vårdarbete och bli sjukskötare (YH) eller hälsovårdare (YH). Dessutom kan man välja utbildningsprogrammet inom det sociala området, som utbildar socionomer (YH), och utbildningsprogrammet geriatri, som leder till geronomexamen (YH).

Antalet nybörjarplatser inom hälsovård och det sociala området är 160. De beräknas förse arbetsmarknaden med 126 utbildade inom branschen. Arbetslivet i Södra Österbotten behöver årligen 110 nya arbetstagare med yrkeshögskoleutbildning inom hälsovård och det sociala området. Det förutsätter 140 nya studerande. Också från yrkeshögskolan i Seinäjoki flyttar utexaminerade inom hälsovård och det sociala området till andra delar av landet.

- Sammanfattning

Antalet nybörjarplatser inom hälsovård och det sociala området vid yrkeshögskolorna i de österbottniska landskapen är 440, vilket beräknas förse arbetsmarknaden med 346 nya arbetstagare per år. Arbetslivets rekryteringsbehov från branschen är 255 nya arbetstagare per år, vilket enligt kalkylerna förutsätter 325 nya studerande årligen i landskapen inom f.d. Vasa län. Det kalkylerade nybörjarbehovet är ca 6 % av nybörjarbehovet inom hälsovård och det sociala området i hela landet (= 5 570 studerande). När man funderar på nybörjarbehovet är det dessutom bra att beakta att en

- Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa voi sosiaali- ja terveystalalan opinnoissa valita hoitotyön koulutusohjelman, jolta valmistuu sairaanhoitajaksi (AMK) tai terveydenhoitajaksi (AMK). Lisäksi valittavissa on sosiaalialan koulutusohjelma, jolta valmistuu sosionomiksi (AMK).

Aloituspaikkoja sosiaali- ja terveystalalla on 80. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 63 alan tutkinnon suorittanutta. Keski-Pohjanmaan työelämän tarpeeksi on laskettu 40 tutkinnon suorittanutta, mikä saavutetaan 52 opinnot aloittavalla. Moni valmistunut sijoittuu Keski-Pohjanmaan ulkopuolelle, varsinkin Pohjois-Pohjanmaalle.

- Etelä-Pohjanmaa

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa voi sosiaali- ja terveystalalan opinnoissa valita fysioterapian koulutusohjelman, jolta valmistuu fysioterapeutiksi (AMK) tai hoitotyön koulutusohjelman, jolta valmistuu sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi. Lisäksi valittavissa on sosiaalialan koulutusohjelma, jolta valmistuu sosionomiksi (AMK) ja vanhustyön koulutusohjelma, jolta valmistuu geronomiksi (AMK).

Aloituspaikkoja sosiaali- ja terveystalalla on 160. Niiden lasketaan tuottavan työmarkkinoille 126 alan tutkinnon suorittanutta. Etelä-Pohjanmaan työelämä tarvitsee 110 sosiaali- ja terveystalalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittanutta uutta työntekijää vuosittain. Se edellyttää 140 opinnot aloittavaa. Myös Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystalalta sijoitetaan usein muualle Suomeen.

- Yhteenveto

Sosiaali- ja terveystalalan aloituspaikkojen lukumäärä Pohjanmaan maakuntien ammattikorkeakouluissa on 440, minkä lasketaan tuottavan työmarkkinoille 346 uutta työntekijää vuodessa. Työelämän rekrytointitarve alalta on 255 uutta työntekijää vuodessa, mikä edellyttää laskennallisesti 325 opintonsa aloittavaa vuosittain entisen Vaasan läänin maakunnissa. Laskennallinen aloittajatarve on noin 6 % koko maan sosiaali- ja terveystalalan aloittajatarpeesta (=5 570 opiskelijaa). Aloittajatarvetta mietittäessä on lisäksi hyvä ottaa huomioon, että huomattavan suuri osa sosiaali- ja

stor del av de yrkeshögskoleutbildade i branschen flyttar bort från det landskap som de har fått sin utbildning i.

5.3.6. Kultur

- Landskapet Österbotten

Yrkeshögskoleutbildning inom kulturbranschen ges i landskapet Österbotten endast vid Svenska yrkeshögskolan. Inom kulturens område kan man välja utbildningsprogrammet bildkonst och bli bildkonstnär, utbildningsprogrammet musik och bli antingen musiker (YH) eller musikpedagog (YH), eller utbildningsprogrammet mediakultur som leder till medianomexamen (YH). Dessutom kan man välja utbildningsprogrammet scenkonst eller utbildningsprogrammet formgivning (formgivare YH). Alla utbildningsprogram inom kultur vid SYH är riksomfattande och samtidigt de enda i hela landet som ges på svenska.

Antalet nybörjarplatser inom kultur vid SYH är 60. Enligt MARE-kalkylerna avlägger 42 av 60 som inlett studierna examen. Arbetslivets behov enbart i landskapet Österbotten är 32 utbildade inom kulturbranschen. Detta kan uppnås om man årligen har 45 personer som inleder sina studier.

- Mellersta Österbotten

Vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola kan man inom kulturens område välja utbildningsprogrammet för scenkonst (dramainstruktör YH), utbildningsprogrammet i musik (musikpedagog YH) eller utbildningsprogrammet för beklädnadsbranschen (vestonom YH).

Mellersta Österbottens yrkeshögskola har 50 nybörjarplatser inom kulturbranschen, vilket enligt MARE-kalkylerna innebär 35 utexaminerade per år. Arbetslivets prognostiserade behov enbart i det egna landskapet är 11 yrkeshögskoleutbildade inom kultur, vilket skulle betyda att 15 personer inleder sina studier varje år. Utbildningen inom kulturens område är dock i allra högsta grad riksomfattande.

- Södra Österbotten

Inom kulturbranschen kan man vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu välja utbildningsprogrammet för kon-

terveysalalta ammattikorkeakouluistamme valmistuneista sijoittuu muualle kuin koulutusmaakuntaansa.

5.3.6. Kulttuuri

- Pohjanmaan maakunta

Kulttuurialan ammattikorkeakouluopetusta annetaan Pohjanmaan maakunnassa vain Svenska yrkeshögskolan ´ssa. Koulutuslalla voi valita joko kuvataiteen koulutusohjelman ja valmistua kuvataiteilijaksi, musiikin koulutusohjelman ja valmistua joko muusikoksi (AMK) tai musiikkipedagogiksi (AMK) tai mediakulttuurin koulutusohjelman ja koulutautua medianomiksi (AMK). Lisäksi voi valita on valita näyttämötaiteen koulutusohjelman tai muotoilun koulutusohjelman (muotoilija AMK) Kaikki Svenska yrkeshögskolan ´in kulttuurialan koulutusohjelmat ovat valtakunnallisia ja samalla ainoita ruotsinkielisiä koko maassa.

Kulttuurialan aloituspaikkoja SYH:ssa on 60. Mare - laskelmien perusteella 60 opintonsa aloittavasta 42 suorittaa tutkinnon. Työelämän tarve pelkästään Pohjanmaan maakunnassa on 32 kulttuurialan tutkinnon suorittanutta. Se taas saavutetaan, jos kulttuurialan opinnot aloittaa vuosittain 45 henkeä.

- Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa kulttuurialalla voi valita esittävän taiteen koulutusohjelman (teatteri-ilmaisun ohjaaja AMK), musiikin koulutusohjelman (musiikkipedagogi AMK) tai vaatetusalan koulutusohjelman (vestonomi AMK) välillä.

Aloituspaikkoja Keski-Pohjanmaan AMK:ssa on kulttuurialalla 50, mikä MARE-laskelmien mukaan merkitsee 35 tutkinnon suorittanutta vuosittain. Pelkästään oman maakunnan ennakoitu työelämän tarve on 11 kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinnon suorittanutta, minkä saavuttamiseen vaaditaan 15 opinnot aloittavaa. Kulttuurialan koulutus on kuitenkin mitä suurimmassa määrin valtakunnallista.

- Etelä-Pohjanmaa

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kulttuurialan opinnoissa voi valita konservoinnin koulutusohjelman ja valmistua konservaattoriksi (AMK), kulttuurituo-

servering och bli konservator (YH), utbildningsprogrammet för kulturproduktion och bli medianom (YH) eller utbildningsprogrammet i formgivning, som leder till formgivarexamen (YH) eller artenomexamen (YH).

Vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu är nybörjarplatserna 85 till antalet, vilket enligt MARE-beräkningarna betyder 59 utexaminerade per år. Arbetslivets behov i landskapet är 29 nya arbetstagare, vilket innebär 41 nya studerande varje år. Även i detta sammanhang är det skäl att påpeka att utbildning inom kulturbranschen har en tendens att vara riksomfattande.

- Sammanfattning

Det finns sammanlagt 195 nybörjarplatser inom kulturens område vid Svenska yrkeshögskolan, Mellersta Österbottens yrkeshögskola och Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Av dessa beräknas 136 utbildade komma ut på arbetsmarknaden. Arbetslivets rekryteringsbehov beräknas vara 70 nya arbetstagare, vilket kräver 99 nya studerande årligen inom kultur vid yrkeshögskolorna i f.d. Vasa län. Det är 7 % av nybörjarbehovet i hela landet (1 430 studerande). Speciellt utmärkande för utbildningen inom kulturbranschen är att den är riksomfattande. Man söker sig till utbildningen från hela landet och efter avlagd examen placerar sig studerandena också runt om i landet.

5.3.7. Det humanistiska och pedagogiska utbildningsområdet

Det humanistiska och pedagogiska utbildningsområdet finns med i Mellersta Österbottens yrkeshögskolas program vid Ylivieskaenheten. Utbildningsprogrammet för medborgarverksamhet och ungdomsarbete har där 20 nybörjarplatser. Det sammanlagda utbildningsbehovet för arbetslivet i landskapen uppskattas vara 27 nya studerande, av vilka 22 enligt MARE-beräkningarna förutspås komma ut på arbetsmarknaden.

5.3.8. Naturvetenskap

Naturvetenskap blir ett skilt utbildningsområde år 2004 och kommer då att omfatta informationsbehandling, som tidigare har hört till handel och administration.

tannon utbildningsprogrammet och valmista (medianomiksi (AMK) tai muotoilun koulutusohjelman, josta valmistuu muotoilijaksi (AMK) tai artenomiksi (AMK).

Seinäjoen AMK:ssa on kulttuurialan aloituspaikkoja 85, mikä MARE -laskelmien mukaan merkitsee 59 tutkinnon suorittanutta vuosittain. Maakunnan työelämän tarve on 29 uutta työntekijää, mihin tarvitaan 41 opinnot aloittavaa vuosittain. Todettakoon tässäkin yhteydessä kulttuurialan koulutuksen koko valtakunnan kattava luonne.

- Yhteenveto

Kulttuurialan aloituspaikkoja on Svenska yrkeshögskolanissa sekä Keski-Pohjanmaan ja Seinäjoen ammattikorkeakouluissa, yhteensä 195, mistä määrästä tuoton työmarkkinoille lasketaan olevan 136 tutkinnon suorittanutta. Työelämän rekrytointitarpeeksi lasketaan 70 uutta työntekijää, mikä vaatii 99 opintonsa kulttuurialalla vuosittain aloittavaa entisen Vaasan läänin ammattikorkeakouluihin. Se on 7 % koko maan aloittajatarpeesta (1 430 opiskelijaa). Erityisesti kulttuurialan koulutukselle on luonteenomaista sen yli valtakunnallinen luonne. Alan koulutukseen haetaan joka puolelta maata ja valmistumisen jälkeen myös sijoitetaan ympäri maata.

5.3.7. Humanistinen ja opetusala

Humanistinen ja opetusala on Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikön ohjelmassa. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa on siellä 20 aloituspaikkaa. Työmarkkinatuoton 20 aloittaneesta ennakoidaan olevan 17 tutkinnon suorittanutta. Maakuntien yhteiseksi työelämän koulutustarpeeksi ennakoidaan 27 opinnot aloittavaa, joista 22 ennakoidaan MARE -laskelmien perusteella tulevan työmarkkinoille.

5.3.8. Luonnontieteet

Luonnontieteistä tulee erillinen koulutusala vuonna 2004, jolloin siihen siirretään tietojenkäsittely kaupan ja hallinnon alalta.

6. Sammanfattning

Yrkeshögskolesystemet fick sin nuvarande form under en reformperiod under 1990-talet när det bildades av delar av den tidigare institutnivån och yrkesutbildningen på högre nivå. Vid sidan av universiteten skapades genom detta system ett nytt, mer praktiskt och yrkesinriktat högskolealternativ. I det nya systemet bildar yrkeshögskolorna och universiteten tillsammans högskolesystemet.

År 2002 fanns det drygt 105 000 studerande inom yrkeshögskolornas examensinriktade utbildning för unga. Yrkeshögskolorna i f.d. Vasa län hade drygt 10 000 studerande, alltså ca 10 % av andelen studerande i hela landet. Även av de nya yrkeshögskolestuderandena var f.d. Vasa läns andel år 2002 ca 10 %.

De studerande kommer främst från yrkeshögskolans eget eller närliggande landskap. Till exempel kom år 2000 två tredjedelar av studerandena vid Vasa yrkeshögskola från landskapet Österbotten och en sjättedel från Södra Österbotten. Ungefär 15 % av de studerande kom inte från f.d. Vasa län. Av de studerande vid Svenska yrkeshögskolan kom 87 % från landskapet Österbotten och 13 % från annat håll. Situationen vid Mellersta Österbottens yrkeshögskola är speciell så tillvida att hälften av studerandena kommer från Norra Österbotten, vilket förklaras av att flera av MÖYH:s enheter ligger i landskapet Norra Österbotten.

Enligt undervisningsministeriets utbildningsmål skall 35 % av befolkningen i framtiden avlägga yrkeshögskoleexamen. Ministeriets målsättning är att totalt 65 % av finländarna skall avlägga yrkeshögskoleexamen. Andelen för andra stadiet skulle då bli bara 35 %. **Enligt prognoserna för yrkesstrukturen i landskapen (MARE)** är dock bara drygt 25 % av arbetslivets utbildningsbehov inriktat på yrkeshögskoleutbildning. Enligt samma prognoser riktar sig drygt 50 % av arbetslivets utbildningsbehov till den grundläggande yrkesutbildningen och drygt 20 % till universitetsutbildningen.

Kvantitativt skulle **undervisningsministeriets utbildningsmål** inom hela f.d. Vasa län förutsätta att närmare **21 000 studerande avlägger yrkeshögskoleexamen** vid yrkeshögskolorna i regionen under åren 2000 – 2010.

6. Yhteenveto

Ammattikorkeakoulujärjestelmä rakennettiin nykyiseen muotoonsa osista aikaisempaa opistoastetta ja ammatillista korkea-astetta 1990-luvun kestäneen uudistusvaiheen aikana. Yliopistojen rinnalle luotiin tällä järjestelmällä uusi, käytännöllisemmin ja ammatillisemmin suuntautunut korkeakouluvaihtoehto. Uudessa systeemissä ammattikorkeakoulut ja yliopistot muodostavat yhdessä korkeakoulujärjestelmän.

Vuonna 2002 ammattikorkeakoulujen nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa oli koko maassa runsaat 105 000 opiskelijaa, entisen Vaasan läänin ammattikorkeakouluissa opiskelijoita oli runsaat 10 000, siis noin 10 % koko maan opiskelijamäärästä. Myös uusista ammattikorkeakouluopiskelijoista entisen Vaasan läänin osuus oli vuonna 2002 noin 10 %.

Opiskelijat tulevat etupäässä omasta ja lähimaakunnista. Esimerkiksi Vaasan ammattikorkeakouluun tuli vuonna 2000 kaksi kolmasosaa opiskelijoista Pohjanmaan maakunnasta ja kuudennes Etelä-Pohjanmaalta. Noin 15 % opiskelijoista tuli entisen Vaasan läänin ulkopuolelta. Svenska yrkeshögskolan in opiskelijoista 87 % tuli Pohjanmaan maakunnasta, 13 % muualta. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun tilanteen tekee taas erikoiseksi se, että puolet sen opiskelijoista tulee Pohjois-Pohjanmaalta, minkä selittää se, että moni Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun yksikkö sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa.

Opetusministeriön asettamien koulutustavoitteiden mukaan 35 %:n väestöstä tulee jatkossa suorittaa ammattikorkeakoulututkinto. Ministeriön tavoitteena on, että kaikkiaan korkeakoulututkinnon suorittaa 65 % suomalaisista. Toisen asteen osuudeksi jäisi siten vain 35 %. **Maakuntien ammattirakenne-ennusteiden (MARE) mukaan** taasen vain runsas 25 % työelämän koulutustarpeesta kohdistuu ammattikorkeakoulutukseen. Samojen ennusteiden mukaan runsas 50 % työelämän koulutustarpeesta kohdistuu ammatilliseen peruskoulutukseen ja runsas 20 % yliopistokoulutukseen.

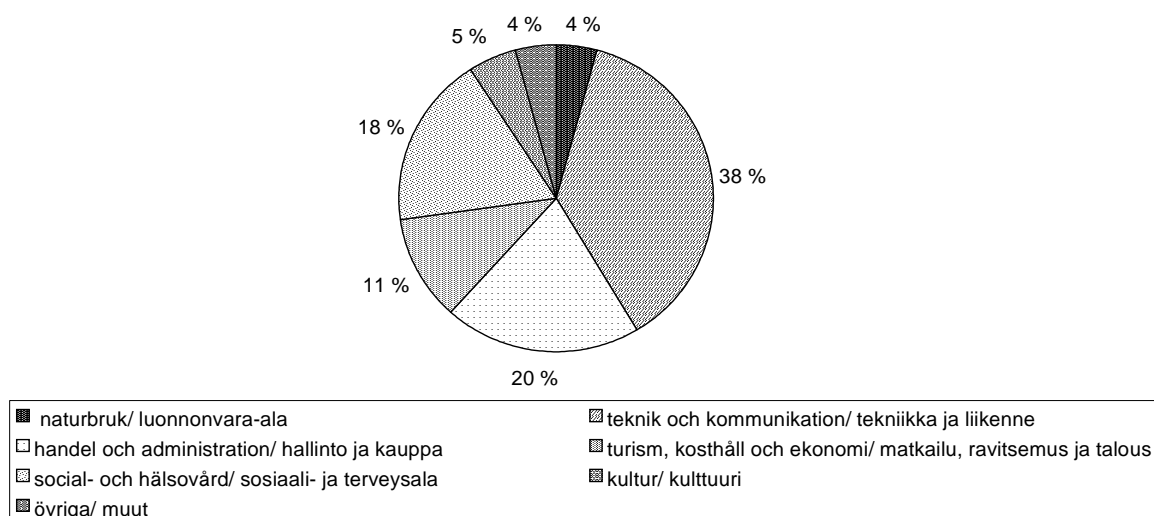
Määrällisesti **opetusministeriön** asettamat **koulutustavoitteet** edellyttäisivät koko entisen Vaasan läänin alueella lähes **21 000 opiskelijan suorittavan** tutkinnon alueen ammattikorkeakouluissa vuosina 2000 – 2010.

Arbetslivets rekryteringsbehov uträknat enligt MARE-prognoserna är under åren 2000 – 2010 ca **13 000 utexaminerade** från yrkeshögskolor. Skillnaden mellan undervisningsministeriets mål och arbetslivets rekryteringsbehov enligt MARE-prognosen är alltså ca 8 000 utbildade. Man bör ändå komma ihåg att en stor del av dem som utbildats vid yrkeshögskolorna sysselsätts på annat håll i Finland och utomlands.

Som avslutning på sammanfattningen granskas arbetslivets utbildningsbehov i f.d. Vasa län enligt utbildningsområde och detta jämförs återigen med utbildningsbehovet inom samma bransch i hela landet. Dessutom granskas det sammanlagda nybörjarbehovet inom varje utbildningsområde i de tre landskapen och detta jämförs med det sammanlagda nybörjarbehovet för alla utbildningsområden i dessa landskap. Från varje utbildningsområde ges något exempel på specifika utvecklingstrender som framkommit i olika undersökningar och utredningar.

MARE -ennusteiden laskemaksi alueen **työelämän rekryointitarpeeksi** ammattikorkeakoulutuksesta vuosina 2000 – 2010 arvioidaan noin **13 000 tutkinnon suorittanutta**. Ero OPM:n tavoitteiden ja MARE -ennusteen laskeman työelämän rekryointitarpeen välillä on siis noin 8000 tutkinnon suorittanutta. Pitää kuitenkin muistaa, että suuri osa alueen ammattikorkeakouluista valmistuneista työllistyy muualle Suomeen ja ulkomaille.

Yhteenvetoluvun lopuksi tarkastellaan työelämän koulutustarvetta entisessä Vaasan läänissä koulutusaloittain ja verrataan sitä jälleen koko maan saman alan koulutustarpeeseen. Lisäksi tarkastellaan erikseen jokaisen koulutusalan kolmen maakunnan yhteenlaskettua aloittajatarvetta ja verrataan sitä näiden maakuntien kaikkien koulutusalojen yhteenlaskettuun aloittajatarpeeseen. Jokaisesta koulutusalasta nostetaan myös esiin esimerkkejä eri tutkimuksissa ja selvityksissä havaituista, kullekin alalle ominaisista kehitystrendeistä.

Figur/ Kuvio 11.

Fördelningen av nybörjarbehovet vid yrkeshögskolorna enligt utbildningsområde i f.d. Vasa län./ Ammattikorkeakoulutuksen aloittajatarpeen jakautuminen koulutusaloittain entisessä Vaasan läänissä.

De 54 nybörjare vid yrkeshögskolorna som arbetslivet i de österbottniska landskapen skulle behöva inom **naturbruksbranschen** utgör knappt 6 % av hela landets nybörjarbehov inom naturbruk. Av arbetslivets totala utbildningsbehov i de österbottniska landskapen utgör nybörjarbehovet inom naturbruk ca 5 %.

Luonnonvara-ala ammattikorkeakoulutukseen Pohjanmaan maakuntien työelämän uuden työvoiman tarpeen edellyttämät 54 ammattikorkeakouluopinnot aloittavaa tekee vajaat 6 % koko maan luonnonvara-ala aloittajatarpeesta. Pohjanmaan maakuntien työelämän kokonaiskoulutustarpeesta luonnonvara-ala aloittajatarve edustaa noin 5 %.

Lantbruksproduktionen koncentreras allt mer till västra och södra Finland. Små gårdar lägger ned sin verksamhet och slås ihop med större. På stora lantgårdar måste man utöver eget folk också avlöna utomstående arbetskraft. Av flertalet arbetstagare krävs en grundläggande yrkesutbildning, men för arbetsledning på stora lantgårdar krävs ofta högskolekompetens, t.ex. avlagd naturbruksexamen vid yrkeshögskola.

Inom **teknik och kommunikation** skulle arbetslivet i de tre österbottniska landskapen behöva ny arbetskraft i den mån att det förutsätter 800 nybörjare i yrkeshögskoleutbildningen. Detta antal nybörjare utgör ca 10 % av hela landets nybörjarbehov inom teknik och kommunikation. Av arbetslivets totala utbildningsbehov i de österbottniska landskapen utgör nybörjarbehovet inom teknik och kommunikation ca 37 %.

I de stora industriföretagen kommer före år 2010 cirka en tredjedel av arbetskraften att gå i pension (i kommunerna nästan 40 %). Enligt Industrins och arbetsgivarernas, TT:s prognos över kompetensbehovet (Osaamistarve-luotain) kommer 70 % av efterfrågan på ny kompetens inom TT:s medlemsföretag att gälla tekniskt kunnande. Den totala mängden arbetskraft inom TT:s medlemsföretag representerar en knapp fjärdedel av den sysselsatta arbetskraften i hela landet.

Eftersom genomsnittsåldern för företagsledare är högre än personalens i genomsnitt, kommer en ännu större del av direktörerna att gå i pension under detta årtionde. (tidningen Ekonomi 5/2003). De behöver efterträdare, vilket innebär utmaningar – och samtidigt möjligheter – för såväl yrkeshögskoleutbildningen som universitetsutbildningen.

De närmare 700 nybörjare som yrkeshögskolorna i de österbottniska landskapen borde ha inom **handel och administration** representerar ca 9 % av hela landets nybörjarbehov i branschen. Av arbetslivets utbildningsbehov i landskapen utgör handel och administration 20 %.

Enligt en utredning över utbildningsbehov som servicearbetsgivarna gjort kommer det för arbetsuppgifterna inom handel att behövas, inte bara de traditionella kunskaperna om försäljning och kundbetjäning, utan även kunskaper i varulära. Varulärans betydelse ökar i och med att affärernas varusortiment har

Maataloustuotanto keskittyy yhä enemmän Länsi- ja Etelä-Suomeen. Pieniä tiloja kuolee ja niitä yhdistetään suurempiin. Suurtiloille täytyy tietenkin palkata oman väen lisäksi myös vierasta työvoimaa. Valtaosalta työntekijöitä edellytetään ammatillista peruskoulutusta, mutta suurten tilojen johtotehtäviin vaaditaan usein korkeakouluosaamista, esimerkiksi ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan tutkinnon suorittamista.

Tekniikan ja liikenteen alan ammattikorkeakoulutukseen Pohjanmaan kolmen maakunnan työelämän uuden työvoiman tarpeen edellyttämät noin 800 opinnot aloittavaa tekee noin 10 % koko maan tekniikan ja liikenteen alan aloittajatarpeesta. Pohjanmaan maakuntien työelämän kokonaiskoulutustarpeesta tekniikan ja liikenteen alan koulutustarve edustaa noin 37 %.

Suurissa teollisuusyrityksissä väestä lähtee eläkkeelle vuoteen 2010 mennessä noin kolmannes (kunnissa lähes 40 %). TT:n osaamistarveluotaimen mukaan 70 prosenttia uuden osaamisen kysynnästä TT:n jäsenyrityksissä kohdistuu tekniikan taitajiin. TT:n jäsenyrityksien yhteinen työvoiman määrä edustaa vajaata neljänneistä koko maan työllisestä työvoimasta.

Koska yritysjohtajien keski-ikä on korkeampi kuin henkilöstön keskimäärin, lähtee johtajista tällä vuosikymmenellä eläkkeelle vielä suurempi osa. (Ekonomi 5/2003). Heille tarvitaan seuraajia, mikä asettaa haasteita - ja samalla mahdollisuuksia - yhtä hyvin ammattikorkeakoulutukselle kuin yliopistokoulutuksellekin.

Hallinnon ja kaupan alalle tarvittavat lähes 700 ammattikorkeakouluopinnot aloittavaa Pohjanmaan maakunnissa edustaa koko maan aloittajatarpeesta hallinnon ja kaupan alalla noin 9 %:a. Maakuntien työelämän koulutustarpeesta hallinnon ja kaupan alan osuus on 20 %.

Palvelutyönantajien tekemän koulutustarveselvityksen mukaan kaupan alan työtehtävissä korostuu perinteisten myyntitaitojen ja asiakaspalvelun lisäksi tuotetietous. Sen merkityksen lisääntyminen johtuu etenkin kauppojen tuotevalikoiman huimasta lisääntymisestä sekä erityistavarakauppojen määrän kasvusta. Myös kielitaidon ja kansainvälistymisen merkitys korostuu entisestäänkin.

utökats enormt och att vi får allt fler specialaffärer. Även språkkunskaper och internationalisering får en allt större betydelse.

Vissa traditionella yrken inom handeln håller på att försvinna. Datorer sköter numera allt oftare varubeställningarna automatiskt då kassaapparaterna direkt rapporterar åtgången. Man köper också allt oftare tjänster av utomstående.

De 190 nybörjare vid yrkeshögskolorna som arbetslivet i de österbottniska landskapen behöver inom **turism-, kosthålls- och ekonomibranschen** utgör 14 % av hela landets nybörjarbehov i branschen. Av arbetslivets totala utbildningsbehov i landskapen är andelen för turism, kosthåll och ekonomi 11 %.

Enligt servicearbetsgivarnas utredning om utbildningsbehov kommer man av blivande förmän inom hotell- och restaurangbranschen att kräva att de behärskar större helheter, vilket närmast beror på att organisationen i företagen blir mer horisontal. När EU:s inre marknad utvidgas kommer restaurangernas produkturval att utökas, vilket åter framhäver vikten av varukunskap.

Inom turistbranschen kommer kunderna i framtiden att ställa allt större krav och konkurrensen blir hårdare, vilket leder till att betydelsen av kompetensområden som ledarskap och företagsledning framstår som allt viktigare. Andra viktiga kompetensområden är varulära, användningen av datasystem och ny teknik samt naturligtvis kundbetjäning.

De 325 nybörjare som behövs inom **hälsovård och det sociala området** vid yrkeshögskolorna i de österbottniska landskapen utgör 6 % av hela landets nybörjarbehov inom social- och hälsovård. Av arbetslivets utbildningsbehov i de tre österbottniska landskapen utgör hälsovård och det sociala området ca 18 %.

Prognostiseringskommittén för behovet av arbetskraft inom social- och hälsovården bedömer branschens utvecklingstrender i sitt betänkande: På grund av det ökade antalet åldringar kommer åldringsvården att behöva mer resurser. Även behovet av mentalvårdstjänster förväntas öka, vilket orsakar behov av mer arbetskraft inom den psykiatriska vården. I och med att antalet åldringar ökar kommer också antalet demenspatienter att öka.

Jotkin kaupan perinteiset ammatit ovat häviämässä. Esimerkiksi tietokoneet hoitavat tavarantilaukset yhä enenevässä määrin automaattisesti kassapäätteiden raportoidessa tuotteiden menekistä. Myös palveluiden ostaminen ulkopuolisilta lisääntyy koko ajan.

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle tarvittavat 190 Pohjanmaan maakuntien ammattikorkeakouluissa opinnot aloittavaa on 14 % koko maan tämän koulutusalan aloittajatarpeesta. Maakuntien yhteisestä työelämän kokonaiskoulutustarpeesta matkailu-, ravitsemis- ja talousalan osuus on 11 %.

Palvelutyönantajien koulutustarveselvityksen mukaan hotelli- ja ravintola-alan esimiehiltä vaaditaan entistä suurempien kokonaisuuksien hallintaa, mikä johtuu lähinnä yritysten organisaatioiden madaltumisesta. EU:n sisämarkkinoiden laajeneminen lisää ravintoloiden tuotevalikoimaa, mikä entisestäänkin korostaa tuotetietouden tärkeyttä.

Matkailualalla korostuu tulevaisuudessa asiakkaiden kasvavista vaatimuksista ja kilpailun kiristymisestä aiheutuva johtamisen ja liikkeenjohdon merkityksen kasvu. Tärkeitä osaamisalueita ovat tuotetietous, tietojärjestelmien käyttö ja uuden tekniikan käyttöönotto sekä luonnollisesti asiakaspalvelu.

Sosiaali- ja terveystalalle tarvittavat 325 ammattikorkeakouluopinnot aloittavaa Pohjanmaan maakuntiin on 6 % koko maan sosiaali- ja terveystalalan aloittajatarpeesta. Pohjanmaan maakuntien työelämän koulutustarpeesta sosiaali- ja terveystalala edustaa noin 18 prosenttia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon työvoimatarpeen ennakointitoimikunta arvioi mietinnössään alan tulevia kehityssuuntia: Vanhusten lisääntyvän määrän vuoksi vanhustenhuoltoon tarvitaan lisää resursseja. Myös mielenterveyspalvelujen tarpeen odotetaan lisääntyvän, mikä aiheuttaa lisätyövoiman tarvetta mielenterveyshuoltoon. Vanhusten määrän kasvaessa myös dementoituneiden potilaiden määrä kasvaa.

Behovet av arbetskraft inom socialvården påverkas av den lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som trädde i kraft år 2001. Lagen kan medföra en betydande ökning av klienter inom socialvården och därmed också ett behov av att öka yrkesutbildningen inom det sociala området.

De cirka 100 nybörjare vid yrkeshögskolorna i f.d. Vasa län som arbetslivet skulle behöva inom **kulturbranschen** är ca 7 % av nybörjarbehovet inom kulturbranschen i hela landet. Av arbetslivets utbildningsbehov i de österbottniska landskapen utgör kulturbranschen ca 5 %.

En undersökning som gjorts vid Åbo universitets utbildningssociala forskningscentrum visar att de som har utbildats inom kulturens område har svårt att få arbete inom sin egen bransch. Av dem som avlagt examen hade 10 % inte fått arbete överhuvudtaget efter 1-2 år efter utbildningen. Bara två femtedelar av dem som hade fått arbete var sysselsatta inom kulturbranschen. Speciellt svårt har det varit att få arbete för dem som fått utbildning inom bildkonst, kulturproduktion och formgivning. Ofta har den enda möjligheten till sysselsättning varit att bli företagare. (Vasa-bladet 2.7.2003).

7. Slutsatser

Inom **naturbruksbranschen** ser de 90 nybörjarplatserna vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu ut att räcka till för arbetslivets behov i hela f.d. Vasa län. Om man dessutom beaktar att den svenskspråkiga yrkeshögskoleutbildningen i naturbruk ges vid yrkeshögskolan Sydväst i Ekenäs, som också förser den svenskspråkiga kustregionen med den nya arbetskraft som behövs, förstärks uppfattningen om att utbildningen i naturbruk vid Seinäjoen ammattikorkeakoulu räcker för att täcka behovet av arbetskraft såväl i Södra Österbotten som i både Mellersta Österbotten och landskapet Österbotten.

Typiskt för Österbotten är att lantbruket har många binärningar, t.ex. pälsdjursuppfödning. I Suomenselkä finns skogrika områden som skall skötas av yrkesfolk i skogsbranschen. I det sydösterbottniska kustområdet bedrivs mycket växthusodling – en betydande del av de gurkor och tomater som produceras i landet kommer därifrån. För största delen av ovan nämnda arbeten

Sosiaalihuollon työvoimatarpeeseen vaikuttaa kuntouttavaa työtoimintaa koskevan lain voimaantulo vuonna 2001, mikä saattaa merkitä huomattavaa asiakasmäärän kasvua sosiaalihuoltoon ja sitä kautta lisäystarpeita sosiaalialan ammatilliseen koulutukseen.

Kulttuurialalle entisen Vaasan läänin ammattikorkeakouluissa tarvittavat noin 100 opintojen aloittajaa on koko maan kulttuurialan aloittajatarpeesta noin 7 %. Pohjanmaan maakuntien työelämän koulutustarpeesta kulttuuriala edustaa noin 5 %.

Turun yliopiston koulutussosiaalisessa tutkimuskeskuksessa tehdyn tutkimuksen mukaan kulttuurialan koulutuksen saaneilla on vaikeuksia työllistyä omalle alalleen. 10 % tutkinnon suorittaneista ei ollut saanut lainkaan työtä 1-2 vuoden jälkeen valmistumisestaan. Vain kaksi viidesosaa työpaikan löytäneistä oli saanut työtä kulttuurialalta. Erityisen vaikeaa työn saanti on ollut kuvataiteen, kulttuurituotannon ja muotoilun koulutuksen saaneille. Usein ainoaksi työllistymismahdollisuudeksi on jäänyt yrittäjäksi ryhtyminen. (Vasa-bladet 2.7.2003).

7. Johtopäätöksiä

Luonnonvara-alalla näyttää Seinäjoen ammattikorkeakoulun 90 aloituspaikkaa olevan riittävä määrä koko entisen Vaasan läänin työelämän tarpeeseen. Kun vielä huomioidaan, että ruotsinkielinen luonnonvara-alan ammattikorkeakoulutus tapahtuu Tammisaarella yrkeshögskolan Sydvästissä ja ruotsinkielinen rannikkoseutu saa tarvitsemaansa uutta työvoimaa sieltä valmistuneista, vahvistuu käsitys Seinäjoen ammattikorkeakoulun luonnonvara-alan koulutuksen riittävydestä paitsi Etelä-Pohjanmaan myös sekä Keski-Pohjanmaan että Pohjanmaan maakunnan työelämän työvoimatarpeisiin.

Pohjanmaalle on tyypillistä maatilojen lukuisat liitännäiselinkeinot, kuten esimerkiksi turkiseläinten kasvatusta. Suomenselällä on metsävaltaisia alueita, joiden hoito on metsäammattilaisten tehtävä. Suupohjan rannikkoseudulla harjoitetaan runsaasti lasinalaisviljelyä – siellä kasvatetaan huomattava osa maassamme tuotetusta kurkusta ja tomaatista. Suurimpaan osaan em. töistä riittää ammatillinen peruskoulutus, mutta myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita tarvitaan.

räcker det med en grundläggande yrkesutbildning men också yrkeshögskoleutbildade behövs. Om kommissionen definierar Österbotten som ett EU-område med ren natur kommer utbildningen inom naturbruk att möta allt större utmaningar på alla nivåer.

Också inom **teknik och kommunikation** räcker de cirka tusen nybörjarplatserna i de tre österbottniska landskapen till för att förse arbetsmarknaden i f.d. Vasa län med det antal sakkunniga som arbetslivet prognostiserar behöva. Förutom österbottniska studerande kommer det också många studerande från annat håll i Finland och från utlandet för att studera teknik och kommunikation. En stor del av de utexaminerade återvänder till sina hemlandskap och hemländer (en del sysselsätts inom finländska företag med internationell verksamhet). Om man beaktar alla dessa faktorer kan man säga att antalet nybörjarplatser inom teknik och kommunikation är bra som det är.

Antalet nybörjarplatser inom **handel och administration**, ca 700, tycks också ganska bra motsvara behovet. Inte heller inom handel och administration är studerandena på något sätt bundna av landskapsgränser utan man flyttar från andra landskap och till andra landskap, liksom även till och från utlandet. Inom detta utbildningsområde krävs det i framtiden att läroanstalterna bildar nätverk sinsemellan.

Inom **turism-, kosthålls- och ekonomibranschen** är de 130 nybörjarplatserna däremot ordentligt i underkant enligt MARE-prognoserna. Det prognostiserade utbildningsbehov som arbetslivet har i de tre österbottniska landskapen är ungefär en tredjedel större än det sammanlagda antalet nybörjarplatser i yrkeshögskolorna i området.

Denna överraskande stora efterfrågan på utbildning förklaras enligt sakkunniga i branschen delvis av kravet på fullständiga kunskaper i svenska hos den som anställs; man skall i princip vara tvåspråkig. Tvåspråkiga personer finns i allmänhet i Österbotten. Bristfälliga kunskaper i svenska gallrar ofta bort en arbetsökande som kommer från andra delar av Finland. Det finns numera inte heller någon klar gräns mellan arbetsuppgifter för dem som har grundläggande yrkesutbildning och dem som har yrkeshögskoleutbildning, åtminstone inte i restaurangarbete, utan alla gör allt. Många av dem som utexamineras inom detta utbildningsområde sysselsätts på annat håll i Finland eller utomlands.

Jos kommissionen määrittelee Pohjanmaan alueen vielä EU:n puhtaana luonnon alueeksi, asetetaan luonnonvara-alan koulutukselle joka tasolla entistä kovempia haasteita.

Myös **tekniikan ja liikenteen alalla** Pohjalaismaakuntien noin tuhat aloituspaikkaa riittää tuottamaan ennakoitun työelämän tarpeen vaatiman määrän ammattilaisia entisen Vaasan läänin työmarkkinoille. Pohjalaisopiskelijoiden lisäksi tekniikan ja liikenteen yksikköön tulee runsaasti opiskelijoita muualta Suomesta ja myös ulkomailta. Suuri osa palaa valmistuttuaan kotimaakuntaansa ja kotimaihinsa (osa sijoittuu kansainvälistyneiden suomalaisyritysten palvelukseen). Kaikki nämä seikat huomioon ottaen tekniikan ja liikenteen aloituspaikkamäärä vaikuttaa olevan kohdallaan.

Hallinnon ja kaupan alan aloituspaikkojen määrä, noin 700 kpl, vaikuttaa myös olevan koko lailla kohdallaan. Myöskään hallinnon ja kaupan alalla maakuntien rajat eivät sido opiskelijoita millään tavalla, vaan liikettä tapahtuu muista maakunnista ja muihin maakuntiin, kuten myös ulkomaille. Koulutusosalalla vaaditaan tulevaisuudessa verkostoitumista oppilaitosten kesken.

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan aloituspaikkamäärä, 130 kpl, on puolestaan MARE -ennusteiden valossa selvästi alimitoitettu. Mallin avulla ennakoitu Pohjanmaan kolmen maakunnan työelämän koulutus-tarve on noin kolmanneksen suurempi kuin alueen ammattikorkeakoulujen yhteinen aloituspaikkamäärä.

Osan tästä yllättävän suuresta koulutuskysynnästä selittää alan asiantuntijoiden mukaan työhön otettaville asetettava täydellisen ruotsinkielen hallinnan vaatimus, mikä edellyttää yleensä kaksikielisyyttä. Kaksikielisiä henkilöitä on pääasiassa Pohjanmaalla. Ruotsin kielin puutteellinen taito karsii usein muualta Suomesta tulevan työnhakijan. Myöskään rajaa ammatillisen perustutkinnon ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen työtehtävien välillä ei enää voida selkeästi vetää varsinkaan ravintolatyössä, vaan kaikki tekevät kaikkea. Koulutusosalalta valmistuneista moni myös sijoittuu työhön muualle Suomeen tai ulkomaille.

En faktor som anses ha minskat på utbildnings- och rekryteringsbehovet är att turistströmmen i de österbottniska landskapen har blivit mindre i och med att färjetrafiken över Kvarken hämmades av att den skattefria försäljningen av alkohol upphörde. Denna inverkan på turismen och dess kringtjänster har man kanske inte beaktat tillräckligt i prognoserna.

De 440 nybörjarplatserna inom **hälsovård och det sociala området** är i ljuset av yrkesstrukturprognoserna tillräckligt många för att arbetsmarknaden i de österbottniska landskapen skall få den arbetskraft som behövs. Med beaktande av detta kan antalet nybörjarplatser anses vara bra som det är.

Framtiden inom social- och hälsovården kommer att påverkas av att befolkningen blir allt äldre. Det ökade behovet av service förutses oundvikligen leda till att vi får fler privatföretag inom omsorgsbranschen. Den ökade efterfrågan kan inte längre tillfredsställas som myndighetsverksamhet, utan vid sidan av den offentliga sektorn uppstår en mångfald av privata omsorgstjänster.

Inom **kulturbranschen** har man vid yrkeshögskolorna i våra landskap närmare 200 nybörjarplatser, vilket är dubbelt mer än rekryteringsbehovet i landskapen. Utbildningen inom kulturbranschen är ändå, som det tidigare har konstaterats, i allra högsta grad nationell – antalet nybörjarplatser i hela landets yrkeshögskolor är totalt bara ca 1 500 – vilket betyder att det är svårt att i detta sammanhang kommentera antalet desto mer. Bevarandet av utbildning inom kulturens område är för landskapet ofta en viktig imagefråga ur regionutvecklingssynpunkt.

Toisaalta koulutus- ja rekrytointitarvetta vähentävänä seikkana on tuotu esiin turistivirtojen väheneminen Pohjalaismaakunnista, kun Merenkurkun laivaliikenne tyrehtyi verottoman alkoholin myynnin loppumisen seurauksena. Sen vaikutuksia matkailuun ja sen oheispalveluihin ei ennusteissa ole ehkä osattu täysin huomioida.

Sosiaali- ja terveystien 440 aloituspaikkaa on ammattirakenne-ennusteiden valossa riittävä määrä tuottamaan kolmen Pohjalaismaakunnan tarvitseman määrän alan työvoimaa työmarkkinoille. Maakuntien ammattikorkeakouluista valmistuneet sijoittuvat usein perinteisesti myös muualle Suomeen ja ulkomaille, etenkin muihin Pohjoismaihin. Tämän huomioon ottaen aloituspaikkamäärän voidaan katsoa olevan kohdallaan.

Sosiaali- ja terveystien tulevaisuuteen vaikuttaa ennen kaikkea väestön vanheneminen. Palvelutarpeen lisääntyminen ennustetaan väistämättä johtavan yksityisten hoiva-alan yritysten määrän kasvuun. Lisääntyvää kysyntää ei pystytä enää hoitamaan viranomaistoimintana, vaan julkisen sektorin rinnalle on syntymässä runsaasti yksityisiä hoivapalveluja.

Kulttuurialan maakuntiemme ammattikorkeakoulujen lähes 200 aloituspaikkaa on kaksinkertainen maakuntien työelämän rekrytointitarpeeseen nähden. Kulttuurialan koulutus on kuitenkin, kuten jo aikaisemmin on todettu, mitä suurimmassa määrin valtakunnallista – ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja on yhteensäkin koko valtakunnassa vain noin puolitoistatuhatta – minkä vuoksi määrää on tässä yhteydessä vaikea lähteä kommentoimaan tuota enempää. Kulttuurialan koulutuksen säilyttäminen on usein maakunnille aluekehityksen kannalta tärkeä imagokysymys.

Källförteckning / Lähdeluettelo:

Alanen Raili (2002). Sähköjaketun osaamisen turvaaminen. Tutkimuslöstus PRO/T7506/02. VTT Energia, Espoo.

Backman Heidi (2003). YRKE 2015, en prognos över behovet av svenskspråkig arbetskraft och yrkesutbildning. ESR-hanke. Loppuraportti. Nordprint. Helsinki.

Hallituksen esitys eduskunnalle ammattikorkeakoululaiksi ja laiksi ammatillisesta opettajankoulutuksesta (2002). Hallituksen esitykset HE 206/2002.

Hanna Jämsä: Mistä johtajat vuonna 2010? Artikkelii Ekonomi-lehdessä 5/2003. Ekonomien ammatti-, koulutus- ja jäsenlehti.

Kauppinen Pekka (2002). Ammatillisen peruskoulutuksen ennakointia /Prognostisering av grundläggande yrkesutbildning. Loppuraportti. Oy Keab-paper Ab. Vaasa.

Kauppinen Pekka (2003). Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarpeiden ennakointia. Loppuraportti.

Känsälä Risto (2000). Koulutustarpeiden ennakointijärjestelmä Vaasan kaupungin toisen asteen ammatillisille koulutukselle. Moniste 12.5.2000.

Lindström Ritva (2003). Oikeustieteellisen koulutusalan koulutustarpeet. Määrällinen ja laadullinen ennakointi vuoteen 2015. ESR-hanke. Turun yliopisto.

Lundell Harri, Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä (1999). Ammatillisen koulutuksen tarpeen ennakointi Keski-Pohjanmaalla. Loppuraportti. Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymän julkaisusarja 1/1999.

Mäkelä Keijo, Viestinhallinta Oy (2001). Maakuntien koulutustarve-ennusteet (MAKE), sovellusohjeet 12.6.2001. keijo.makela@viestinhallinta.fi

Opetushallitus (2003). Ammattikorkeakoulujen valintaopas. Kirjapaino Oy West Point. Rauma.

Opetushallitus (1999). Ammatillinen koulutus 2010. ESR-hanke. Loppuraportti. (Mitenna-malli). Hakapaino Oy. Helsinki.

Palvelutyönantajat (1999). Monipuoliset osaajat palvelualojen voima. Yksityisten palvelualojen koulutustarveselvitys. Moniste.

Pohjanmaan liitto (2002). ”Kaksi kieltä, yhtä mieltä” – Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2020.

Pohjanmaan TE-keskus. Toimialoittaista vertailua koko maan ja Pohjanmaan työllisyyden rakenteen kesken. www2.te-keskus.fi/new/poh/aluetalous/kuvasarja.html

Svenska yrkeshögskolan (2002). Studiehandbok 2002-2003. Oy Fram Ab. Vasa.

Teollisuuden ja työnantajain keskusliitto (2003). TT:n osaamistarveluotain – kesäkuu 2003.

Tilastokeskus (2001). Oppilaitostilastot 2001. Hakapaino Oy. Helsinki.

Tilastokeskus (2003) KJT (= koulutuksen järjestäjän tilastopalvelu) -sijoittumistilastot. www.tilastokeskus.fi

Tilastokeskuksen tilasto-opas. <http://tilastokeskus.fi/tk/tp/tilastoopas/index.html>

Työministeriö (2003). Työvoima 2020, Osaamisen ja täystyöllisyyden Suomi. ESR-hanke. Loppuraportti. Hakapaino Oy. Helsinki.

Työministeriö (1999). Työvoima 2017, Työllisyys ja hyvinvointi uuden vuosituhannen alkaessa. ESR-hanke, loppuraportti. Hakapaino Oy. Helsinki.

Vaasan ammattikorkeakoulu (2002). Opinto-opas 2002-2003. Kirjapaino Stencca. Vaasa.

Vasabladet 2.7.2003. Lehtiartikkeli.

Viestinhallinta Oy (2003). Maakuntien ammattirakenne-ennusteet. (MARE-malli). www.viestinhallinta.fi

Viestinhallinta Oy (2003). Maakuntien koulutustarve-ennusteet. (MAKE-malli). www.viestinhallinta.fi

Viestinhallinta Oy (2001) Uuden työvoiman tarve ammattiryhmittäin, Pohjanmaa. Excel-taulukko. www.viestinhallinta.fi

Tilastokeskus. Altika-tilastot. Väkiluku 31.12.1975-2001

<http://www.oph.fi/koulutusoppaat/amkopas/index.html>

http://www.minedu.fi/opm/koulutus/koulutuksen_ennakointi.html

http://www.minedu.fi/opm/koulutustilastoja_ja_html

<http://www.csc.fi/amkota>

Bilaga / Liite 1

Antal födda i de österbottniska landskapen 1982-1996, d.v.s. antal personer som fyller 19-21 år under åren 2003-2017. Källa: Statistikcentralen/

Pohjanmaan maakuntien 1982 – 1996 syntyneiden, toisin sanoen vuosina 2003 – 2017 19-21 vuotta täyttävien lukumäärät. Lähde: Tilastokeskus

Landskapet Österbotten / Pohjanmaan maakunta

Födelseår/ Syntymävuosi	Ålder/lkä 19	Ålder/lkä 20	Ålder/lkä 21	Sammanlagt Yhteensä
1982	2562	2545	2420	7527
1983	2609	2570	2539	7718
1984	2520	2596	2546	7662
1985	2613	2506	2578	7697
1986	2582	2574	2486	7642
1987	2450	2529	2531	7510
1988	2408	2427	2478	7313
1989	2359	2397	2382	7138
1990	2325	2325	2380	7030
1991	2198	2310	2315	6823
1992	2123	2226	2324	6673
1993	2255	2138	2249	6642
1994	2323	2202	2087	6612
1995	2318	2285	2197	6800
1996	2300	2307	2292	6899

Mellersta Österbotten / Keski-Pohjanmaa

Födelseår/ Syntymävuosi	Ålder/lkä 19	Ålder/lkä 20	Ålder/lkä 21	Sammanlagt Yhteensä
1982	1198	1156	1130	3484
1983	1089	1181	1155	3425
1984	1194	1075	1158	3427
1985	1118	1166	1043	3327
1986	1211	1105	1139	3455
1987	1106	1181	1076	3363
1988	1076	1068	1137	3281
1989	1026	1056	1026	3108
1990	984	1001	1006	2991
1991	976	975	975	2926
1992	959	973	941	2873
1993	1023	937	957	2917
1994	1161	988	920	3069
1995	1143	1114	942	3199
1996	1193	1076	1045	3314

Sydösterbotten / Etelä- Pohjanmaa

Födelseår/ Syntymävuosi	Ålder/ Ikä 19	Ålder/ Ikä 20	Ålder/ Ikä 21	Sammanlagt Yhteensä
1982	3338	3293	3260	9891
1983	3318	3299	3226	9843
1984	3233	3271	3195	9699
1985	3034	3187	3180	9401
1986	3162	2978	3088	9228
1987	2924	3104	2891	8919
1988	2804	2882	3011	8697
1989	2690	2772	2808	8270
1990	2648	2624	2692	7964
1991	2477	2600	2561	7638
1992	2483	2433	2556	7472
1993	2730	2403	2347	7480
1994	2783	2632	2283	7698
1995	2832	2603	2460	7895
1996	2790	2677	2462	7929

Bilaga 2

Förkortad version av sammandraget i Heidi Backmans slutrapport: *YRKE 2015 en prognos över behovet av svenskspråkig arbetskraft och yrkesutbildning*

Prognosprojektet Yrke 2015 startade i mitten av år 2000 och avslutades i mars 2003. Den slutliga prognosen diskuterades av ett hundratal finlandssvenska aktörer inom yrkesutbildningen vid en konferens för yrkesutbildningen den 12–13 november 2002. Därefter utarbetades slutrapporten för projektet. Samarbetsparter i Yrke 2015 är Sydkustens landskapsförbund, Finlands Kommunförbund, Utbildningsstyrelsen, länsstyrelsen i Södra respektive Västra Finlands län, Nylands förbund, Östra Nylands förbund, Egentliga Finlands förbund, Österbottens förbund och Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur. I ledningsgruppen deltog dessutom en representant för undervisningsministeriet och en för Ålands landskapsstyrelse. Projektet finansierades av Europeiska socialfonden, Svenska kulturfonden och av samarbetsparterna.

Yrke 2015-prognosen har ställts med den vid Utbildningsstyrelsen utarbetade så kallade Mitenna-modellen, en datorbaserad kalkylmodell för både nationell och regional prognostisering. De trender som väntas i landet som helhet har med hjälp av datormodellen anpassats enligt finlandssvenska förhållanden. Den svenskspråkiga yrkesstrukturen ser annorlunda ut än den finska, svenskspråkiga är i lägre grad arbetslösa än finskspråkiga och pensionsåldern är högre bland svenskspråkiga. Bland annat detta inverkar på utbildningsbehovet. Fem regionala arbetsgrupper har självständigt arbetat inom ramen för Yrke 2015. Deras rapporter ingår som bilagor i denna rapport. Prognosen utgår från hur många sysselsatta som behövs inom olika yrken på arbetsmarknaden år 2015, men för att den prognosen ska kunna verkställas bör utbildningsutbudet inom de flesta studieområden ändras redan nu.

Prognosen visar att sysselsättningen ökar mest inom yrkesgrupperna undervisning och fostran, social- och fritidsarbete och inom yrkesgrupperna sjukskötare, finansieringsexperter och ingenjörer åren 1995–2015. De yrkesgrupper vars sysselsättning minskar mest är jordbruk och boskapsskötsel, kontorsarbete samt bokföring och kassaförvaltning. Den mest avgörande faktorn för utbildningsbehovet är emellertid inte om

Liite 2

Lyhennelmä suomenkielisestä tiivistelmästä Heidi Backmanin *maamme ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen ennakointihankkeen (YRKE 2015) loppuraporttiin*

Ennakointihanke Yrke 2015 alkoi vuoden 2000 puolivälissä ja päättyi maaliskuussa 2003. Yli sata suomenruotsalaista ammattikoulutuksen toimijaa keskusteli ammattikoulutuskonferenssissa 12.–13. marraskuuta 2002 hankkeen tilastollisten tulosten pohjalta, jonka jälkeen laadittiin projektin loppuraportti. Osapuolina Yrke 2015:ssä ovat Sydkustens landskapsförbund, Suomen Kuntaliitto, Opetushallitus, Etelä- ja Länsi-Suomen lääninhallitukset, Uudenmaan liitto, Itä-Uudenmaan liitto, Varsinais-Suomen liitto, Pohjanmaan liitto ja Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur. Johtoryhmään osallistuivat myös opetusministeriön ja Ahvenanmaan maakuntahallinnon edustajat. Hankkeen rahoittivat Euroopan sosiaalirahasto, Svenska kulturfonden sekä yhteistyökumppanit.

Yrke 2015 -hanke perustuu Opetushallituksen laatimaan niin sanottuun Mitenna-malliin, joka on tietokoneperustainen laskentamalli sekä kansalliseen että paikalliseen ennakoimiseen. Koko maassa odotettavissa olevat kehityssuunnat on tietokonemallinnuksen avulla sovitettu vastaamaan suomenruotsalaisia olosuhteita. Ruotsinkielisten ammattirakenne on erilainen kuin suomalaisten. Ruotsinkielisten työttömyysaste on alhaisempi kuin suomenkielisten ja he siirtyvät eläkkeelle iäkkäämpinä. Tämä vaikuttaa mm. koulutustarpeeseen. Viisi alueellista työryhmää on työskennellyt itsenäisesti Yrke 2015 -hankkeen puitteissa. Hankkeen lähtökohtana on työvoiman tarve eri aloilla vuonna 2015 mutta useimpien alojen koulutustarjontaa on muutettava jo nyt, jotta hanke voisi toteutua.

Ennusteen mukaan työvoiman tarve nousee eniten opetus-, kasvatusta-, sosiaali- ja vapaa-aika -aloilla sekä sairaanhoito, sijoitusasiantuntija- ja insinöörialoilla vuosina 1995–2015. Työllisyys vähenee eniten maanviljelyksessä ja karjankasvatuksessa sekä konttori-, kirjanpito- ja kassanhoitoaloilla. Yhden ammattiryhmän työllistymisen paraneminen tai huononeminen ei kuitenkaan ole kaikkein tärkein tekijä koulutustarpeen kannalta. Hankemallin mukaan työvoimantarpeeseen vuosina 1995–2015 vaikuttaa työvoiman eläkkeelle

sysselsättningen ökar eller minskar inom en yrkesgrupp. Prognosmodellen visar att 83 procent av arbetskraftsbehovet under perioden 1995–2015 avgörs av pensionsavgången, vilket ger stora och delvis oväntade konsekvenser för det kommande utbildningsbehovet.

Under perioden 1995–2015 bör yrkesutbildningen på andra stadiet öka med 29 procent, medan yrkeshögskoleutbildningen bör minska med 9 procent och universitetsutbildningen med 6 procent. Medelåldern bland de praktiska yrkesgrupperna är hög och därför bör fler studerande än i dag påbörja studier inom speciellt maskin- och metallbranschen, VVS-branschen, bil- och transportbranschen, textil- och beklädnadsbranschen, pappersindustri och kemisk industri, lantmäteri-branschen, byggnadsbranschen, handel och administration, social- och hälsovårdsbranschen och t.o.m. inom lantbruk och fiskeri. Den finlandssvenska årsklassen ökar under perioden och bidrar till det ökande utbildningsbehovet.

I Österbotten rekommenderas att man eftersträvar att 64 procent av dem som påbörjar studier på andra stadiet i regionen börjar inom yrkesutbildningen. Nu är andelen 53 procent. Gruppen nämner att utbildningen inom naturbruk, teknik och kommunikation samt inom social- och hälsovård bör öka elevintagningen – detta är utbildningar med stark förankring i regionen och branscher med stor pensionsavgång fram till år 2015.

Inom VVS- och lantmäteri-branschen förutsätts en satsning på rekryteringen och ett samarbete med övriga regioner där behovet är stort. Man bedömer även att byggnadsbranschen behöver mer arbetskraft i norra svenska Österbotten, medan överutbud råder i Syd-österbotten.

Den allfinlandssvenska prognosen kommer att utnyttjas då utvecklingsplanen för utbildningen för åren 2003–2008 fastslås av statsrådet.

Om prognosen ska verkställas krävs en hel del åtgärder. Rekryteringen av studerande till yrkesutbildningen måste förbättras och olika kombinationer av studieområden behövs. Samarbetsmodeller mellan olika yrkesläroanstalter, men också mellan yrkesläroanstalter och arbetsgivare och yrkeshögskolor, behövs. Alldeles särskilt krävs nya samarbetsmodeller mellan yrkesläroanstalter och gymnasier. Några utbildningar behöver nya lösningar, t.ex. utlokalisering, distansstudier eller

siirtyminen 83 prosenttia, millä on huomattava ja osittain odottamaton vaikutus tulevaan koulutustarpeeseen.

Vuosina 1995 –2015 toisen asteen ammattikoulutuksen lisätarve on 29 %, kun taas ammattikorkeakoulutuksen on vähennyttävä 9 prosentilla ja korkeakoulutuksen kuudella prosentilla. Käytännön töitä tekevien keski-ikä on korkea, minkä vuoksi nykyistä useamman opiskelijan pitäisi aloittaa opinnot erityisesti kone- ja metallialalla, LVI –alalla, auto- ja kuljetusalalla, tekstiili- ja vaatetus-alalla, paperiteollisuudessa ja kemian- teollisuudessa, maanmittaus- ja rakennus-alalla, kaupan ja hallinnon alalla, sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla ja jopa maataloudessa ja kalastusalalla. Suomenruotsalainen ikäluokka kasvaa kyseisenä aikana ja vaikuttaa kasvavaan koulutustarpeeseen.

Pohjanmaalla suositellaan, että 64 prosenttia toisen asteen aloittavista opiskelijoista aloittaisi ammattikoulussa. Tällä hetkellä ammattikoulutuksen aloittaa 53 %. Ryhmän mielestä luontoalan, teknisen ja viestintäalan sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan opiskelupaikkoja pitää lisätä. Nämä koulutusalat ovat jo juurtuneet seudulle ja niillä tulee olemaan suuri eläkepoistuma vuoteen 2015 saakka.

LVI- ja maanmittausaloilla edellytetään rekrytointipainotusta ja yhteistyötä muiden suuresta työvoimapolusta kärsivien alueiden kanssa. Lisäksi rakennusalan arvellaan tarvitsevan lisätyövoimaa Pietarsaaren seudulla kun taas Suupohjan rannikkoseudulla on alalla ylitarjontaa.

Suomenruotsalaista hanketta tullaan käyttämään kokonaisuudessaan perustana, kun valtioneuvosto päättää koulutuksen kehityssuunnitelmasta vuosille 2003 – 2008.

Ennakointihankkeen toteuttaminen vaatii useita eri toimenpiteitä. Ammattikoulutuksen oppilasrekrytointia on parannettava ja opintoaloja on yhdisteltävä. Tarvitaan sekä ammattioppilaitosten keskinäisiä että oppilaitosten ja työnantajien ja ammattikorkeakoulujen välisiä yhteistoimintamalleja. Erityisesti tarvitaan ammattioppilaitosten ja lukioiden välisiä yhteistoimintamalleja. Joissakin koulutuksissa tarvitaan uusia ratkaisuja, kuten hajautusta, etäopetusta tai oppisopimuskoulutusta. Peruskoulujen opinto-ohjaajat ovat tärkeä kohderyhmä. Kasvava ammattikouluopettajien tarve on haaste. Joillakin koulutusaloilla opintojen keskeyttä-

läroavtalslösningar. Studiehandledarna vid grundskolorna är en viktig målgrupp att nå. Det ökande behovet av yrkeslärare är en utmaning. Studieavbrotten inom yrkesutbildningen bör minska och undervisningen i företagsamhet förbättras inom vissa studieområden. Det finns också studieområden, inom vilka risk för överdimensionering råder. Detta gäller bl.a. utbildningen inom skönhetsbranschen, inom kultur och inom humanistisk och pedagogisk utbildning. Det är viktigt att följa upp hur de utexaminerade sysselsätts.

Finlands Kommunförbund har startat ett omfattande finlandssvenskt samarbetsprojekt, Yrkesutbildning 2015, som arbetar vidare med bl.a. dessa frågeställningar under år 2003.

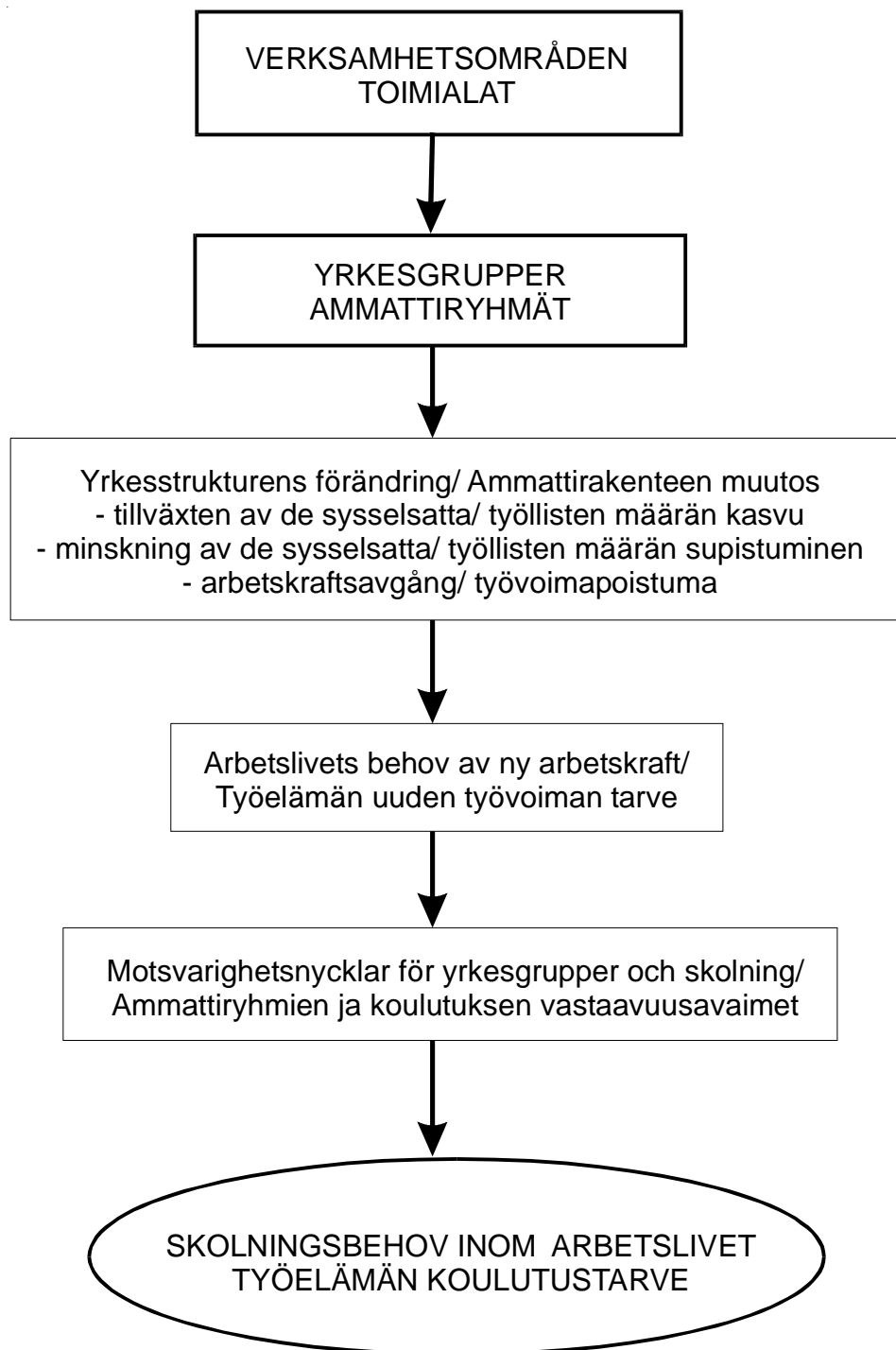
En uppföljning av prognosen Yrke 2015 bör göras när statistik från befolkningsräkningen år 2000 finns tillgänglig. En första uppdatering av prognosen behövs tidigast efter befolkningsräkningen år 2005, i praktiken år 2007.

jien määrää pitää vähentää ja yrittäjyyskoulutusta parantaa. On myös koulutusaloja, jotka uhkaavat paisua liian suuriksi. Tällaisia ovat esimerkiksi kauneudenhoitoala, kulttuuriala sekä humanistinen ja kasvatustala. Valmistuneiden työllistymisen seuraaminen on tärkeää.

Suomen Kuntaliitto on käynnistänyt kattavan suomenruotsalaisen Ammattikoulutus 2015 yhteistyöprojektin, jonka puitteissa tullaan vuonna 2003 käsittelemään edellä mainittujakin kysymyksiä.

Yrke 2015 hankkeen seuranta on toteutettava, kun vuoden 2000 väestölaskennan tilastot ovat saatavilla. Hankkeen ensimmäinen päivitys tarvitaan aikaisintaan vuoden 2005 väestölaskennan jälkeen, käytännössä 2007.

Bilaga/ Liite 3

Figur/ Kuvio 12.

Beräkningsmodell för skolningsbehovet inom arbetslivet./ Työelämän koulutustarpeen ennakointimalli.